BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 KASIM 2009

Bütün Dünya 2000

192297 SAYI: 2009 /11 FİYATI: 4 TL

Onu anıyoruz aydınlığını arıyoruz

Atatürk'ün SON 40 GÜNÜ SAYFA: 10

Mustafa Kemal'in EVLİLİKLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ SAYFA: 22

Cengiz Özakıncı'dan Buzdağının altı SAYFA: 53

Yüzlerce yabancı bilim adamı Prof. Haberal'a sahip çıktı SAYFA: 29

Çanakkale gazisinin not defterinden "Adalet ve hukuk" SAYFA: 77

SAYFA: 44 Güneş-Dil Teorisi Nedir

HABERAL NEREDE BİZ ORADAYIZ

Bilgi Yayınevi'nden

İlköğretime Destek

BİLGİ YAYINEVİ

Meşrutiyet Caddesi, No: 46/A Yenişehir 06420 Ankara

Tel: (0312) 431 81 22 Faks: (0312) 431 77 58

www.bilgiyayinevi.com.tr

info@bilgiyayinevi.com.tr

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

Bütün Dünya 2000

1 KASIM 2009

Başkent Üniversitesi Adına Sahibi:
Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni
Mete Akyol

Yayın Genel Yönetmeni Yardımcısı:
Mehmet Muhsinoğlu

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Gülçin Orkut

Görsel Yönetmen:
Turgut Keskin

Teknik Yapım Yönetmeni:
Faruk Güney

İşletme Genel Yönetmeni:
Sina Şen

Yayın Danışmanı:
Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:
Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:
Süheyla Dinç

Redaksiyon:
Fatma Ataman

Düzeltme Sorumlusu:
Nükhet Alicikoğlu

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür hizmeti olan Bütün Dünya 2000, Başkent Üniversitesi kuruluşlarından 1. Cadde, No: 77, Bahçelievler, Ankara adresindeki Aküm Reklamcılık, Danışmanlık ve Yayıncılık Ajansı Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin 3. Cadde, No: 2, Yenimahalle, Ankara adresindeki tesislerinden basılmıştır.

Seçiciler Kurulu:
Prof. Dr. Nevzat Bilgin *(Anısal Başkan)*
Prof. Dr. Ahmet Mumcu
Prof. Dr. Solmaz Doğanca
Prof. Dr. Sevil Öksüz
Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay
Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkircioğlu,
Necmi Tanyolaç, Kaya Karan, Alaettin Giray,
Ayhan Erten, İlhan Banguoğlu, Ahmet Aydede,
Manuel Bilos,Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:
Yücel Aksoy, Metin Atamer,
Nuray Bartoschek, Cahit Batum,
Prof. Dr. Yüksel Bozer, Sadi Bülbül,
Haluk Cansın, Ali Murat Erkorkmaz,
Konur Ertop, Gürbüz Evren, Metin Gören,
Mesut Günsev, İlyas Halil, Pelin Hazar,
Muzaffer İzgü, Özüm Larçın,
Mehmet Muhsinoğlu, Filiz Leloğlu Oskay,
Cengiz Özakıncı, Saniye Özden, Bekir Özgen,
Yaşar Öztürk, Erdoğan Sakman, İzlen Şen,
Cheryl Tanrıverdi, İzmir Tolga, Engin Ünsal,
Mehmet Ünver, Dr. Mehmet Uhri,
Orhan Velidedeoğlu, Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:
10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 212 80 16 (pbx)
Faks: (0312) 234 12 16

İletişim Adresi:
Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok,
Kat: 3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
Tel: (0216) 456 27 27 (pbx)
Faks: (0216) 456 27 29

Abone Hizmetleri:
(0212) 314 08 88

Dağıtım: Yaysat
Renk Ayırımı: Mat Yapım
Basım Tarihi: 28 / 10 / 2009

www.butundunya.com.tr
butundunya@butundunya.com.tr

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

Bütün Dünya 2000

YIL:12 SAYI: 138

İÇİNDEKİLER

10 **Atatürk'ün Son 40 Günü**
Erdoğan Bozkurt

16 **Prof. Dr. Mehmet Haberal katılamadığı Asya Organ Nakli Derneği'nin Bilimsel Kongresinde**
Prof. Dr. Hamdi Karakayalı

22 **Mustafa Kemal Evliliği ve Latife Hanımı Anlatıyor**
Yaşar Öztürk

27 **Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın Mesajı**
Prof. Dr. Mehmet Haberal

29 **Hep Birlikte Dr. Haberal' la Birlikte**

44 **Güneş-Dil Teorisi**
Orhan Velidedeoğlu

53 **Yurttaşlığın Küresel Düşmanları ve Açılımın 50 Yıllık Küresel Tarihi**
Cengiz Özakıncı

63 **İngiliz Büyükelçisi Atatürk'ü Anlatıyor.**
Semra Atay

69 **Sınırı Açın Dayatması**
Gürbüz Evren

77 **Adalet ve Hukuk Özdeyişi**
Orhan Sami Güvenç

81 **Aydın Bilim Adamı: Haberal**
Prof. Dr. Şahin Kavuncubaşı

84 **Curt Kosswig**
Dr. Mehmet Uhri

87 **Para Fonu Dünya Bankası'nın İstanbul Toplantısında...**
Prof. Dr. C. Tayyar Sadıklar

91 **Bir Siyaset Oyunu: Şık Paket Operasyonu**
Mehmet Muhsinoğlu

96 **Ya Bunu Bileceksin Ya Bu Gece Öleceksin**
Konur Ertop

101 **Yorgun Rüzgar Saatleri**
Ali Naili Erdem

104 **Bir Dağlarca Öyküsü**
Nuran Turan

109 **General'in Apoletini Söktüler**
Metin Gören

112 **Canım Öğretmenim**
Muzaffer İzgü

117 **Annem ve Babam**
Cherly Tanrıverdi

125 **Gel zaman, gitme zaman**
Ali Murat Erkorkmaz

129 **Bir Okur Satar**
Nuray Bartoschek

134 **Sonbaharı Özlemek**
Mehmet Ünver

141 **1981 Dünya Atatürk Yılı**
Sevim Yücesan

143 **Tüm Olup Bitenin Farkında Benim Annem**
Zühal Çetinkanat

145 **Yoshio Hoca ve Kale Oyunu**
İlyas Halil

8 *Bizden Size Mektuplar*

68 *Fırçalayarak*

80 *Kulak Verin Sesime*

95 *İlk Dersimiz Türkçe*

122 *Bilginizi denetleyin*

124 *Bir Yaşam Gerçeği*

133 *Tıp dünyasından kısa kısa*

140 *1001 Güzel Söz*

147 *Vefa Üzerine*

148 *Vahşi Bir Fil Yakalamak*

149 *Çözümler Sayfası*

150 *Anne ve Babalardan*

152 *Kareler ve Rakamlar*

153 *Mantık bilmecesi*

154 *Satranç*

156 *Bulmaca*

158 *Bize gönderilen kitaplardan*

160 *Bir fotoğraf, bin sözcük.*

Bütün Dünya'DAN SİZE

Mete Akyol

Gül, Her Zaman Gül Gibi Kokar

Ankara-Eskişehir yolunun 20'nci kilometresinde yükselen Bağlıca köyü tepesinde, rahat yürümenin bile olanaksız olduğu irili ufaklı tepecikler o gün grayderlerle, dozerlerle kepçe kepçe yok ediliyor, düzeltilmiş alanda açılan yollara beton karıştıran makineli kamyonlar, sırtlarındaki sıvı beton yüklerini boşaltıyorlardı.

O günün tarihi 27 Haziran 1995 idi; önemi ise, tohumu birbuçuk yıl önce toprağa ekilmiş bir üniversitenin, bundan sonra üzerinde filizlenip, meyvelerini vereceği yerleşkesinin yapımına başlanmasıydı.

"Üzerine toz kondurulamamış gazeteci" dostum merhum Mustafa Ekmekçi, bu yeni üniversitenin ortak dostumuz rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal'ı orada, dozerler, grayderler arasında ayaklarında lastik çizmeleri, başında korucuyu şapkasıyla görünce, doğruluk oranı yüksek bir şakayla selamladı onu:

"Siz bu üniversitenin rektörü değil, ustabaşısınız" dedi. "Bizim bildiğimiz rektörler makam odasında masaları başında otururlar, imza atarlar, mühür, damga basarlar. Siz ise bu üniversiteyi işçilerin başında, onlarla birlikte ellerinizle yapıyorsunuz. Onun için ustabaşı diyorum size."

Ustabaşı o gün, yerleşkede başlatılan yapım çalışmasının ilk iki aşamasını da açıkladı:

"Üç gün sonra 30 Haziran'da temelimizi atacağız, 18 Ekim'de de açılışımızı yapıp, öğretime başlayacağız."

O günden sonra ustabaşı hemen hergün ve her gece, ameliyattan çıktı, kimi zaman gecenin geç saatlerine, kimi zaman gün ışıyıncaya değin kat betonlarının atılışını denetledi, demir ustalarına omuz, duvar ustalarına el verdi, onlarla birlikte demir çubuklar da omuzladı, ytong duvar tuğlaları da taşıdı.

Üç ay onbeş gün böyle geçtikten sonra, üç gün beklendi ve 18 Ekim'de yeni yerleşkesinde Başkent Üniversitesi'nin 1995-1996 öğretim yılı açılış töreni yapıldı, dört yeni binasında da öğrenime başlandı.

Başkent Üniversitesi, giderek artan sayıları bu yıl on bini aşan öğrencileriyle ve 14 yıl önce kurulan yerleşkesinde yükselen sayısız binalarındaki çalışmalarıyla bugün, uluslararası bilim dünyasında adından saygıyla soz edilen, çalışmalarından yararlanılan ulusca övünülecek bir bilim merkezi düzeyine erişti.

x x x

Bunlar hep, bilinen gerçeklerdir. Size şimdi de, ünlu Ripley'in "İster inan, ister inanma" başlıklı "inanılması olanaksız gibi görünen olaylar" dizisinde yer alabilecek düzeyde bir olay anlatacağım:

Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal, kendinin de, kimsenin de bilmediği bir nedenden, 13 Nisan 2009 tarihinde Ankara'daki evi polisler tarafından arandıktan sonra gözaltına alındı ve götürüldüğü İstanbul'da uykusuz geçirmek zorunda bırakıldığı dört gün ve gece sorgulandıktan sonra 17 Nisan 2009 günü sabaha karşı tutuklandı.

Prof. Dr. Mehmet Haberal, Mete Akyol, Mustafa Ekmekçi

Çeşitli kez yaptığı itiraz istemlerinin tümü reddedilen ve tutuklandığı günden bugüne değin yargıç karşısına çıkarılmayan Rektör Prof. Dr. Mehmet Haberal' ın rektörlük görevi, YÖK yasasının bir maddesi gereğince 17 Ekim 2009 tarihinde "hukuken" sonlandırılıyor.

Çünkü tutuklandığı 17 Nisan'dan, yargıç karşısında çıkarılmadan tutuklu bulundurulduğu 17 Ekim'e değin, aradan altı aylık bir süre geçmiş oluyor ve… YÖK yasasının bilmem kaçıncı maddesine göre, "Her ne nedenle olursa olsun, görevinden altı ay ayrı kalan bir rektörün bu görevi sonlandırılmış oluyor."

"Hak" sözcüğünün çoğulu olan "hukuk"un hakim olduğu bir ortamda hukuk böylesi kesin konuşunca, doğal olarak bize susmak düşüyor.

İşte o anımızda tek avuntuyu, edebiyatın tarihsel dokunulamazlığında buluyoruz.

Bakın, Shakespeare yüzyıllar gerisinden bir gül uzatıyor ve Romeo ve Jülyet'teki bir dizesiyle bizi de avutmaya çalışıyor:

"Güle ne ad verirseniz veriniz, gül yine gül gibi kokar" diyor.

Yüzyılların süzgecinden geçip gelen bu dizedeki gülün, kendine özgü dokunulamaz özelliğinin gücünü gördükçe, bir anda biz de mutlanıyoruz ve… Bir anda biz de umutla bakabilmeyi becerebiliyoruz yarına da, yarından sonraki yarınlara da.

Biz de çok iyi biliyoruz çünkü ustabaşının, kendine özgü dokunulamaz özelliğinin gücüyle ustabaşılığını, her şeye karşın sürdüreceğini, üstelik her zamanki çağdaş uygarlık düzeyinin üstündeki o övünülesi düzeyinde…•

SİZDEN BİZE MEKTUPLAR
BİZDEN SİZE YANITLAR

Bütün Dünya, Mimoza 4/9, D: 1, Ataşehir, 34750, İstanbul
butundunya@butundunya.com.tr Faks: 0216-456 2729

Bu kâbus ne zaman bitecek?
Senelerdir rahatsızlığım nedeni ile sık sık Başkent Hastanesinde tedavi görmekteyim. Hastanede yattığım zamanlar sabah 07.00'de gözümüzü açtığımızda ilk gördüğümüz kişilerden biri Haberal Hoca, gece yarısına doğru son gördüğümüz kişi yine Hoca olurdu. Bütün gününü, gecesini, hastalarına, ilime adamış bir insanın aylardır bir odada tutulmasını düşündükçe inanın aklım almıyor. Memleketine bu kadar hizmet etmiş bir insanın yargılanmadan hem de bu kadar uzun süre hapsedilmesini yüreğim kaldırmıyor.

Yurt dışında sunulan bütün imkânları bırakıp ülkesine dönüp, organ naklinde çığır açan hizmet için canla başla çalışan bu kıymetli insan sayesinde binlerce kişi şifasını buldu. Başkent Üniversitesinde binlerce talebe okuyor. Birçok kişi onun sayesinde iş güç sahibi. Değerli insan, büyük bilim adamı Haberal Hocamızın içinde bulunduğu kötü durumdan bir an önce kurtulmasını bekler, onu yitirmekten korktuğumu belirtmek isterim.
Saygılarımla,

Şermin (Doğramacı) Savaşçı
Ankara

Değerli Hocam Prof. Dr. Mehmet Haberal,

Başkent Üniversitesi'nde bölümüm İşletme- Finans'tı. Konumuz insanların karaciğerleri, böbrekleri, kalpleri ya da mideleri, safra keseleri, barsakları, beyinleri değil, cepleri ve banka cüzdanlarıydı.

O nedenle sınıfımızda ders veren hocam olmadınız ama, üniversitede attığım her adımımda duyumsadığım disiplininiz, özeniniz ve tüm öğrencilerinize olan sevgi ve hatta saygınızdan ben de "yaşam dersi" payımı ve öğretimimi aldım.

Size "Hocam" diyebilme hakkımı, bana olan bu katkınızdan alıyorum.

Yüzümü görseniz beni tanımazsınız. Üniversitemizin binlerce öğrencisinden biriydim. Mezuniyet törenimizde bana diplomamı verdiğinizi de anımsayamazsınız. Ama ben hiçbir zaman unutamıyorum o mutlu an'ımı. Adı bile rastgele değil, bilerek, kasden seçilmiş bir rüzgarın, bir süre için saçlarını dağıttığı yurtsever aydınlarımızdan birisiniz. Kimilerinin, "Türk'ün yeniden varoluş destanı"nı böyle bir rüzgara ad olarak vermekle, bir ulusun efsaneleşmiş, onurlu geçmişini tozlandırmaya kalkışmalarının nedenini anlayamıyorum. İlk günlerde sizin orada neden olduğunuzu da anlayamıyordum ama, bu konudaki görüşümde giderek bir gelişme oldu. Sizi ancak, sizi tanıyabilen ve size inanabilen kişiler ve topluluklar anlayabilirler. Belirli bir görevin uygulayıcısı kişiler tarafından anlaşılamamış olmanız, o kişilerin eksikliğindendir. Ve altı ayı aşkın bir süre tutuklu bulunmanız, artık hepimiz biliyoruz ki, asla sizin bir "suçunuz" nedeniyle değildir. İki yıldan buyana görev başında olan eski bir öğrenciniz ben gibi, bu ülkede binlerce eski öğrenciniz ve milyonlarca tanıyanınız sizi çok iyi anlıyoruz, size tüm kalbimiz ve beynimizle inanıyoruz.

Bir an önce görevinizin başına dönmenizi sabırla bekliyoruz, Sevgili ve Sayın Hocam Prof. Mehmet Haberal.

Saygılarımla ellerinizi öperim.

Mehtap Savaş, Ankara

•••

Türkiye'de bir "Tabipler Odası" vardır, bir "Aydınlar" topluluğu vardır, bir "Yurtseverler" topluluğu vardır, bir "Adam gibi adamlar" topluluğu vardır. Peki bütün bu toplulukların başkanları, yöneticileri ve üyeleri, bir tiyatro mu seyrediyorlar, bir konser mi dinliyorlar, bir konferans mı dinliyorlar da hiç seslerini çıkarmadan öylece duruyorlar?

Bugünkü bunalımlı günlerini yaşamakta olan Türkiye'de kimin bu olup bitenlere seyirci kalmak lüksü vardır?

Bir cezanede olsun, bir mitingde olsun sesleri yeri göğü inleten kişiler acaba tek başlarına kaldıklarında mı böyle uysallaşıyorlar? Yoksa toplantılarda "Benim bağırdığımı kim bilecek ki?" deyip, adlarıyla, sanlarıyla bir yurttaş tepkisi koyma zamanı geldiğinde, tanınmaktan korktukları için mi "Sayım suyum yok" deyip, susuyorlar?

Düşünüyorum da, biz şimdi mi böyle olduk, yoksa hep mi böyleydik?

Size saygılarımı, sessiz kuzulara teessüflerimi bildiririm.

Necla Soyuer, Ankara

•••

Bir çırpıda iki şey birden söylemek istiyorum:
Sayın Cengiz Özakıncı, Bütün Dünya'mıza hoş geldiniz. Bizle beraber olacağınız için çok teşekkür ederim."

İkinci söyleyeceğim şudur:
Sayın Cengiz Özakıncı'nın Bütün Dünya Ekim sayısındaki önerisinin en kısa zamanda gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu önerinin ne olduğunu anımamayanlara bir ipucu vereyim:

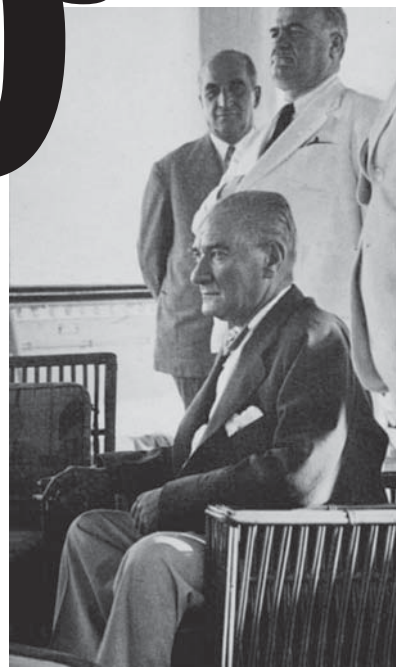
Taksim Meydanı'na 'azınlıklar'ın 'Biz Türk vatandaşı olmak istiyoruz' dilekçelerinden oluşan bir anıt dikilmesi önerisi. "Bu da ne?" diye soranlara, Bütün Dünya'nın ekim sayısında Cengiz Özakıncı'nın yazısını okumalarını öneririm.
Saygılarımla,

Kazım Görmüş, Denizli

Derleyen: Erdoğan Bozkurt

Atatürk'ün son 40 günü

(I.Bölüm)

Atatürk'ün son günlerinin en kusursuz, en doğru, en gerçek çehresi "Nöbet Defterleri"nin satırları içinde bulunmaktadır.

Aşağıdaki yazıda, 1 Ekim 1938'den 10 Kasım 1938'e kadar olan "Son Kırk Gün"ün bir bölümü anlatılmaktadır.

Atatürk'ün rahatsızlığının kesin tanısının yapılmasını ve geç kalan tedavisi dönemini, "siroz" tanısını ilk koyan Prof. Dr. Nihad Reşad Belger, yakın arkadaşı Ruşen Eşref Ünaydın'a şöyle anlatmıştır:

"1937 senesinde sıhhat durumu yavaş yavaş bozulmaya yüz tutan Atatürk'te biraz zayıflama, bilhassa bacaklarda kaşınma gibi hem kendinin, hem de etrafındakilerin dikkatini çeken bazı haller görülmüş, fakat ehemmiyet verilmemiş. Her şeyden önce kaşıntıdan kurtulmak isteyen Atatürk, bundan kurtulmak için hekimlerine rahatsızlıklarını anlatmış ve tedavisini istemiştir. O zaman kendisini daimi müşahede altında bulunduran mutad doktorlarından

Atatürk son günlerinde İnönü ile...

başka Atatürk'ü Ankara Numune Hastanesi'nde vazifeli bulunan İtalyan asıllı meşhur Alman cilt mütehassısı Prof. Marchionini muayene etti. Fakat

"Efendim, kanaatim o kadar kat'idir ki, teşhisimin isabetinde şüphenin gölgesi bile yoktur."

verdiği cilt merhem ve mahlüllerinin tatbik edilmesine rağmen kaşıntının önüne geçilemedi. Yalova Kaplıcalarına gitmesi tavsiye edildi. 1938 senesi Ocak ayında Yalova'ya geldi.

Atatürk Yalova'ya geldiği zaman 1938 ocak ayının dokuzuncu günü banyosunu aldıktan sonra Tesis Müdürü, onun doktorlarından Prof. Nihat Reşad Berger'i çağırıyor ve şikayetlerini tekrarlıyor. Doktor, önce soyunma yerine koydurulan şezlongda Ata'yı muayene ediyor. Egzama, ürtiker (deri üzerinde ödemli şişlik), erythem (kızarıklık)gibi belirtiler bulamıyor. Yalnız kaşıntıların bıraktığı tırnak izleri görülüyor.

Atatürk'ün yaşayış tarzını bilen doktor bacaklardan sonra karnını ve bilhassa karaciğerini muayene ediyor. Görüyor ki Ata'nın karaciğeri üç parmak kadar büyümüş ve sertleşmiştir. Kalbini dinliyor, tansiyonunu alıyor ve muayene tamamlanıyor. Ata ile doktor arasında şöyle bir konuşma geçmiştir:

"Doktor kaşıntının sebebini buldunuz mu?

"Evet efendim… Bu kaşıntının yemek ve bilhassa içmekle alakası vardır.

"Buna emin misiniz?

"Efendim, kanaatim o kadar kat'idir ki teşhisimin isabetinde şüphenin gölgesi bile yoktur. Karaciğeriniz biraz büyümüş ve sertleşmiştir. Kaşıntının sebebi bu karaciğer rahatsızlığıdır."

Profesör Belger'in sözleri, kendisine o zamana kadar karaciğer rahatsızlığından bahsedilmemiş Atatürk üzerinde sürpriz tesiri yapıyor, fakat malum sukünetini bozmadan soruyor:

"Peki… Şimdi ne yapacağız?"

Doktor, ilaçlar verilirken asıl tedavi olan perhiz ve termal tedaviyi tatbike başlıyor. Neticeler ümit vericidir. Prof. Neşet Ömer de tedavi tarzını benimsemiştir. On günde bir kilo alarak yetmişbeş kilo olan Atatürk'ün neşesi de yerine gelmiştir, ve adı "Siroz" olarak bilinen o uğursuz, kötü hastalığın, o günkü tıp imkanları içindeki tedavisi başlamıştır. Fakat bu, geç bir teşhis'tir. Hem de Atatürk'ün yaşayış tarzına, omuzlarındaki ağır ödevlere, dünyanın ve yurdun içinde bulunduğu şartlar karşısında şahsen başarmayı tarih ve vatan borcu saydığı temel hizmetlerinin havasına uygun olmayan bir tedavi tarzıdır.

Tedavinin daha en aşağı üç hafta devamı ricasına rağmen Bursa'ya giden, orada Vekiller Heyeti toplantısına başkanlık eden Atatürk, hasta olarak İstanbula dönüyor. Zatürrie olmuştur.

Tedavinin daha üç hafta devamı ricasına rağmen Bursa'ya giden, orada Vekiller Heyeti toplantısına başkanlık eden Atatürk hasta olarak İstanbul'a dönüyor.

Doktorlar, haziran başlarında karın boşluğunda su toplandığını, ayaklarda hafif şişmeler peyda olduğunu üzüntü ile görmüşlerdi. Hastalığın arazını, devrelerini çok iyi biliyordu artık…

Haziran ayının ortalarına doğru iştahı çok azalan hastaya bedeni kuvvetli tutacak serumlar tatbikine başlanılmak istenmiş, fakat alınan tedbirin mahiyeti kendisinden saklanılmıştır. Sıcaklar artmış ve denizin ortasında demirlemiş olan yatın alt kısmında olan Atatürk havasızlıktan rahatsız oluyordu. Doktorlar, hastanın Dolmabahçe Sarayı'na naklini kararlaştırdılar ve 19 haziran 1938 de Romanya Kralı Karol'u kabul etmesinden sonra bu karar, 23 haziran gecesinde yerine getirildi. Eylül sonunda hastalığın üçüncü safhası başlamıştır. Hükümet, Prof. Fissenger'den başka dünya tıbbının otoritelerini getirmek kararı alıyor ve Almanya'dan Prof.Von Bergman ile Avusturya'dan karaciger araştırmaları ile şöhret bulmuş Prof. Epinger davet ediliyor. Türk ve yabancı hekimlerin konsültasyonu sonunda, karında biriken suyu, dışarı atabilmek için cıvalı müdrir idrar sökücü (diuretigue) kullanılmasına karar veriliyor. Fakat ne yazıkki müsbet sonuç alınamıyor. Hastalık gitgide ağırlaşmaktadır: Karında, 10-12 litre su toplanmıştır. Üçüncü defa gelen Prof. Fissenger 'in iştirakiyle karındaki su alınıyor. Türk hekimleri, bu karından su alınmasını mümkün olduğu kadar geciktirmek istemişlerdir. Çünkü bilinmektedir ki, bu ameliyeden sonra hasta rahatlar, fakat komaya giriş tehlikesi de vardır. Nitekim, Ata'ya rahat bir nefes aldırıp:

"Oh… Rahatladım. Şimdi bir sigara veriniz ve bir kahve içeyim…"

Dedirtecek kadar huzur getiren suyun alınışından iki gün sonra koma hali başlıyor.

Durum, Ülkemizden ayrılmış olan Prof. Fissenger'e telefonla bildirilmiştir. Fransız hekimi, "koma"nın kısa sürmesi için tavsiyelerini yazılı olarak tezelden iletmesinden çok önce Atatürk, kendi gücü ile komadan çıkmıştır. Oysaki bedeni ve genel durumu böylesine bir sonuç ümidinden çok uzaktır.

Hiç bir hekimi ile, ne topluca, ne tekbaşına kabulü sırasında "ölüm"den bahsetmemiş, bilakis geleceğin olayları üzerinde konuşmuştur.

Birinci komadan çoktığı zaman, gözünü açar açmaz ilk sorusu:

"Bana ne oldu ?" olmuştur. Başucunda olan Mim Kemal Öke:

"Yorgundunuz, biraz derin uykuya daldınız…"

Cevabını vermiştir. Atatürk, bu cevaba tebessüm etmiş, susmuştur.

Hiçbir hekimi ile, ne topluca, ne tek başına kabulü sırasında "ölüm"den bahsetmemiş, bilakis geleceğin olayları üzerinde konuşmuştur. Prof. Mim Kemal Öke şöyle der:

"Çünkü ölümden kat'iyyen ürkmüyordu. Kat'i teşhis konulduktan sonra "Siroz"a dair tıp ansiklopedilerinde neler varsa , bunları okumuştu. Hastalığı, müz'iç, sıkıcı, ıstırab verici idi. Onun gibi hayat ve hareket dolu bir insana hiç yakışmayan hastalık idi. Şunu da söyliyeyim ki, Atatürk, tabiaten çok mahcub, aşırı mahcub bir insandı. Bedenini hiç kimsenin görmesine müsaade etmezdi. Karın bölgesinde toplanmış suyu, iki defasında da ben aldım. O hali ile, emin olunuz açıktaki eli ile ince pikeyle bedeninin açık bölgesini kapatmak istemişti. Bizleri ikinci koma hali müstesna, pijama ile kabul etmemişti. Karın bölgesi şişmeye başladıktan sonra, pantolonları dar geliyor, rahatsız ediyordu. Hastalığın belirtileri ile başkalarını ilgilendirmemeyi bile düşündüğünden kendisine rahat birkaç mevsimlik pantolon yapılmasını, bizim gösterdiğimiz lüzumdan sonra kabullenmişti.

Karında toplanmış olan mayiin (akıcı madde) çıkarılması için karın duvarının hususi bir iğne ile delinmesi gerekiyordu. Bunun için de yataktaki vaziyetini değiştirmek, meyilli yatırmak ve suyun belirli bir

nahiyede toplanmasını temin icap ediyordu. Bu durumu kendisine izah ettim. Beni sükûnetle dinledi. Sanki hasta kendisi değildi. Fakat beni o kadar dikkatle dinlemişti ki, hazırlıklarımız tamamlandığı zaman daha evvel neler söyledi isem, vücudunu bu istenen şekle kendiliğinden getirdi ve çok rahatsızlık veren toplanmış mayi alındıkça derin ve rahat nefes alıyor, sadece zaman zaman alınan suyun miktarını soruyor, "Mümkünse hepsini alınız!..." diyordu. Halbuki çok iyi biliyordum ki bu boşaltmanın kendisine has acısı, sinirleri berbat eden beklemesi, gayri iradi (irade dışı) bir hareketle iğnenin yerini değiştirmesi gibi tehlikeleri vardı.

runa girdiğimiz zaman sakin ve huzurlu, hatta ümidli olmaya nefsimizi mecbur addederdik. Bu kahraman insan önünde aciz ve zaaf , muhatablarına bile yakışmıyordu..."

Su toplanmanın yine olabileceği ve alışın bedeni zaafa, yani ölüme doğru sürükleyeceğini pekala biliyordu. Fakat bu ihtimalden bir defa dahi bahsetmemiştir.

Son masum arzu.

Su toplanmanın yine olabileceği ve alışın bedeni zaafa, yani ölüme doğru sürükleyeceğini pekala biliyordu. Fakat bu ihtimalden bir defa dahi bahsetmemiştir. Hatta o kadar ki, bu duygusunu yakından bilen bizler, kendi kendimize kaldığımız zaman gözlerimiz yaşlı, fakat huzu-

Bu hayat devrinde eski, çok eski arkadaşlarını aradığı, onlarla adeta helalleşmek arzusunu duyduğu bir gerçektir. Bu arada, çocukluk arkadaşı ve Milli Mücadele'de Kazım Karabekir'le beraber iki temel dayanaktan birisi olan Ali Fuad Cebesoy, çok

ailesine intikal eden Alemdağ'daki köşkü beğenmiş, çok bakımlı olmamakla beraber, ferah, kuzeyi sık çam ağaçlarıyla kapalı, manzarası çok güzel, eksikleri de kısa zamanda giderilebilecek bir köşk bulmanın rahatı içinde dönüşleri sırasında Dr. Nihat Reşad demiş ki :

" Paşam… Burasını sizin kadar ben de beğendim. Fakat elemle söyleyeyim

zaman yanında idi. Birinci komadan çıkış günlerinde Ali Fuad Paşa'ya şunları söylemişti:

" Ali Fuad… Zannediyorum ki uzun zaman tedavi altında kalmam icab ediyor. Deniz ve deniz kenarından sıkıldım. Dağlık, serin, ağaçlık bir bölge istiyorum.Yanına doktorlar al, şöyle Çamlıca, bilhassa Alemdağ çevresini dolaş, münasip bir köşk bulabilirsen pek memnun olurum…"

Yanına doktorları al, Çamlıca, bilhassa Alemdağ çevresini dolaş, münasipp bir köşk bulabilirsen pek memnun olurum.

Rahmetli Cebesoy, ertesi gün, beraberinde İstanbul vali ve belediye reisi Muhittin Üstündağ, Prof. Dr. Nihad Reşat Belger, umumi katibi Hasan Rıza Soyak, Başyaver Celal ve Kılıç Ali ile beraber Alemdağ çevresini gezmiş, vaktiyle Sultan Aziz için yaptırılıp sonra mısır Hidiv ki Atatürk'ün sıhhi vaziyeti, böyle bir nakle müsaid değildir. Arzu ettiği bu taşınmadan onu üzmeden vazgeçirmek, siz eski arkadaşlarına düşen vazifedir. Ben hekim olarak ve içim yanarak diyorum ki, bundan sonraki günlerde böyle bir imkânı bulamayacağız."

Rahmetli Ali Fuad Cebesoy bu hatırasını anlatırken gözleri dolar, şöyle derdi : "İnanın ki, Atatürk'ün ölümünden sonra kaç kere Alemdağına gittim ve adeta o yanımda imişcesine ve gerçekleşmeyen "son masum arzu" sunu yerine getirmişcesine hüzünlü ve kederli dolaştım." (1.Bölümün Sonu)

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Katılamadığı Asya Organ Nakli Derneği'nin Bilimsel Kongresinde

Hem Onur Konuşmacısıydı Hem Bilimsel Bildiri Sundu Hem Onur Konuğu İlan Edildi Hem Hizmet ve Onur Ödülü Aldı

"Lavoisier olayı"ndan sonra bilim dünyasında "görülmemiş ilginçlikte bir olay", ilk kez geçen ay yaşandı ve… Asya Organ Nakli Derneği'nin 1-4 Ekim'de Beyrut'ta toplanan 11'inci Bilimsel Kongresi'nde 40 ülkenin temsilcisi 600'den fazla bilim adamı, organ nakli ameliyatlarındaki son teknik gelişmeleri, "tutuklu" bir bilim adamının, kongreye avukatı aracılığıyla gönderdiği bilimsel sunumundan öğrendi.

Onur konuşmacısı olarak çağrıldığı ve onur konuğu olarak ilan edildiği kongreye "tutukluluğu" nedeniyle katılamayan bu bilim adamı elbette, Prof. Dr. Mehmet Haberal'dı ve kongrede meslektaşlarıyla paylaştığı bilgiler ise, organ nakli ameliyatlarında büyük kolaylık sağlayan ve kendisi tarafından geliştirilerek uygulanan yeni tekniklerdi.

Bilimsel kongreye Türkiye adına katılan Başkent Üniversitesi Organ Nakli Ekibi başkanı Prof. Dr. Hamdi Karakayalı, Prof. Haberal'ın avukatları aracılığıyla kendisine gönderdiği bilimsel tebliği kongrede onun adına sunduktan sonra, Asya Organ Nakli Derneği'nin tüm üyelerinin Haberal için hazırladıkları onur ödülünü de yine "hocası" adına aldı.

Prof. Dr. Hamdi Karakayalı'nın bu olayı anlattığı aşağıdaki yazısında, onun duygularını siz de duyumsayacaksınız.

Yazan: Prof. Dr. HAMDİ KARAKAYALI

Asya Organ Nakli Derneği'nin 1-4 Ekim 2009 tarihleri arasında Beyrut'ta düzenlenen 11. Kongresi'ne Başkent Üniversitesi organ nakli ekibi olarak katıldık. Profesör Haberal bu kongreye "davetli konuşmacı" olarak davet edilmişti. Kendisi Türkiye'de karaciğer nakli uygulamaları, karaciğer nakli sonrası görülen problemlere çözüm önerileri başlıklı bir konuşma yapacak, tecrübelerini kongreye katılan diğer bilim insanlarıyla paylaşacaktı. Ayrıca, kongrenin ikinci günü Orta Doğu Organ Nakli Derneği'nin Yönetim Kurulu toplantısı vardı. Bu toplantının da gündemi oldukça yoğundu ve kurucusu olduğu bu derneğin yönetim kurulu üyeleri her zaman olduğu gibi alınacak kararlardan önce Dr. Haberal'ın bu konular hakkındaki fikirlerini öğrenmek istiyorlardı.

Kongrede Türkiye'yi Başkent Üniversitesi Organ Nakli ekibi olarak temsil ettik. Kongre süresince sundu-

ğumuz tam 14 adet bilimsel çalışmanın en çok ilgili çekeni, kuşkusuz, Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın çalışmasıydı.

Prof. Haberal'ın bu çalışması, kendisi tarafından geliştirilmiş gerek karaciğer, gerek böbrek nakli ameliyatlarında büyük kolaylık sağlayan ameliyat tekniklerini içeriyordu. Bu çalışmalar büyük bir ilgiyle karşılandı. Akut karaciğer yetmezliğinde zamanında verilen karar ve hızlı hareket etmekle karaciğer naklinin nasıl hayat kurtarıcı bir tedavi yöntemi olduğu konusunda deneyimlerimizi ve Üniversitemizde bir karaciğer vericisinin tetkiklerinin, üstelik karaciğer biyopsisi de dahil olmak üzere 5 saat gibi bir sürede tamamlandığını duyduklarında katılımcılar kulaklarına inanmakta zorlandılar doğrusu.

Prof. Haberal'ın çok önem verdiği "karaciğer tümörlü hastalarda karaciğer nakli" konusu da sunumlarımız arasında yer alıyordu. Birçok organ nakli merkezinin "Yapılacak bir şey yok" diyerek, organ nakli programlarına almadıkları hastalardan oluşan serimizde hastalarımızın %90'ının karaciğer nakli sonrası ortalama 3 yıldır hastalıksız olarak yaşamlarını devam ettirdiklerini duymak da katılımcıların ufkunu genişleten başka bir bilgi olmuştu.

Kongre sırasında sunduğumuz tam 14 adet bilimsel çalışmanın en çok ilgi çekeni kuşkusuz Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın çalışmasıydı.

Küçük bebeklerde yaptığımız karaciğer nakillerinin sonuçlarını da paylaştık. Vücut ağırlıkları 10 kilogramın altında olan 44 küçük bebek hastamız oldu. Prof. Haberal'ın geliştirdiği ve atardamar

Prof. Dr. Hamdi Karakayalı, Prof. Dr. Mehmet Haberal için verilen onur ödülünü alırken

Kendisi orada olmadığı halde, Prof. Dr. Haberal'a duyulan güven ve saygı beni son derece onurlandırdı.

ve safra yollarında kullandığı dikiş tekniklerinin, bu yaş grubunda çok daha önem taşıdığı bir kez daha vurgulandı.

Yönetim kurulu toplantısının gündeminde yer alan ilk madde "Prof. Haberal için ne yapabiliriz" sorusu idi.

Kongrenin 2. günü yapılan Orta Doğu Organ Nakli Derneği'nin yönetim kurulu toplantısına ise, derneğin şimdiki dönem muhasip üyesi sıfatıyla katıldım. Yönetim kurulu toplantısının gündeminde yer alan ilk madde "Prof. Haberal için daha fazla ne yapabiliriz?" sorusu idi.

Bu soru özellikle bana soruldu. Kendilerine herşeyden önce Prof. Haberal adına teşekkür ettim ve Hoca'mın Dünya Yanık Derneği Yönetim Kurulu üyelerine geçen ay yine benim aracılığımla iletmiş olduğu mesajı yineledim. Hocam, "Bu olay, benim ve benim ülkemin sorunudur. Biz bunu kendi içimizde çözeriz, herkes kendi işine baksın" demişti. Bu mesajı kibarca orada da tekrarladım. Prof. Haberal diğer gündem maddelerini de daha önce incelemiş ve bu maddeler hakkındaki düşüncelerini avukatları aracılığıyla bana iletmişti, Prof. Haberal'ın bu önerileri tüm üyeler tarafınca tartışmasız kabul edildi. Oradaki insanların, kendisi orada olmadığı halde Prof. Haberal'a ve onun fikirlerine duydukları saygı ve güven de beni son derece gururlandırdı.

Kongrenin 3. günü tüm katılımcıların hazır bulunduğu bir oturumda (oturumun başkanları: Orta Doğu Organ Nakli Derneği Baş-

kanı Prof. Anwar Naqvi, Asya Organ Nakli Derneği Başkanı Prof. Marwan Masri, ve Kongre Başkanı Prof. Antoine Barbari) Prof. Dr. Haberal kon-grenin onur konuğu ilan edildi. Daha sonra Prof. Naqvi, Prof. Haberal'ı anlatan bir konuşma yaptı. Prof. Haberal'ın hastaları, ülkesi ve tüm Orta Doğu ülkeleri için bügüne kadar yaptıklarını slaytlar eş-liğinde anlattı. Sonra Prof. Haberal'a organ nakli alanında yapmış olduğu öncülük ve organ naklinin günümüzde gelmiş olduğu ileri düzeye katkıları için özel bir ödül verileceği anons edildi. Bu ödülü Prof. Haberal'ın adına almak üzere ben kürsüye davet edildim. O sırada Orta Doğu Organ Nakli Derneği'nin, Asya Organ Nakli Derneği'nin tüm yönetim kadrosuyla birlikte Dünya Organ Nakli Derneği'-nin de kongreye katılmış olan yöneticileri kürsüye gelerek Prof. Haberal'ın ödülünü bana hep beraber takdim ettiler. Arkamızda yer alan dev ekranda Prof. Haberal'ın beyaz rektör cübbesi ile, Başkent Üniversitesi'nin amblemi olan bir kürsüde konuşma yaparken çekilmiş fotoğrafı yer alıyordu.

Orta Doğu Organ Nakli Derneği, Asya Organ Nakli Derneği ve Dünya Organ Nakli Derneği'nin yönetim kadroları, Prof. Haberal'ın ödülünü bana hep birlikte takdim ettiler.

Prof. Naqvi, Prof Haberal'ın hastaları, ülkesi ve tüm Ortadoğu ülkeleri için bugüne kadar yaptıklarını slaytlar eşliğinde anlattı.

Kürsüde, organ nakli alanında sadece kendi ülkelerinde değil, tüm dünyaca tanınmış bilim insanları, kendileri gibi tüm hayatını bilime, kronik organ hastalarına adamış olan meslektaşları Prof. Haberal'ı onurlandırıyorlar ve kendisine bu hizmet ve onur ödülünü veriyorlardı. Hepsinin gözlerinde aynı bakışı, aynı ifadeyi görebiliyordum. Üzgünlerdi, belli ki içten içe

isyan ediyor, olanlara anlam veremiyorlardı ama Prof. Haberal'ın arkadaşı, meslektaşı olmaktan gurur duyuyorlardı. O an hissettiklerimi ifade etmem mümkün değil. Herşeyden önce bir Türk ve Prof. Haberal'ın ekibinde yer alan bir hekim olarak çok gururlanmıştım. Son derece duygusal bir andı. Prof. Barbari mikrofonu bana doğru uzatarak bir şeyler söylemek isteyip istemediğimi sordu. Mikrofonu aldım, arkada Hoca'mın resmi halen duruyordu. Kürsüde iki yanımda organ naklinin duayenleri, karşımdaki salonda ise 40 değişik ülkeden gelmiş yüzlerce meslektaşım vardı. Prof. Haberal'ı tam 28 yıldır şahsen tanıdığımı, kendisinin bu süre boyunca beni sadece mesleki olarak yetiştiren hocam değil, aynı zamanda hayatımın her aşamasında fikirlerine başvurduğum bir büyüğüm, ağabeyim olduğunu söyledim. Kongreye gelmeden iki gün önce kendisinin avukatları aracılığı ile bana ilettiği bir notta, bu kongreye katılamıyor olmaktan çok üzgün olduğunu, Orta Doğu'daki her ülkeye kendi ülkesiymişcesine değer verdiğinin bilinmesini istediğini ve tüm katılımcılara sevgi ve selamlarını iletmemi istediğini belirttim. Eğer orada olsaydı, kendisine gösterilmiş olan bu vefa, sevgi ve kardeşlik duygularının, onu son derece mutlu edip onurlandıracağından emin olduğumu ifade ettikten sonra, bir gün önce Prof. Rizvi'nin bana söylemiş olduğu bir cümleyi oradakilerle paylaştım. Prof. Rizvi, "Dr. Haberal bu sefer fiziksel olarak yanımızda değil belki, ama kendisi her zamankinden daha çok aramızda, bunu herkes hissedebiliyor" demişti. Bu konuşmanın ardından uzun bir alkış başladı. Prof. Haberal ve Onur ve Hizmet Ödülü'nün kendisine takdim edilişi uzun süre alkışlandı.

Kongre süresince, Prof. Dr. Haberal için Asya Organ Nakli Derneği Başkanı ve Kongre Başkanı tarafından bir imza kampanyası düzenlendi.

Kongre süresince, Prof. Haberal'ın o an içinde bulunduğu durumu protesto etmek için Asya Organ Nakli Derneği Başkanı ve kongre başkanı tarafından bir imza kampanyası düzenlendi. Kongreye katılan ve farklı ülkelerden gelmiş bulunan yüzlerce bilim insanı bu defteri imzaladılar.

Kısacası Dr. Rizvi'nin dediği gibi "Dr. Haberal, onur konuşmacısı olarak davet edildiği ve onur konuğu olarak ilan edildiği bu kongreye katılamamıştı ama… Kendisi tüm kongre boyunca orada bizlerle birlikteydi." •

Mustafa Kemal evliliği ve Latife Hanım'ı anlatıyor:

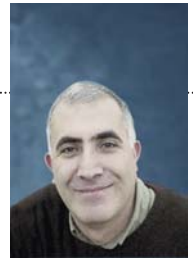
"Pek öyle ahım şahım değil... Fakat öyle zeki ve samimi konuşuyor ki..."

Mustafa Kemal, evlilik konusundaki görüşlerini ilk kez, çocukluk arkadaşı Salih Bozok'a açıklamıştı.

Sofya'dan arkadaşı Salih Bozok'a gönderdiği 31 Ekim 1914 tarihli mektubunda evliliğe olan bakış açısını dile getiriyordu Mustafa Kemal:

"Yeni evlenen bir kişinin gönlü yaşam, aşk ve mutluluk duygularıyla dopdoludur. Bu, en değerli bir zamandır. İnsanlar yaşamlarındaki bu aydınlık ve sevinçli dakikaları ölünceye kadar hep aynı şekilde duygulanarak pek önemli ve yaşamı için tarihi bir olay olarak anıp ve anımsayıp düşünürler. Sen bunu kendinden bilirsin. Ben bunu tecrübe etmedim. Fakat az çok yaşamı ve insanları incelediğim için bu şu sonucu buldum. Yaşamın çeşitli yönlerinden birkaçını görenler evlendikten sonra keşfedilmemiş yönlerini de ister istemez görürler. Bu görme de pek tatlı olabildiği gibi pek acı da olabilir. Biz Fuat için, evlilik hayatının hoş ve mutlu manzaralarla taçlanmasına dua edelim. Bir Fransız

Yaşar Öztürk

şair yaşamı şöyle niteliyor:

La vie est breve: Yaşam kısadır
Un peu de rève : Biraz hayal
Un peu d'amour: Biraz aşk
Et puis bonjou : Ve sonra günaydın
La vie est vaine : Yaşam boştur
Un peu de haine: Biraz kin
Un peu d'espoir: Biraz ümit
Et puis bonsoir : Ve sonra iyi akşamlar

Salih, bunları ezberle. Ve sen yaşamı nasıl anladınsa ona göre bunlardan birini benimse."

İmza ***M. Kemal.***

Aradan yıllar geçti cepheden cepheye koşan Mustafa Kemal gibi Ali Fuat Cebesoy, Kazım Karabekir, Refet Bele, Rauf Orbay da bekârdı. Kurtuluş Savaşı ardından evlenmeleri başladı. Cumhuriyet ilan edilmeden kısa bir süre önce Kâzım Karabekir evlendi. Mustafa Kemal ise evlenmek için devrim günlerini bekledi.

Mustafa Kemal, evlendikten kısa bir süre sonra eşinden ayrılmasına karşın, evlilik kurumunun önemini benimsiyor ve evlenen arkadaşlarını hem kutluyor, hem destekliyordu.

Yakın arkadaşı Fuat Bulca evlendikten sonra, ona gönderdiği kutlama mektubunda ise evlilik konusunda şöyle diyordu:

"Kardeşim Fuat, Mektubunu aldım. Cenab-ı Hak'tan evliliğinin mesut ve mübarek olmasını bütün saflığımla dilerim.

Yaşam kısadır. Bunu kutlamak ve taçlandırmak için insanların genellikle akla uygun buldukları araç, evliliktir. Bu genel kurala bağlı olmayanlar pek az sayıdaki istisnalardır. Bu istisnaları oluşturanlar da ana kuralın kötülüğünden değil ve

Mustafa Kemal Latife Hanım'ın ailesi ile...

fakat tam tersi bu güzel kurala inanmaktan kendilerini alıkoyan nedenlerin mahkûmu olduklarından, belki evlenmiş olmaktan korktuklarından çok, karayazgılı olanlardır. Yadsınmaz bir gerçektir ki, insanlar, hayat... kadınsız olamaz. Evli olanlar yaşamın vazgeçilmezliğini sağlamış ve bütün düşünce ve amaçlarını bir amaç, bir yol, bir hedefe harcayacak ve yönlendirebilecek kabiliyette bulunmuş olur. Ancak talih eşlerin ruh ve kalplerini kaynaştırsın. Verdiğin ayrıntıdan, gönderdiğin mektup içeriğinden o gerekli olan kaynaşmanın şimdiden elde edilmiş olduğuna inanılabilir. Cenab-ı Hak bahtiyar etsin kardeşim...”

İzmirli Uşakizade ailesinin kızı Latife Hanım

Tarihçi Enver Behnan Şapolya da, bir anekdotla başladığı bu konudaki bir yazısında Mustafa Kemal’in evlilik konusundaki düşüncelerini şöyle açıklıyor:

“Atatürk Ulusal Savaşı kazandıktan sonra İzmir’e giderek Uşakizadeler’den Latife Hanım’la evlendi. Halbuki kendisi daima bekâr kalacağını söylerdi. Bunu bilen bir milletvekili arkadaşı:

‘Paşam, bekârlık sultanlıktır derdiniz. Fakat ne için evlendiniz?’ diye sorunca, Gazi de şu karşılığı vermişti:

‘Bundan sonra pek çok devrim yapacağız. Bunlar arasında kıyafet devrimi de olacaktır. Kadınlarımızın da çarşafını atacağız. Kızlarımızın güzelliği meydana çıkacaktır. Bu güzel yüzlü ulusa kara çarşaf ve peçe yakışmaz. Ben herkesin eşinin ve kızının başını açarken, onlar diyecekler ki, ‘Kendisi bekar, herkesin çarşafını çıkarttı’. Kimseye böyle bir şey dedirtmemek için evlendim.”

Mustafa Kemal Atatürk evlenmeye karar verdiğini ilk kez, Azerbaycan Büyükelçiliği’ndeki bir davette, yakın arkadaşlarına açıklamıştı.

Davette bulunan İsmail Habib Sevük, “o gece”yi şöyle anlatıyor:

“Onun gelmekte olduğu haberinin yüreklerimizde oluşturduğu heyecanımızı, ‘Gazi geliyor, Gazi geliyor…’ diyerek birbirimizin yüreğine aktarıyorduk.

Gazi, gece yarısına doğru geldi. Kürklü paltosunu çıkardı. Gözleri ışık, yüzü neşe, içi iltifat doluydu. Herkesin ayrı ayrı ellerini sıktı ve… İlginç bir haber verdi:”

İsmail Habib Sevük, “o gece” yi anlatmayı, Gazi’nin verdiği sürpriz haberle sürdürüyor:

“Evleniyorum.”

Hepimiz hayretler içindeydik:

“Ciddi mi Paşam?” dedik.

“Ciddi efendim” dedi. “Ciddi, ciddi… Kesin ve kararlaştırılmış bir durum: Ev-le-ni-yo-rum.”

Galiba Ahmet Ağaoğlu’ydu şu soruyu soran:

“İzmir fatihinin kalbini fetheden bu bahtiyar hanımefendi kim?”

Gazi, sorudan memnun kalmış bir tavırla yanıt verdi:

“İzmirli bir kız.”

Anlattı… İlk kez o gece, orada uzun uzun anlattı bu evlenme işini. İzmir’e zaferle girdikten sonra, otelde kendisini ziyarete bir kız gelmiş. Evleneceği kadında maddi güzellikten çok manevi değerlere önem verdiğini gösteren bir tavırla, “Pek öyle ahım şahım değil” dedi. “Fakat öyle zeki ve samimi konuşuyor ki... Ailece ahdetmişler, eğer İzmir’i alırsam beni mutlaka kendi köşklerinde misafir edeceklermiş...”

Misafirliği kabul ettiğini, kızın piyanosunu, dört beş dil bildiğini açık bir samimiyetle anlattı, daha sonra şöyle devam etti:

“Kızın en üstün niteliği, insanın kafasından geçen şeyi keşfedecek kadar anlayışlı oluşudur. Örneğin biz onların köşküne yerleştikten sonra, bir gün İsmet Paşa’yı özlüyordum. Bulunduğu yer bize epey uzak. Haber de göndersem yine epey vakit geçecek. Oysa o anda onunla konuşmayı ne kadar istiyordum. Birden kapı vuruldu. ‘Giriniz’ dedim. Ooo... İsmet Paşa...

‘Aman ne iyi ettin de geldin, ben de seni özleyip duruyordum’ dedim.

İsmet Paşa şaşırdı: ‘Fakat bana “gelsin” diye telefon emrinizi bildirdiler de geldim.’

Kim telefon etmiş? Kız içeri giriyor: 'İsmet Paşa'nın gelmesinden memnun kalacağınızı düşündüğüm için ben telefon ettim' diyor.

Görüyor musunuz, insanın kafasından geçeni biliyor."

Konuştu konuşturdu, söyledi, söyletti.

İsmail Habib Sevük, Mustafa Kemal Atatürk'ün eşi Latife Hanım'ı ilk kez nerede ve nasıl gördüğünü de anlatıyor:

"Trenle Adana'ya gidiyorduk. Toros'u geçip de Çukurova'ya bakan Durak istasyonunda durduğumuzda hepimiz trenden indik. Yemyeşil ovaya karşı, ılık bir güneş altında yüzümüzü ve sırtımızı ısıtıyoruz. Bir sabahın iki ucunda, iki mevsim ve iki iklim değiştirmişiz. Gazi de yanımıza geldi:

"Ne güzel hava, değil mi çocuklar? Ne güzel hava" dedi.

Bir iki dakika sonra eşi de geldi. İki ay bir hafta önce, Azerbaycan Elçiliği'ndeki ziyarette Gazi'nin, evleneceğini kendi haber verdiği "İzmirli kız". Gazi o zaman o evlenme öyküsünü anlatırken bir aralık şöyle demişti:

"Ben yalnızca evlenmek için evlenmek istemiyorum. Vatanımızda yeni bir aile hayatı yaratmak için önce kendim örnek olmalıyım. Kadın böyle umacı gibi kalır mı?"

Şef, ilk kez, kendi eşini bu gezide peçesiz bir yüzle ulusuna gösterecekti. Bu yalnız bir balayı gezisi değil, aynı zamanda bir devrim ve ders gezisiydi de. Nitekim Adana'da bir grup hanım, eşini kendilerine misafir olmak üzere davet ettikleri zaman Şef onlara karşı koydu:

"Benim bulunamayacağım yerde eşim de bulunamaz" dedi. Türkiye'de harem ve selâmlık ayrılığının gömülüşü bu tümce ile başlar. •

İYİ İNSAN:

•Dosttur, çıkarını önde tutmaz.
•Tüm varlıklara saygılıdır ve sever.
•İnsanlar arasında din, dil, ırk ayırımı yapmaz, paylaşımcıdır.
•Yardımseverdir, kin beslemez.
•İntikamcı değildir, insanları kullanmaz
•Her insana önce insan olarak bakar. küfür, hakaret ve silahı sevmez
•Kötü niyetli ve önyargılı değildir,
•Hakkı olmayan bir dilim ekmek bile yemez
•Dürüsttür, özü ve sözü birdir, yalan ve iftira söylemez
•Çevresindeki insanların malında, canında ve namusunda gözü olmaz
•Bu özellikler insan olma özellikleridir, kimsenin tekelinde değildir,
•Bunlardan sadace birini taşıyan kişi iyi insan değildir
•Bu özellikler asgari seviyede toplumların ortak olarak paylaştığı özelliklerdir

Gönderi: DOĞAN ÖZGEZGİN

Başkent Üniversitesi Kurucusu ve Rektörü, aynı zamanda Başkent Üniversitesi Kolejleri Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın Avukatları Aracılığı ile gönderdiği mesaj.

Değerli Öğretmenler ve Öğrencilerimiz !

2009 - 2010 Eğitim ve Öğretim yılınızı kutluyorum. Bu dönemde geçmiş yıllara oranla daha başarılı olacağınıza inanıyorum.

Değerli öğrenciler; sizlerin başarılı olmanız için çalışan Öğretmenlerinize ve bugünkü zor hayat koşullarına rağmen hiçbir fedakârlıktan kaçınmayarak sizleri bize emanet eden değerli Velilerimize ÖZELLİKLE teşekkür ediyorum.

Değerli öğrenciler;

Ülkemiz; her konuda ADETA YOKSULLUKLARDAN yani, Batı diye SÖZDE medeni kabul edilen ülkelerin YIKTIĞI Osmanlı İmparatorluğu'nun külleri üzerinde ATATÜRK, ARKADAŞLARI ve AZİZ ŞEHİTLERİMİZİN hayatı pahasına kurularak bizlere EMANET edilen, 86. yaşında demokratik, laik ve sosyal bir TÜRKİYE CUMHURİYETİDİR. 86 yaş insan hayatı için uzun kabul edilebilir fakat devletler için kısa bir zamandır. Buna rağmen ATATÜRK'ÜN söylediği gibi asrın medeniyet düzeyini yakalamış, hatta dünyada bazı İLKLERİN altına imza atacak düzeye ulaşmıştır. Bu başarılar TÜRK MİLLETİNİN çalışmasının ESERİDİR.

Değerli öğrenciler; elbet ki sorunlarımız vardır, ama ülkemiz, okulsuzluktan bugünkü düzeye ulaşmıştır. Bütün imkânlarınızın yanında bilgisayar ve İnternet kullanarak, sadece ülkemiz düzeyinde değil dünya ülkeleriyle de istediğiniz iletişimi kurabiliyorsunuz. Bu şansınızı çok iyi kullanmalısınız.

Çünkü bu şartlar, GEÇMİŞTE HAYAL dahi edilemezdi. Bu iletişim sayesinde dünya küçülmüş sayılabilir.
Ancak bu bilgi ağı içerisinde doğruyu öğrenmelisiniz, doğruyu yazmalısınız ve doğruyu sizlerden sonrakilere öğretmelisiniz ki milli kültürümüz ve dilimiz ZEDELENMESİN.

Değerli öğrenciler ; nasıl ki ülkemizin SİMGESİ ay yıldızlı TÜRK bayrağı ise, dilimizin SİMGESİ de TÜRKÇEMİZDİR. Başka bir deyişle, Türkçe dil bayrağımızdır. Ulus devlet oluşumuzun, birlikte yaşamamızın ve birbirini anlayıp ortak yaşamamızın kaynağıdır.

Elbet ki ülkemizin uluslararası düzeyde temsil edilmesi ve her konuda iletişim sağlanması için de ASGARİ bir yabancı Dil öğrenmek ve öğretmek hepimizin görevidir.

Sizlerin de mensubu olduğunuz Başkent Üniversitesi ve Kolejlerinde eğitim dili doğal olarak TÜRKÇEDİR. Fakat yabancı dil barajdır. Bugün Başkent Üniversitesi'nde, isteyen öğrencilerimiz on (10) yabancı dil öğrenebilirler. Çünkü bütün gerekli imkânlar sağlanmıştır. Dolayısıyla yabancı dil öğretmekle "yabancı dilde eğitimi" birbirine karıştırmamak gereklidir. Eğitimini, bir başka ülkenin dilini kullanarak organize eden ülkeler ancak "müstemleke" olabilirler.

Değerli öğretmenler ve öğrenciler; İnanıyorum ki eğitiminizi, bu kurallar çerçevesinde sürdürecek ve geçmiş yıllara oranla daha çok ÇALIŞACAKSINIZ. Sizlerden bunu bekliyorum.
En içten başarı dileklerimle…

Prof. Dr. Mehmet HABERAL
Başkent Üniversitesi Kurucusu ve Rektörü

Dünyaca Ünlü Tıp Adamlarından
Prof. Dr. Mehmet Haberal'a İlginç Destek:

"Hep Birlikte, Dr. Haberal'la birlikte"

Avrupa Organ Nakli Derneği'nin Ağustos'ta Paris'te ve Avrupa Yanık Derneği'nin Eylül'de Lozan'da yapılan bilimsel kongrelerine katılan dernek üyesi bilim adamlarıyla, Lozan'daki kongre sırasında bir araya gelen Dünya Yanık Derneği Yönetim Kurulu üyeleri, uluslar arası ortak çalışmalarında ilk kez kendileriyle birlikte olamayan önceki başkanları Prof. Dr. Mehmet Haberal'a, ilginç bir yöntemle "Hep birlikte, Dr. Haberal'la birlikte" olduklarını bildirdiler.

Organ nakli ve yanık tedavi konularında her biri dünyaca ünlü bilim adamları, kalın bir anı defterinde fotograflarını ekledikleri sayfaların karşısına Prof. Dr. Haberal'a dostluk ve dayanışma duygularıyla, bir an önce özgürlüğüne kavuşması dileklerini yazdılar ve bu destek defterini kendisine gönderdiler...

Hem içtenlikli bir dostluk, hem de onurlu bir meslektaş dayanışması örneği sergileyen dünyaca tanınmış tıp adamları, "Elimizden ne gelir ki?" çaresizliklerini sessizliklerinin gerekçesi olarak kullanan ülkemizdeki meslektaşlarıyla kimi aydınlarımıza da önemli bir hizmette bulundular ve… "İnsansal bir görevin en kolay, en etkin ve en tehlikesiz olarak nasıl yapılabileceğini" göstermiş de oldular.

"Prof. Dr. Mehmet Haberal'a Destek Defteri"nden bir bölümü, yararlı olacağı umudumuzla, ilerideki sayfalarımızda yayımlıyoruz.

Bütün Dünya

Sevgili Prof. Haberal,

Haberleşmemizin mektupla olabilmesi oldukça üzücü. Bir kardeş, iş arkadaşı ve Orta Doğu'daki tüm doktor ve cerrahlar için her zaman bir lider olarak kalbimizdesin. Bilimde öncüsü olduğunuz birçok konu ve düşkünlere yaptığınız insani yardımlarla dünyanın her yerinde tanınıyorsun. Seni her gün düşündüğümüzü ve bırakılman için dua ettiğimizi bilmeni isterim. Seni yine genç doktor ve cerrahları başarıya götüren yolda teşvik ederken görmek istiyoruz. Kardeşimiz Mehmet, seni çok özlüyoruz ve en kısa sürede tekrar bizimle olacağına eminiz. Lütfen kendine dikkat et.
Kardeşin,

Dr. Faissal A.M. Shaheen
Genel Direktör,
Suudi Arabistan Organ Nakli Merkezi
Cidde Böbrek Merkezi Sorumlusu
Suudi Arabistan

Sevgili Mehmet,
Sevgili Kardeşim.

(Herkes gibi) ben de seni çok özlüyorum. Umarım en kısa zamanda birbirimizi görebiliriz. Hayatında birçok önemli arkadaşın olduğunu biliyorum. Ben ise sıradan fakat gerçek bir arkadaşım.

Sağlıcakla kal,

Prof. Dr. Wojtek Rowinski
Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı
(Başkan 1981-2006)
Varşova Tıp Üniversitesi

Sevgili Mehmet,

Seninle ilgili korkunç haberlere hepimiz çok şaşırdık. Türkiye'de bu denli çok hasta için önemli şeyler başarmış birinin tutuklandığını duymak gerçekten inanılmaz. Prof. Mehmet Haberal olarak düşüncelerimizde, kalbimizde, her zaman büyük ve önemlisin. Herhangi bir yardımımız ya da desteğimiz gerekirse, lütfen irtibat kurmaktan çekinme. Sana gösterilen bu korkunç davranışa dayanabilmen için cesaret ve güç diliyoruz. Leiden ve Eurotransplant'tan olan eski arkadaşlarından saygılar ve sevgiler.
En iyi dileklerimle,

Dr. Guido G. Persijn
Bio-Implant Services Vakfı Kurucusu
Eurotransplant Uluslararası Vakfı
Eski Medikal Direktörü

Sevgili Mehmet,
sevgili arkadaşım!

Hayat öngörülemez olduğu gibi, harika olasılıklar da sunuyor. Senin gibi olanlar insanlığa faydalı olmanın yollarını biliyor. Yaşamda doğrular kadar, tehdit ve yanlışlar da var. Direnmenin tek yolu savaşmak ki bunu kesinlikle yapabilirsin. Yapabildiğini geçmişte gösterdin ve gelecekte de savaşacaksın, eminim. Haklı gerekçelerin bulunması için de seni ayrıca teşvik etmek istiyorum. İyi şanslar arkadaşım: Haksızlığa karşı SAVAŞ.

Dr. Bernard Cohen
Bio-Implant Services Vakfı Kurucusu
Eurotransplant Uluslararası Vakfı
Eski Başkanı

Sayın Hocam,

Sizin bu kongrelerde yeriniz boş kaldı. Siz sadece Türkiye için değil, tüm dünya için gereklisiniz. Öncelikle sağlık durumunuzun iyi olmasını arzu ediyorum. Aynı zamanda verdiğiniz mücadelede başarılar diliyorum. Hem Türkiye'de hem de uluslararası alanda büyük başarılara imza attınız, içinde bulunduğunuz durumdan da başarıyla çıkmanızı dilerim. Ulu Tanrı size yardımcı olsun.

Saygılar ve sevgiler,

Dr. Rauf Şahbazov
Genel Cerrahi Uzmanı
Merkezi Neftciler Hastanesi
Bakü, Azerbeycan

Sevgili Mehmet!

Hâlâ "hastane"de olduğunu yeni duydum! Normal yaşantına en kısa sürede dönmeni diliyorum. Eğer herhangi bir şekilde yardımım gerekirse, lütfen söyle. 2015 ESOT toplantısı ile ilgili olarak, tekliflerin Eylül 2010'a kadar Groningen ESOT Sekreterliği'nde olması gerekiyor.
Kısa zamanda sağlıklı bir şekilde çalıştığını görmek dileğiyle!

Prof. Dr. Ferdinand Mühlbacher
Dönem Başkanı,
Avrupa Organ Nakli Derneği
Viyana Tıp Üniversitesi

Çok sevgili öğretmenim ve arkadaşım: Prof. Dr. Mehmet Haberal'a….

Kutsal Ramazan ayında, Allah'tan sizin için sağlık ve hayır diliyorum.Bu kutsal günlerde, Allah'ın bizi sizin gibi insanlara yaklaştırdığını hatırlarız. Sizin gibi değerli profesörlerle iletişim içinde olmakla birçok şey öğrendim. Dileğim, gücünüzü ve inancınızı hiçbir zaman kaybetmemenizdir. Eminim ki Allah sizin gibi büyük insanlara yardımını esirgemeyecek ve her zaman yanınızda olacaktır. Amin.

Saygılarımla,

Dr. Mahmoud Hefny
Fresenius Biotech GmbH, Almanya
Dubai Temsilcisi

Prof. Haberal:

Lütfen direniniz. Adalet hüküm sürecek ve eninde sonunda serbest bırakılacaksınız. (Hatta en kısa zamanda!) Dinleri ne olursa olsun, tüm meslektaşlarımla birlikte sizin için dua ediyoruz

Başınızı yüksek tutunuz!
Dünyanın size ihtiyacı var!

Prof. Dr. Ekkehard Schaffner
Organ Koruma
Klinik Araştırma Başkanı
Dr. F. Köhler Chemie GmbH
Almanya

Sevgili arkadaşım Mehmet;

Ben ve Tunus'taki tüm meslektaşlarım senin yanındayız. Umarım sorunlar en kısa zamanda çözülür.

Dr. Taieb Ben Abdallah
Orta Doğu Organ Nakli
2010 Kongre Başkanı
Nefroloji ve İç Hastalıkları Ana Bilim Dalı
Charles Nicolle Hastanesi / Tunus

Profesör Haberal'ı tüm kongrelerde en kısa zamanda görmeyi umuyorum. Kendisi tüm dünya için çok önemli bir insan.

Dr. Salah
Şiraz Organ Nakli Merkezi
Nemazy Hastanesi / İran

Sevgili Dr. Haberal,

Deneysel ve Klinik Organ Nakli'nin Eylül sayısında makalemi yayınladığınız için çok teşekkür ederim. Derginin standardı beni oldukça etkiledi, siz ve ekibinizle olan ilişkimizi sürdürmeyi dört gözle bekliyorum.
Saygılarımla,

Dr. Badri Man Shrestha
Organ Nakli Sorumlusu
Sheffield Öğretim Hastaneleri
Sheffield, İngiltere

Sevgili Prof. Mehmet;

Ben ve Tunus'taki tüm meslektaşlarım seni destekliyoruz ve MESOT 2010 için seni Tunus'ta görmeyi umuyoruz. Bölgemizdeki organ nakli konusunda her zaman bir mihenk taşı oldun ve olmaya da devam edeceksin.
Kardeşin,

Prof. Dr. Mohamed Salah Ben Ammar
Anestezi ve İç Hastalıkları
Ana Bilim Dalı Başkanı
CHU Mongi Slim Üniversite Hastanesi
Tunus

Merhaba Sevgili Dr. Haberal

Umarım iyisindir ve yine umarım ki seni en kısa zamanda görebilirim.

Dr. Mehdi Salehi
Şiraz Organ Nakli Merkezi
Nemazy Hastanesi
Şiraz, İran

Sevgili Dr. Haberal,

En kısa zamanda sizi diğer kongrelerde ve Tahran'da görmek umuduyla ve dileğiyle…

Prof. Dr. Khosrow Rahbar
Nefrolog ve Klinik İmmunolog
Mehrad Hastanesi / İran

Sevgili Arkadaşım Mehmet'e,

Çektiğin tüm bu çile için çok üzgünüm. Bu durumu değiştirmek için yapabileceğimiz çok az şey olması çok sinir bozucu. Her zaman aklımızda ve kalbimizdesin. Bu durumun en kısa zamanda sonlanacağından eminim ve buna inanıyorum. Doğruluk ve adalet her zaman hüküm sürecektir. Azim ve kararlılığınla bu kâbustan daha güçlü çıkacağına içtenlikle inanıyorum. Organ nakli dünyasına büyük katkıları olan farklı bir lider olarak senin onuruna CAST'ta bir seremoni düzenliyoruz ve senin de orada olmanı umuyoruz.
Takdir ve sevgilerimle,

Dr. Antoine Barbari
Böbrek Nakli Bölümü Sorumlusu
Rafik Hariri Üniversite Hastanesi
Beyrut / Lübnan

Profesör Haberal sizi çok seviyorum, Şiraz'da benim ve meslektaşlarımın kalbi sizinle.

Prof. Dr. S. Ali Malek-Hosseini
Şiraz Organ Nakli Merkezi
Nemazy Hastanesi
Şiraz Tıp Bilimleri Üniversitesi
İran

Sevgili Prof. Haberal,

Hakkınızda duyduğum haberlere çok üzüldüm, fakat nerede olursanız olun, herkes sizin nasıl büyük bir adam olduğunuzu biliyor. Bu kötü olaydan sonra eskisinden de güçlü olacağınızı biliyorum.
En iyi dileklerimle,

Prof. Dr. E. F. Ehtuish
Ulusal Organ Nakli Programı Direktörü
Libya Nefroloji ve Böbrek Nakli Derneği Başkanı
Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı Başkanı
Elfateh Üniversitesi Tıp Fakültesi
Tripoli, Libya

Sevgili Dr. Haberal,

Kanada ve TTS'-deki tüm meslektaşlarınızın en iyi dileklerini ve düşüncelerini aktarmak için kısa bir not. Umarız ki ilişkiler düzgün ve başarılı bir şekilde ilerler ve önemli tavsiyeleriniz ve katkılarınızla 2010 Kongresi'nde yer alabilirsiniz.
Saygılarımla,

Prof. Dr. Paul A. Keown
İmmunoloji Bölüm Başkanı
Nefroloji Bölüm Başkanı
Gordon and Leslie Diamond Sağlık Merkezi
Vancouver, Kanada

Harika bir insan ve organ nakli cerrahı olan, şu anda tutuklu bulunan, tanınmış Türk doktoru Dr. Mehmet Haberal hakkındaki duygularımı ifade etmek istiyorum.
Ben, böbrek nakli ile uğraşan bir nefroloji uzmanıyım. Bilimsel ve insani bir bakış açısından, Dr. Haberal'dan öğrendiğim çok şey vardır.
Türk Hükümeti'nden bu büyük profesörün salıverilmesi için ellerinden geleni yapmalarını rica ediyorum, böylece kendisi tekrar bizim bilimsel arenamızdaki yerini geri alabilir.
Teşekkürler,

Dr. Yousef Ataipour
İç Hastalıkları Bölümü
Hasheminejad Böbrek Merkezi
Tahran, İran

Son çocuğunuz METCO adına söylemeliyim ki, mükemmel ekibinize liderlik eden siz olmadan uluslararası bir toplantıyı hayal dahi etmek benim için çok zor. Bizim için her zaman cesaret ve azim örneği olacaksınız.

Farida Younan
Böbrek Hastalıkları Enstitüsü
Ulusal Organ ve Doku Nakli Bagışı ve Nakli Kurumu
Beyrut-Lübnan

Standınızda olmanızı özledik. Organ naklini ya da Başkent'i Mehmet Haberal'ın varlığı olmaksızın düşünmek benim için çok zor. Zorlukları aşma konusunda cesaretiniz, coşkunuz ve dayanıklılığınıza güveniyorum. Çünkü siz bize her zaman bunu söylediniz, ve sizi hep bu şekilde hatırlayacağız.

Dr. Antoine Stephan
Böbrek Hastalıkları Enstitüsü
Ulusal Organ ve Doku Nakli Bağışı ve Nakli Kurumu
Beyrut-Lübnan

Sayın Hocam,
Ülkemizde organ naklinin başlaması ve gelişmesi için gösterdiğiniz büyük çaba sonunda bizler bugün burada Avrupalı ve Amerikalı bilim adamları ile yaptığımız çalışmaları sunabilme şansına sahibiz.
Sizin gibi ülkesini seven, değerli bilim adamlarından daha fazla çıkması dileğiyle.
En derin saygılarımızla,

Doç. Dr. Alihan Gürkan
Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
Organ Nakli Merkezi Sorumlusu
Antalya

Sayın Dr. Haberal
Türkiye'de yaşadığınız zorlukları duyduğumda çok üzüldüm. Umarım, coşku ve iyimserliğiniz kaybolmaz ve gerçekler ortaya çıkar. En iyi dileklerimle,

Prof. Dr. Richard Allen
Organ Nakli Sorumlusu
Royal Prince Alfred Hastanesi
ve Sydney Üniversitesi / Avustralya

Sayın Dr. Haberal,
Başınıza gelen bu talihsiz olayı duyduğumda gerçekten çok şaşırdım. Bu olayda size iyi dileklerini sunan insanların cesaret veren desteği ile bundan sağ salim kurtulacağınızdan eminim. Umarım masum olduğunuz kanıtlanır ve tekrar eski sağlığınıza kavuşursunuz, en iyi dileklerim sizinle.

Dr. Prasad Nair
Konsültan Nefrolog
Sağlık Bakanlığı
Kuveyt

Dayan!
Organ nakli ile hasta insanlara yardım etmek, dünyanın her yerinde bir fark yaratmaya devam edecek.

Dr. Jan Lerut
Organ Nakli Bölümü
Université Catholique de Louvain
St. Luc Üniversite Hastanesi
Brüksel, Belçika

Sevgili Mehmet,
Bu sözlerimin seni yüreklendirmesini dilerim. Senin, organ bağışı ve naklinde toplum için temel oluşturduğunu, bu konudaki destek ve yeteneğinin etkin organ nakli uygulamalarına giden yapıyı oluşturmak için gerekli olduğunu düşünüyorum. Bu gereksinimlerin karşılanması için dua ediyor ve anlaşılmasını diliyorum…
Saygılarımla,

Dr. Luc Noel
Organ Nakli Sorumlusu
Temel Sağlık Teknolojileri Bölümü
Dünya Sağlık Örgütü, Cenevre

Sayın Profesör Haberal,
13. EBA Kongresi'nde yokluğunuz belli oluyordu. Bir yıl önceki Çek Cerrahi Derneği'nin Onur Üyesi olarak Prag ziyaretinizin anıları aklıma geldi. En iyi dileklerimizin sizle olduğunu bilmenizi istiyoruz. Gelecek sene İstanbul'da düzenlenecek olan 15. ISBI Kongresi hazırlıklarına devam edeceğinize tüm kalbimizle inanıyoruz. Orada görüşürüz ve iyi şanslar!

Prof. Dr. Leo Klein
Tuğgeneral
Çek Cumhuriyeti Silahlı Kuvvetler Genel Cerrahı (emekli)
Prag Yanık Merkezi, Bölüm Başkanı
Charles Üniversitesi
3. Tıp Fakültesi Profesörü
Prag, Çek Cumhuriyeti

Sevgili Prof. Haberal,
Hâlâ tutuklu olduğunu yeni duydum!!! Çektiğin acıyı hayal dahi edemiyorum. Desteğim her zaman senin yanında. En kısa zamanda görüşebilmek dileğiyle.
En iyi dileklerimle,

Dr. Stephan Vitko
Organ Nakli Merkezi Başkanı
Klinik ve Deneysel Tıp Enstitüsü
Prag

Sevgili Profesör Haberal!
Tüm kalbimle her zaman yanındayım. En kısa zamanda seni Ankara'da ya da bir sonraki organ nakli toplantısında görmeyi umuyorum. Organ nakli dünyası seni çok özlüyor.
En içten dileklerimle,

Dr. Eike Dirks
Fresenius Biotech GmbH, Almanya

Sevgili Dr. Haberal
Seni özlüyoruz ve en kısa zamanda seni görmeyi diliyoruz. Tüm İranlı arkadaşlarından en iyi dileklerimizle,

Dr. Hassan Argani
İran Nefroloji Derneği Konsey Üyesi
Üroloji ve Nefroloji Araştırma Merkezi
İran

Sevgili arkadaşım Profesör Mehmet Haberal,

Seni tanıyan ve başarılarını işiten bütün insanların aklında ve kalbinde olduğundan emin ol. MESOT olarak bizim için, gözaltına alınman oldukça üzücü ve bununla ilgili olan derin şaşkınlığımızı hepimiz sana ifade ettik. Senin gibi harika, onurlu bir insan ve gerçek bir kahramanın bu talihsiz olaydan kurtulacağına ve daha da güçlü olacağına eminim. MESOT olarak biz, hakettiğin saygı ve nezaketi görmen ve derhal salıverilmen için Türkiye'deki yetkililere çağrıda bulunduk.
Özgürlüğüne kavuşman için duacıyız. Allah'a emanet ol. En kısa zamanda görüşmek dileğiyle.

Dr. Bassam Saeed
Orta Doğu Organ Nakli Derneği
Genel Sekreteri
Pediatrik Nefroloji Ana Bilim Dalı Başkanı
Böbrek Hastanesi, Şam / Suriye

Sevgili Dr. Haberal
Son toplantılarımızda seni çok özledik. Umarım iyisindir ve en kısa zamanda özgürlüğüne kavuşursun.
En iyi dileklerimle,

Prof. Dr. Mohammad Hossein Niknam
İmmunoloji Ana Bilim Dalı Başkanı
Tahran Tıp Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tahran, İran

Politik davalardaki tüm süreçlerin politik bir yolla değil de Avrupa Topluluğu'nun adaleti ile gerçekleşmesini dilerim.

Ulrich A. Fischer
Bölge Müdürü
Biotest AG
Almanya

Sayın Başkan Prof. Haberal,
Sizin ve sorunlarınız hakkında oldukça şey duydum. Bunlar geçici sorunlar.
Tunus'taki MESOT toplantımızda sizi görmek dileğiyle.
Size iyilik ve sağlık diliyorum,

Dr. Ezzatollah Abdi
İran Nefroloji Derneği Dönem Başkanı
Tahran, İran

Sayın Dr. Haberal
Sizin için en iyisini diliyorum…
Umarım en kısa zamanda özgür ve sizi bekleyen hastalarınızın yanında olur ve en kısa zamanda akademik çalışmalarınıza da geri dönebilirsiniz.
Saygılarımla,

Dr. Masoud Khosravı
Nefroloji Ana Bilim Dalı
Gilan Tıp Bilimleri Üniversitesi
Rasht, İran

Sevgili Mehmet,
Senin bilgeliğinden ve enerjinden yoksun olmak TTS Konseyi için çok üzücü bir durum. Bu sarsıntılı döneminde senin yanındayız ve sorunların hızla çözülmesini dört gözle bekliyoruz.
Sana en içten dileklerimi gönderiyorum ve umarım en kısa zamanda görüşebiliriz.

Dr. Jeremy Chapman
Dünya Organ Nakli Derneği
Dönem Başkanı,
Akut Girişimsel Tıp ve Böbrek Hastalıkları Bölümü Sorumlusu
Westmead Hastanesi,
Nefroloji Ana Bilim Dalı
Sidney, Avustralya

Sayın Prof. Haberal
Meslektaşlarınızdan sizin hakkınızdaki haberleri almak iyi oldu.
Bu sene sona ermeden, her şeyin çözüleceğine ve sizi yine işinizin başında göreceğimize eminim.
Eğer yapabileceğim herhangi bir şey varsa lütfen haber verin.
En iyi dileklerimle,

Frank Lindo Verissimo
Üyelik Hizmetleri Müdürü
Dünya Organ Nakli Derneği
Montreal, Kanada

Sevgili Mehmet,
Sağlığın konusunda endişeliyiz ve bu endişemiz hakkında meslektaşlarınıza ilgili yazılar yazmaya devam ediyoruz. Sana ve senin liderliğine ihtiyacımız var. Seni özlüyoruz. Umarım ki en kısa zamanda tekrar birlikte olabilir ve tüm dünyadaki birçok hastayı tedavi etmek için yine birlikte çalışırız.

Prof. Dr. Francis L. Delmonico
Tıp İlişkileri Koordinatörü,
Dünya Organ Nakli Derneği
Genel Cerrahi Ana Bilim Dalı,
Harvard Tıp Fakültesi Tıp Direktörü,
New England Organ Bankası
Fahri Profesör,
Massachusetts General Hastanesi
Boston, ABD

Dr. Haberal,
ISBI Yürütme Kurulu toplantısındaki yokluğunuz fark ediliyordu. Liderlik ve bilgeliğinizi çok özledik. İçinde bulunduğunuz sorunlarınızın bir çözüme ulaşması için hepimiz dua ediyoruz.
Desteğimizin her zaman sizinle olduğunu lütfen unutmayın.
Saygılarımla,

Dr. Michael Peck
Uluslararası Yanık Derneği
Yanık Önleme Komitesi Başkanı
Arizona Yanık Merkezi
Arizona, ABD

Sayın Dr. Haberal,
İstanbul hâlâ dünyanın en güzel şehri. Gelecek sene ISBI Kongresi'ne geliyorum ve sizin de orada olacağınızı biliyorum.
Her gün sizin için dua ediyorum; umarım güçlü ruhunuz ve fiziğiniz dayanabilir. Sizi çok seviyoruz,

Dr. Elbie van der Merwe
Uluslararası Yanık Derneği,
Afrika Temsilcisi
Yanık Ünitesi,
Tygeerberg Hastanesi
Tygeerberg, Güney Afrika

Sevgili Mehmet,
Süren tedavinin iyiye gitmesi ve öğretim, cerrahi alanındaki aktif yaşantına ve özgürlük, hürriyet, demokrasi ve dostluk için sürdürdüğün dünya elçiliği görevine geri dönmen için sürekli dua ediyoruz, Amalia ve ben seni Haziran ayında İstanbul'da görmeyi umuyoruz. Umarım ki o zamana kadar sorunların hepsi geride kalmış olur.
En içten dileklerimle,

Paul ve Amalia Silverstein
Dr. Paul Silverstein
Uluslararası Yanık Derneği Arşivcisi
Oklahoma, ABD

Sevgili Mehmet,
Şunu söylemeliyim ki hepimiz (annem, Emilia, 79, Monica, Thereza, çocuklarımız, Ana ve ben) özellikle sağlığından oldukça endişeliyiz. Ailemiz bize her zaman hak ve ideallerimiz için mücadele etmemiz gerektiğinden bahsetmiştir. Tıp ve eğitim alanında insanlığa sunduğun hizmetler nedeniyle çok kişiye önderlik ettin. Seni çok sevdiğimizi tekrar belirtmek istiyorum. Fiziksel ve duygusal olarak güçlü ve sağlıklı kalman için tüm ailemle duacıyız.
Katolik rahibi olan iyi bir arkadaşımızdan senin adına bir komünyon vermesini rica ettik ve hepimiz ailene, üniversitene ve hastanelerindeki normal yaşantına geri dönmen için dua ediyoruz.
İyilikler diliyoruz arkadaşım, her zaman!!!

Nelson ve Ana Piccolo
Dr. Nelson Sarto Piccolo
Uluslararası Yanık Derneği Denetçisi
Fortaleza, Brezilya

Ah canım arkadaşım Mehmet,
Keşke burada olsaydın! Senin için çok zorlu bir dönem, fakat her şey daha iyi olacak, inan. Sürekli seni düşünüyor ve en iyisini diliyorum. İnan bana, her şey düzelecek! En derinden sevgilerimle kucaklıyorum, Tanrı seni korusun.

Ana Piccolo
Dr. Nelson Sarto Piccolo'nun eşi

Sevgili Mehmet,
Seni özlüyoruz. Konferans sensiz her zamanki gibi olmuyor.
Umarım hızlı şekilde iyileşir ve en kısa zamanda bizimle birlikte çalışmaya başlayabilirsin. Helga ve ben seni en kısa zamanda görmeyi umuyor, sana sevgilerimizi gönderiyoruz!

Helga ve Carlos Blanco
Dr. Carlos Blanco
Uluslararası Yanık Derneği
Endüstri İlişkileri Komite Başkanı
Kansas, ABD

Sevgili Mehmet,
ISBI İdari toplantısında, tatsız durumunu konuşma fırsatı bulduk. Tedavi altında olman bizi çok üzüyor. Dileklerine uygun olarak, İstanbul'daki kongreye gideceğiz ve umarım bunu sana olan desteğimizin bir ifadesi olarak algılarsın. En iyi dileklerimiz seninle ve umarım seni en kısa zamanda görebiliriz.

Dr. David Mackie
Uluslararası Yanık Derneği
Gelecek Dönem Başkanı,
Avrupa Yanık Derneği Eski Başkanı
Anestezi Uzmanı,
Red Cross Hastanesi
Beverwijk, Hollanda

Mehmet,
Şu zorlu döneminde sana en iyi dilekleri sunmak üzere hem kendi adıma hem de ISBI adına sana bu yazıyı yazıyorum. Şunu bilmeni isteriz ki, hepimiz seninle olan arkadaşlığımıza çok değer veriyoruz. ISBI adına senin ve meslektaşlarının gerçekleştirdiği işler bizi çok mutlu ediyor ve İstanbul'daki toplantının güzel ve başarılı bir şekilde gerçekleşmesini dört gözle bekliyoruz. Eğer yardım edebileceğimiz bir konu olursa lütfen aramaktan çekinme.
En iyi dileklerimle,

Prof. Dr. Ronald Tompkins
Uluslararası Yanık Derneği
Dönem Başkanı,
Travma, Yanık ve Cerrahi Acil Servisi
Bölüm Başkanı,
Massachusetts General Hastanesi
Başhekimi,
Shriners Hospitals for Children
Boston, ABD

Sayın Profesör Haberal,
Gelecek yılki toplantıda, İstanbul'da sizi görmeyi sabırsızlıkla bekliyorum. Yanık tedavisi alanına ve ISBI'ye yaptığınız katkıların toplantınızda gösterileceğine eminim. En iyi dileklerimle, umarım en kısa zamanda görüşebiliriz.

Dr. Naiem Moiemen
İngiliz Yanık Derneği Başkanı
Yanık ve Plastik Cerrahi Danışmanı
Birmingham, İngiltere

Sayın Dr. Haberal,
Size İspanyolca yazıyorum çünkü hissettiklerimi farklı bir dilde anlatmak benim için çok zor. Çoğu zaman hayatın bize neler hazırladığının farkında olmuyoruz. Eminim ki bu kötü deneyimden çıkaracağınız iyilikler olacaktır. En büyük engeller en büyük başarıları beraberinde getirir. Bu sorunlar karşısında gösterdiğiniz kahramanlık ve cesaretinize hayranlık duyuyorum.
Yalnız değilsiniz. Hepimiz sizinle birlikteyiz.
Sevgilerle,

Dr. Ariel Miranda
Uluslararası Yanık Derneği
Amerika Temsilcisi
Zapopan, Meksika

Dr. Haberal
Gerçekten çok üzüldük.
Eminim ki adalet yerini bulacaktır. Yerinde duramayan biri olarak, işlerinden uzak olmanın nasıl zor olabileceğini kesinlikle anlıyorum. Bu haksızlığa karşı zafer kazanacağına ve bu kişilere sadece insanlığın iyiliği için çalıştığını göstereceğine tüm kalbimle inanıyorum. En kısa zamanda görmeyi dört gözle bekliyorum! En içten sevgilerimle,

Elisabeth Greenfield
Uluslararası Yanık Derneği İdarecisi
Texas, ABD

Sayın Prof. Haberal,
Birçok insan gibi ben de tutuklanmanı ve bunu takip eden hastalığını duyduğumda senin için çok üzüldüm ve endişelendim. Kısa zamanda hızlı bir iyileşme süreci ile tekrar sağlığına kavuşmanı diliyorum. 15. ISBI Kongresi'nin planlandığı gibi gerçekleşeceğini umuyorum; 2012'de Edinburgh'ya gelmeni dört gözle bekliyorum. Düşüncelerim ve dualarım seninle.
En içten dileklerimle,

Dr. Keith Judkins
Yanık Tedavi Hizmetleri Başkanı
Yanık Merkezi, Pinderfields Hastanesi
Wakefield, İngiltere

Sayın Prof. Haberal,
Bu zor zamanınızda tüm içtenliğimle sizi destekliyorum. Benim için her zaman farklı bir lider ve model oldunuz ve yanık tedavisi alanına oldukça büyük katkılarınız oldu. Bizi her zaman desteklediniz (ISBI, Montreal Organizasyon Komitesi, 2008). Liderliğiniz olmadan, böyle başarılı bir konferansı gerçekleştiremezdik. Kesinlikle saygıyı hak ediyorsunuz ve bu güç döneminizde hepimizin desteği yanınızda. En içten saygılarımla,

Dr. Redouane Bouali
Yoğun Bakım Üniteleri Başkanı
Ottawa Hastanesi
Ottawa, Kanada

Sayın Prof. Haberal,
Bu zor günlerinizde düşüncelerim her zaman yanınızda. Bu kötü durumun iyi sonuçlanmasını ve yanıklar ile ilgili organizasyonlarda tekrar buluşabilmeyi diliyoruz.
Saygılarımla,
Dostunuz

Prof. Dr. Folke Sjöberg
Yanık Tedavi Profesörü
Plastik Cerrahi, El Cerrahisi, ve
Yanık Bölümü
Linköping Üniversitesi Hastanesi
Linköping, İsveç

Sayın Dr. Haberal,
Haksız durumun için endişelendik,
Zor zamanlara gücünüzle dayandınız. Allah bu dönemin sonlanması için size "şans" ve güç versin. Tüm ISBI, desteği ile yanınızda. Bir sonraki kongrenin standartları belirlemek için bir dönüm noktası olacağına eminiz. Dileğim, hür ve başarılı yaşamınıza yeniden kavuşmanızdır. Çünkü hepimiz sizi öyle hatırlıyoruz.
En içten saygılarımla,

Dr. Rajeev B. Ahuja
Uluslararası Yanık Derneği Genel Sekreteri
Yanık, Plastik ve Mikrovasküler
Cerrahi Bölümü
Lok Nayak Hastanesi ve bağlı
Maulana Azad Tıp Koleji
Yeni Delhi, Hindistan

Yazan: ORHAN VELİDEDEOĞLU

"GÜNEŞ-DİL" TEORİSİ Kuram(2)

Dergimizin geçen sayısında Atatürk'ün Türk tarihine ve diline verdiği önemi belirtip Türk Tarih Kurumu'nun kuruluşu ile I. Tarih Kurultayı'na; Türk Dil Kurumu'nun kuruluşu ile de I. Dil Kurultayı'nda dile getirilen bazı görüşlerin Güneş-Dil kuramına gidişin temellerini oluşturuşuna değinmiştim.

Türk Dil Kurumu'nun 24 Eylül 1936'da toplanan ve yurtdışından 13 dilbilimcinin de katıldığı III. Kurultayında da Güneş-Dil kuramının dayanaklarını açıklayan bildirilerin yoğunluğu dikkat çekicidir.

Güneş – Dil kuramına göre ; tarih öncesi dönemlerde Orta Asya'da yaşayan Türklerin, taş ve maden devirlerinde geliştirdikleri ekin (kültür) dili, en eski dildir ve bu dil göçlerle diğer bölge dillerine taşınmıştır.

O yıllarda bu kanı, Avrupa'da da yaygındır. Ünlü tarih ve dil bilimciler, görüşlerini kanıtlamak için araştırmalar yapıp bunları yayımlamışlardır.

Örneğin:

"A.V. Edlinger'in Türk dillerinin Hint-Avrupa dilleri ile olan eski bağlantılarını (1912); Leon Cahun'un Fransa'da Arî dillere takaddüm eden (Ari dillerden önceki) lehçenin Turanî menşeli (kaynaklı) olduğunu gösteren kitabı (1930); L. Wolley'in Sümerliler konusundaki eserinde (1927) Sümerce ile Turanlı diller arasında gördüğü

benzerlikler, Sümerlerin ilk yurtları Sind bölgesine, oradan da Orta-Asya'ya çıkaran görüşler; Hilairo de Barenton'un Sümerceyi dünya dillerine bir anadil olarak kabul etme eğilimi; Will Durant tarafından Orta-Asya'yı uygarlığın kaynağı olarak göstermesi (1935), Amerikadaki Mayalar ile Asya'daki Uygurlar'ın ve Moğollar'ın buralara İsa'dan önce 12.000 yılında batan yüksek kültürlü Mu kıtasından gelmiş oldukları yolundaki iddialar, Atatürk'ün düşünce ve görüşlerine ufuk açan iddialardı.

"Bu görüşler Türk tarih ve dil tezleri ile de besleniyordu."

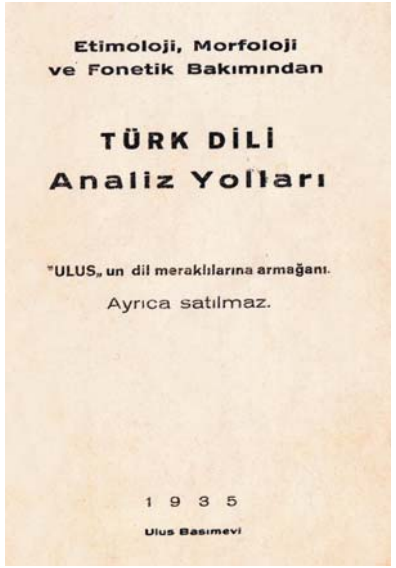
(Prof. Dr. Zeynep Korkmaz, Cumhuriyet Döneminde Türk Dili DTCF yay. 1974)

Sırp asıllı Dr. Phil Herman F. Kvergic Atatürk'e ilettiği teze göre Türkçe yeryüzündeki ilk dildir.

Araştırmaları arasında Atatürk'ü en çok etkileyen, Sırp asıllı olup Viyana Üniversitesinde Doğu dilleri üzerinde doktora yapmış olan Dr. Phil. Herman F. Kvergic'in 1935 yılı Ocak ayında hazırlayıp Atatürk'e gönderdiği La Psychologie de quelques elements des Langues Turques (Türk dillerindeki bazı öğelerin psikolojisi) adlı 41 sayfalık basılmamış tezidir. Bu tezin dayandığı ana görüş: Türkçe, yeryüzündeki ilk dildir; sonradan oluşan dillerdeki sözcüklerin çoğu bu dilden türetilmiştir.

Atatürk, bunlar ve daha başka yapıtlar üzerinde yaptığı incelemeler sonucu oluşturduğu ve Türk Dil Kurumu'nun III. Kurultayında benimsenen Güneş-Dil teorisi ile Türk dilinin tarihten önceki çağlara kadar uzanan eskiliğini ortaya koyarak yabancı dilbilimcilerin dikkatini Türk dili üzerine çekmek ve bundan yararlanarak ulusa köklü tarihi kadar dili ile de öğünmesini sağlamak istiyordu.

İlgili kaynaklarda, Atatürk'ün notlar biçiminde hazırladığı ve Ulus gazetesi tarafından 1935'te "Etimoloji, Morfoloji ve Fonetik Bakımından

Türk Dili" adıyla yayımlanan 68 sayfalık bir kitapçığa yer verilir. Ancak, belgeliğimde bulunan ve yine Ulus gazetesinin 1935'te "Ulus'un dil meraklılarına armağanıdır" notuyla yayımladığı Etimoloji, Morfoloji ve Fonetik Bakımından Türk Dili Analiz Yolları adlı 14 sayfalık kitapçığa gönderme yapıldığını görmedim.

Konuya yakınlık duyan okurlarımın ilgisini çekeceğini umduğum bu kitapçığı, diline ve yazımına dokunmadan, yayımlıyorum.

Güneş – Dil Teorisi

I – (A) : İlk insanın bulunduğu yer: Buradan kendisini saran haricî âlemdeki (dış evrendeki) (obje)leri (nesneleri) temaşa ve tetkik ediyor (ilgiyle izliyor ve inceliyor). (G) güneştir; ilk insanların bütün dikkat ve alâkasını (ilgisini) üzerine çeken güneş oluyor.

II – Haricî âlemi teşkil eden (oluşturan) (obje)ler, güneşe göre büyüklük veya küçüklük, parlaklık veya sönüklük, yakınlık veya uzaklık itibariyle farklı bulunurlar. Başka başka dairelerdeki noktalar bu objeleri gösterir.

İlk insanların her şeyin üstünde tanıdığı ve her şeyin üstünde tuttuğu ilk (obje) güneş olmuştur.

III- İlk insanların her şeyin üstünde tanıdığı ve her şeyin üstünde tuttuğu ilk (obje) güneş olmuştur; güneş onlar için her şeydi. Güneşi tetkik ede ede onun vasıflarından (niteliklerinden) aldıkları başlıca mefhumlar (kavramlar) şunlar olmuştur:

1 – Güneşin kendisi; esas, sahip, Allah, efendi, yükseklik, büyüklük, çokluk, kuvvet, kudret;

2 - Geneşin saçtığı ışık, aydınlık, parlaklık;

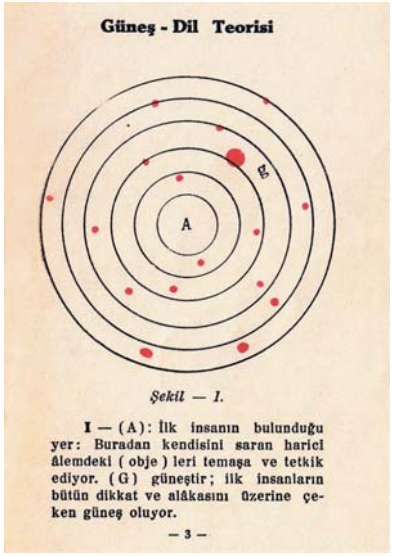
3 - Güneşin verdiği sıcaklık, ateş;

4 -Hareket, imtidat (uzun sürme), zaman, mesafe, yer, kara, toprak, gıda, hayat,büyüme, çoğalma;

5 - Renk, su;

6 - Ses, söz

IV – İlk insanlar bütün bu maddî ve fikrî varlıkları güneşe verdikleri

Şekil — 1.

I — (A): İlk insanın bulunduğu yer: Buradan kendisini saran haricî âlemdeki (obje) leri temaşa ve tetkik ediyor. (G) güneştir; ilk insanların bütün dikkat ve alâkasını üzerine çeken güneş oluyor.

— 3 —

isim ile anlatırlardı. Sonraları kendilerini ve " ben=ego" mefhumundan çıkan bütün düşünceleri ve nihayet tesbit ettikleri (saptadıkları) bütün (obje) leri de, taptıkları güneşin ve güneşten çıkan mefhumların yerine koyarak bu ismin anlamını genişletmişlerdir.

Not – Bu kısa izahtan (açıklamadan) anlaşılıyor ki ilk insan dil denilen varlığı yaratabilmek için güneşi idrak (algılama) kabiliyetinden başlıyor ve ondan aldığı mefhumları genişletme ve anlatma çabalamasına girişiyor. Dil bu çabalamanın neticesi oluyor. Onun için biz, Türk dilinin etimolojisini, fonetik tekâmülünü izah eden (gelişimini açıklayan) filolojiye, ("Güneş-Dil" teorisi = La théorie de "Soleil – langue") diyoruz.

Türkçede ana kök ve ondan türeme kökler

1 - İlk insanların güneşe ilk verdikleri isim (ağ) dır. Bu da (a) vokalinin tekrarlanarak uzunca okunmasından başka bir şey değildir: a, aa, aaa… = ağ olmuştur. İlk ana kök (racine) budur.

2 - Ses cihazı tekâmül ettikçe (ses organı geliştikçe) (ağ) ın ilk söylenebilmiş olan tipleri sırasıyla (ay, ag, ak, ah) olmuştur. (Ağ) ana kökünün anlattığı bütün anlamlar, zamanla, bu " birinci derece radikal kökler" le de anılmıştır.

3 - Ana kökteki (ğ) konsonunu fonetik icap (v) yapmıştır; (v) konsonu da, yumuşak ve keskin olmak üzere şu seslere inkılâp etmiştir (dönüşmüştür): (b, m, p, f).

Bu konsonlar bir kategori teşkil ediyor. Bu ikinci konson kategorisiyle birinci konson kategorisi arasında müşterek bir had (sınır) vardır: (v = ğ)

İşte bundan dolayıdır ki birinci ve ikinci konson kategorisine dâhil olan işaretler kök (racine) olmakta birbirinin yerine kaim olurlar (yerine geçerler) ve hepsi bir vokalle birlikte "birinci derece radikal kök" teşkil ederler.

4 - Dilimizde bulunan 21 konsondan ana kökü yaratan (ğ) ile birinci derece radikal kök teşkiline (oluşturulmasına) yarayan (y, g, k, h, v, b, m, p, f) çıkınca, daha 11 konson kalır ki, bunlar da üçüncü ve dördüncü konson kategorilerini teşkil ederler.

Üçüncü konson kategorisi: d, t, n, r, l ;

Dördüncü konson kategorisi: c, ç, s, ş, z, j.

Bu 11 konson dahi ana kök olan (ağ) a bir vokalle yapışarak kaynaşır ve ana kökün (ğ) si ile onu bu konsonlara yapıştıran vokal düşerek "ikinci derece radikal kökler"i teşkil eder.

Yani:

Ağ + v. (d, t, n, r, l, c, ç, s, ş, z, j) formüllerinden çıkan: Ad, at, an, ar, al, ac, aç, as, aş, az,aj kökleri de, ana kök yerinde ve onun verdiği an-

lamlarda görülebilirler.

Ancak bir Türk kelimesinin orijinal etimolojik şeklini ve onun esasî (temel, kök) anlamını ararken, bu ikinci derece radikal köklerin asıl olmadıklarını düşünmek ve lüzum görüldükçe onların asaletini (köklerini) gösteren ana kökü başlarına dikmek gerektir.

5 – Yukarıda (a) vokaliyle başlayan ana kök (racine) ve birinci ve ikinci derecedeki radikal kökler, ses cihazının tekâmüliyle (ı, i, e, o, ö, u, ü) vokalleriyle de söylenmiştir.

Türk dili köklerinin genel formülü - (v.) vokal ve (k.) konson işareti olarak alınmak üzere V. + K' dır.

Sekiz vokal ve 21 konson bulunduğuna göre Türk dili kökleri 8 x 21=168 olur.

Bunları şöyle gösterebiliriz:

I – Ana kök (racine) = v. + ğ

II – Birinci derece radikal kökler = v. + (y, g, k, h, v, b, m, p, f)

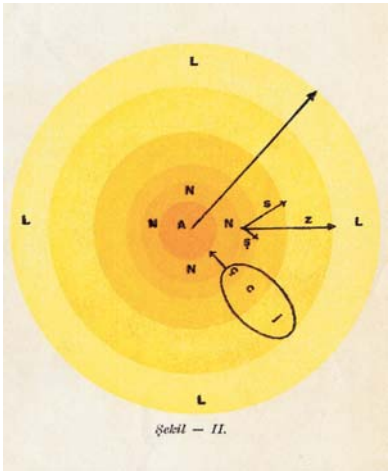
III – İkinci derece radikal kökler= v. + (d, t, n, r, l, c, ç, s, ş, z, j)

Türk Dilinde Ekler

Buraya kadar Türk dilinde ana kök ile birinci ve ikinci derece radikal kökleri izah ettik. Türk sözleri, etimolojik kuruluşunda bu ana veya radikal kökle başlar. Kelimelerin teşekkülü şu yollardan biriyle olur:

1 - Ya ana veya radikal köke, müstakil mefhumu olan diğer bir kök ulaşır;

2 – Veyahut köke ek mahiyetinde

bir takım yapışmalar olur.

3 – Bazen bir Türk sözünde iki veya üç asıl kök durum alır. Onların arasına bir takım ekler gelir. Onları birleştirerek bir takım anlamlar yaratır.

Türk kelimelerini tetkik ederken onda ana veya radikal kökleri sezmek en önemli bir analiz yoludur.

Ana köke veya radikal köklere yapışmakla onda bir takım mana ve mefhumlar yaratan Türk ekleri basittir. Sonradan kolaylık olmak için kurulmuş olan mürekkep ekleri anlayabilmek, onları basit şekillerine getirmekle mümkündür.

Türkçede ekler 16 türlü olabilir:

1 – v. + b - p
2 – v. + c - ç
3 – v. + d - t
4 – v. + v - f
5 – v. + ğ - g
6 – v. + h
7 – v. + k

8 – v. + l
9 – v. + m
10 – v. + n
11 – v. + r
12 – v. + s
13 – v. + ş
14 – v. + v
15 – v. + y
16 – v. + z

Bunların başlarında (v.) ile işaret edilen vokaller 8 türlü olabileceğine göre ekler 8 x 16 = 128 şekil alır demektir.

Etimoloji, bize dilin ana kökünü, ondan doğan radikal kökleri, bunlara ekler katılışını böylece kelimenin tam kuruluşunu gösterir.

Bu 16 ek, şöylece birbiri içine girerek, 7'ye irca olunur:

1 – (M) : Her hangi bir obje veya süjenin kendisini, mülkiyeti gösterir. (Yukarıda ek bahsinde birinci ve ikinci kategorilerde bahsettiğimiz bütün konsonlar bu "m" nin yerinde göründükleri zaman aynı anlamın gösterişidirler. Meselâ " b, p, v, f, ğ, y " v.s. gibi.)

2 - (N) : Birinci olarak işaret ve izah ettiğimiz " m " nin, yani obje veya süjenin bitişiği demektir. Obje veya süjenin bitişiğinde her hangi bir mevcudiyeti, hareketi işaret eder.

3 - (S): (ş, c, ç, j, z) : - oldukça geniş bir sahayı, bu sahada bulunan obje veya süjeyi, süje veya obje ile bu şeyin münasebetini gösterir.

Not: Ancak bu takımda bulunan konsonlardan c ve ç konsonları, radikal kök gibi alındığı zaman ana kök yerine kaim olur.

4 - (L): uzak, geniş, belli olmayan, gayrişahsî, her sahada bulunur, her şey, engin, şümûl gibi genellik ve bellisizlik mefhumu ile obje veya süjeyi vasıflandırır bir gösteriştir.

5 - (T – D): Ek olarak umumiyetle yapıcılık, yaptırıcılık, yapılmış olmaklık, yani kelimenin anlamının tamamiyetini ve müsbet olduğunu anlatır.

6 - (K) (g, h, ğ ve bu sonuncu " ğ " den türeme " v " ve onun kategorisi): Ek olarak, objeyi ve panseyi [düşünceyi] tamamlar, tayin eder bir işaretir.

7 - (R): Her hangi bir süje, obje veya pansenin belli, kesin bir nokta veya sahada tekarrur ve temerküz ederek (durağanlaşıp birikerek) oluşunu, bulunuşunu, hareketini fark ve temyiz ettirmeğe yarayan keskin bir işarettir. Bu işaret istenilen, düşünülen şeyin olduğunu da ifade eder.

Etimoloji, Morfoloji ve Fonetiğin Söz Kurumunda Rolleri

Etimoloji bakımından Türk dilinin kökleri – (v. + k.) düsturu ile anlatılabilen – başta bir vokal, ondan sonra bir konson olarak kurulur. <buna ek-

lenen konsonlar da başlarına birer vokal alır.

Bugün kullandığımız sözler ağzımızda değişmişse bunu yapan, morfolojik teşekküller ve fonetik icaplarıdır.

Etimolojinin verdiği ana şekiller morfololji ve fonetik kaidelerine göre kısaltılır. Köke ekler yapıştıkça sözün uzamaması için başta ve ortadaki vokallerin bir takımı düşer.

Demek oluyor ki:

1 - Etimoloji, bize dilin ana kökünü, ondan doğan radikal kökleri, bunlara ekler katılışını, böylece kelimenin ilk ve tam kuruluşunu gösterir.

2 - Morfoloji, ilk ve tam kuruluştaki kelimenin türlü şekiller alışını anlatır.

3 - Fonetik, kelimeleri kulağa hoş gelecek yolda tam ve toplu şekle koyar.

4 - Türkçe kelimelerin etimolojik şekillerinde yan yana gelmiş aynı cinsten konson yoktur. Morfolojik şekillerde görülen bu halin sebebi şudur: Kelimenin içinde fazla bir uzatmayı icabettiren ek veya kök bulunduğu zaman, fonetik icabı, bundan evvelki veya sonraki konson bu uzatma yerine kaim olur.

Mesela:
(elli) sözünün etimolojik şekli, (beğeliğ) dir; bu orijin şeklindeki (ğe) yerine kendinden sonraki konson kaim olmuştur. Rolü uzatmadır.

Aynı suretle (kuvvet) kelimesinin orijin şekli (kuveğet) tir. Burada (eğ) yerine kendinden evvelki (v) kaim olmuştur.

Bir de şunu hatırdan çıkarmamalıdır ki başlarında vokaller olarak birbirine yapışan konsonlardan ikincisinin vokali düşünce, yine aynı cinsten iki konson birbirine yapışmış bulunur.

Şu izahlardan sonra, (Ulus)un dil yazılarındaki analiz metodu kolayca anlaşılır, sanırız. •

DÜNYA'NIN EN'LERİ

En yüksek şelaleler	En büyük nehirler	En büyük göller
Angel/ Venezüella 1.000 m.	**Nil**/ Afrika 6.693 m.	**Hazar Denizi**/ Orta Asya 394.299 (km^2)
Tugela/ G. Afrika 914 m.	**Congo**/ Orta Afrika 4.373	**Superior ABD**/ Kanada 82.414 (km^2)
Cuquenán/ Venezüella 609 m.	**Amazon**/ G. Amerika 6.436 m.	**Victoria** / Tanzanya-Uganda 69.485 (km^2)
Sutherland/ Y. Zelanda 580 m.	**Mackenzie**/ Kanada 4.241	**Aral**/ Kazakistan/Özbekistan 66.457 (km^2)
Takkakaw/ Kanada 502 m.	**Yangtze**/ Çin 6.378 m.	**Huron**/ ABD-Kanada 59.596(km^2)

Orhan Velidedeoğlu onur ödülünü Dil Derneği Onursal Başkanı Prof. Şerafettin Turan'dan alırken.

Türk Dili Uzmanı Yazarımız Orhan Velidedeoğlu, "Türk Dili 77. Yıl Onur Ödülü"nü Aldı.

BÜTÜN DÜNYA YAZI İŞLERİ BÖLÜMÜ

Bütün Dünya'nın Türk Dili bölümü yazarı Orhan Velidedeoğlu, bu yıl Dil Devrimi'nin 77'nci yıldönümünde, Dil Derneği'nin "77. Yıl Onur Ödülü"yle onurlandırıldı.

Orhan Velidedeoğlu'na bu ödül, "düşüncelerini Türkçemizin olanaklarını albeniyle kullanarak aktarması ve bir kitle iletişim aracında Türkçenin doğru kullanılmasına özen göstermesi" yanısıra, Türk Devrimi'ne ve laik cumhuriyetimize emeğiyle katkıda bulunması nedeniyle verildi.

Orhan Velidedeoğlu, aldığı ödül konusunda görüşünü "Türkçeye verdiğim emek için Dil Bayramı'nda bana değer görülen Onur Ödülü, manevi ödüllerimin cisimleşmiş biçimidir" diyerek açıkladıktan sonra, "Manevi ödüllerinin neler olduğunu" soran arkadaşımıza şu açıklamayı yaptı:

Bana 'Bütün Dünya' da yazmam önerildiğinde, nasıl ağır bir yük altına girdiğimin ayırdında değildim. Ben yazarlık sorumluluğunu 'Bütün Dünya'da yazmaya başladığımda duyumsadım ve bunu en üst düzeyde taşımaya ve korumaya çalıştım. Bu arada gerek genç okurlarımdan, gerek üst kültür düzeyinde kişilerden çok yüceltici övgüler aldım. Örneğin, bir kurultayda karşılaştığım

eski rektörlerden Sayın Prof. Dr. Feyzi Öz'ün 'Sayın Velidedeoğlu, yazılarınızı zevkle okuyorum. Hatta, eğitim danışmanlıklarını yaptığım için yakından görüyorum, Sayın Cumhurbaşkanı da (Ahmet Necdet Sezer) yazılarınızı dikkatle izliyorlar' demesi gurur vericiydi.

İşte benim asıl 'Ödülüm' bunlardı ve ben bu hazzı fazlasıyla tattım."

Velidedeoğlu, törende duyduğu "özel bir hazzı" da şöyle anlattı:

"Tören günü çevremden duyuyordum: Beni tanımayanlar soruyorlar, 'Bu bey kim?' Tanıyanlarım fısıldıyorlar: 'Bütün Dünya dergisinin Türk Dili yazarı...'

Bir gün, Bütün Dünya'daki çalışma arkadaşlarımdan biri benim için, 'Orhan Bey Bütün Dünya'yla özdeşleşmiştir" demişti.

Evet, ben dergimle özdeşleştim ve bu Onur Ödülü'nü onunla birlikte aldım.

İlerlemiş yaşıma, sağlık sorunlarıma ve doktorların masa başında uzun süre çalışmama izin vermemesine karşın yazıyorum."

Biz, Bütün Dünya'daki tüm çalışma arkadaşları, Türk Dili uzmanı yazarımız ve meslek ağabeyimiz Sayın Orhan Velidedeoğlu'yu "Türk Dili 77. Yıl Onur Ödülü" nedeniyle içtenlikle kutluyor, kendisine sağlıklı ve uzun bir ömür diliyoruz. •

BİR GÖRÜŞ DİZİSİDİR, YAŞAM

•Tek saati olan saatin kaç olduğunu bilir;
İki saati olan ise, saatin kaç olduğundan emin olamaz.

•Düştüğün yere bakma,
Ayağının kaydığı yere bak.

•Yaşama ön camdan bak,
Dikiz aynasından değil.

•İnsanlar, söylenenlerden kuşku duyabilirler,
Fakat yapılanlara inanacaklardır.

•Çıkarken dostlarınıza nazik davranın,
İnerken onlara gereksinim duyacaksınız.

•Sakın açıklama yapmaya kalkışma, Dostlarının buna gereksinimi yok,
Düşmanlarınsa zaten inanmayacaklardır.

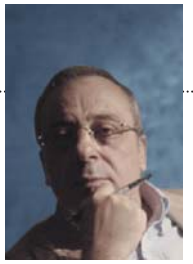
•Keyfini çıkararak harcanan zaman,
Harcanmış zaman değildir.

•Cesaret hiçbir şeyden korkmamak değildir,
Korkuyla yüz yüze geldiğinde hareketsiz kalmamaktır.

•Babanın boyu ne denli uzun olursa olsun,
Ceketinin ölçüsü senin boyuna göre olacaktır.

•Geleceğini şimdiden görebilmenin en iyi yolu,
Onu şimdiden yaratmaktır.

OTOPSİ
Cengiz Özakıncı

Yurttaşlığın küresel düşmanları ve açılımın 50 yıllık küresel tarihi

1959 Eylül'ünde askeri ataşe olarak İngiltere'ye gönderilen Albay Sadi Koçaş, 1960 yılı başlarında İngilizlerce bir kongreye davet edilir. "Kürt Kongresi" yazılıdır davetiyede. "Bu ne cür'et!" diye haykırır Koçaş; "Dost ve müttefik İngiltere nasıl olup da Londra'da bir 'Kürt Kongresi' toplayabilir! Hangi cür'etle bir Türk askeri ataşesini bu Kürt Kongresi'ne davet edebilir?"

Koçaş kongreye katılmaz ama burada alınan kararları katılanlardan öğrenir: Irak, İran ve Türkiye'de yaşayan Kürtlerin ilk adımda bağlı oldukları devletlerden ayrılmalarına, ikinci adımda kendi devletlerini kurmalarına karar veren İngiltere; Türkiye'den de Irak ve İran'da ayaklandıracağı Kürtlere yardım ve yataklık isteyecektir. Koçaş, bu kongreden sonra İngiliz basınında: "Türkiye'de Kürt Sorunu yoktur; çünkü Türkiye'de Kürtler Cumhurbaşkanı bile olurlar," biçiminde yazılar çıkmasına şaşıyor anılarında. Anlaşılan İngiltere bu gibi yayınlarla hem Türkiye'nin bu Kürt tasarısından kuşkulanmasını önleyip yardımını sağlamak, hem Irak ve İran'da Cumhurbaşkanı bile olamadıklarını o ülke Kürtlerine anımsatıp ayrılıkçı duygularını körüklemeyi amaçlıyordu.

Süleyman Demirel, Başbakanlık koltuğuna oturur oturmaz "Amerika'nın "Türk-Kürt Federasyonu tasarısını önünde bulacaktı.

İngiltere'yi 1960 yılında Londra'da bir Kürt Kongresi toplamaya ve Kürt ayrılıkçıları Türkiye'yi kuşkulandırmadan örgütlemeye iten olgu; 1950-1959 arası Mısır, Suriye, İran ve Irak'ta gerçekleşen bir dizi darbe sunucu, İngiliz ve batılı petrol şirketlerinin bu ülkelerden kovulmasıydı. İngiliz petrol şirketlerinin yeniden o ülkelere dönebilmesi, ya o yönetimlerin devrilmesi ya da o toprakların o yönetimlerden ayrılmasıyla mümkün olabilecekti. Bu amaçla petrol bölgelerinde yaşayan Kürtler örgütlenip ayaklandırılacak, bunun sonucunda o yönetimler dize gelip kovdukları İngilizleri geri çağırmayacak olurlarsa bu ayaklanmalarla devrilecekler; devrilmeyecek olurlarsa, bu topraklar o ülkelerden ayrılarak İngiliz petrol şirketlerinin sömürüsüne açılacaktı.

İngiltere'nin Kürt kartı, 1965'te Amerika'nın eline geçecek; Ekim 1965'te yapılan genel seçimi kazanan Süleyman Demirel, Başbakanlık koltuğuna oturur oturmaz Amerika'nın "Türk-Kürt Federasyonu" tasarısını önünde bulacaktı. Demirel bu tasarıyı Genelkurmay'a bildirecek, tasarıyı irdeleyenler arasında bu konuyla ikinci kez burun buruna gelen Sadi Koçaş da bulunacaktı: "Irak, İran ve Türkiye Kürtleri'ni federe bir Cumhuriyet haline getirelim; bunu Türkiye'ye bağlayalım; hem büyük toprak da kazanmış olursunuz," diyordu Amerika.. Irak, İran ve Suriye'den darbelerle kovuldukları petrol bölgelerini yeniden ellerine geçirmek isteyen Anglo-Amerikan petrol şirketleri; petrol bölgelerinde yaşayan Kürtleri ayaklandırıp ilk adımda topraklarıyla birlikte Türkiye'ye katacak; ikinci adımda plebisitle "Türk-Kürt Federasyonu"ndan ayıracak ve sonunda onlara çok az bir pay vererek petrollerini son damlasına dek sorunsuzca sömüreceklerdi. Türkiye Cumhuriyeti Devleti; tek-odaklı ulus-devlet yapısına aykırı düşen ve komşu ülkelerle savaşmasını gerektiren bu "Türk-Kürt Federasyonu" tasarısının içerdiği tuzakları görmüş; Atatürk'ün "Yurtta barış; dünyada barış" ilkesine ve Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 2 / ı-ıı-ııı-ıv-v. maddelerinde yazılı "üye devletlerin birbirlerinin içişlerine karışmaması", "toprak bütünlüklerinin dokunulmazlığı", "ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ve ulusal egemenlik" ilkelerine ters düştüğü gerekçesiyle bu tasarıyı geri çevirmişti.

Amerika: "Madem ki Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın (ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı) ilkesi tasarımızın reddine gerekçedir, biz de bu ilkeyi (halkların kendi kaderlerini tayin hakkı) diye değiştiririz, olur, biter" demiştir.

"Türk-Kürt Federasyonu" tasarısının 1965'te Türkiye tarafından Birleşmiş Milletler Antlaşması'na aykırı bulunarak reddedilmesi üzerine, Amerika: "Madem ki Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın [ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı] ilkesi tasarımızın reddine gerekçe oluyor; öyleyse biz de bu ilkeyi [halkların kendi kaderini tayin hakkı] diye değiştiririz, olur biter" demiş ve bu doğrultuda Birleşmiş Milletler, "ulusal egemenlik ve ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı" yerine etnik "halkların kendi kaderini tayin hakkı" ifadesini geçirerek –Amerikan isteklerine uyugun, fakat örgütün kuruluş ilkelerine aykırı- yeni bir Sözleşme hazırlamıştı. 16 Aralık 1966 gün ve 2200A-XII sayılı "Birleşmiş Milletler Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi"nde ulus-devletlerin egemenlik, toprak bütünlüğü ve iç işlerine karışmama ilkelerine kökten ters düşen,"halkların kendi kaderlerini tayin" yani "ayrı etnik devlet kurma hakkı" tanınmıştı. Örgüte üye ulus-devletlerin etnik ve mezhep devletçiklerine parçalanması demek olan ve 10 yıl sonra 1976'da yürürlüğe gireceği maddesini de içeren bu Sözleşme, büyük bir pişkinlikle, üye ulus devletlerin onayına -başka bir deyişle "intiharı"na- sunuldu. Ve "Haydi bakalım," dediler Türkiye'ye, "Türk-Kürt Federasyonu tasarısını reddederken dayandığınız Birleşmiş Milletler ilkesini "ulus" yerine etnik "halklar" sözcüğünü koyarak değiştirdik; yepyeni bir Birleşmiş Milletler Sözleşmesi koyduk ortaya; tasarıyı reddedecek bahaneniz kalmadı."

Bugün geçmişe dönüp şöyle bir baktığımızda;

* Ermeni örgütleri 1915 olaylarını

yeniden ortaya atmak için 1965 yılını beklemişlerse,

* Türkiye'de ilk "Doğu Mitingleri" 1965'ten sonra gerçekleştirilmişse,

* Türk Üniversitelerinde kimi akademisyenler, doktora tezlerini Doğu ve Güneydoğu'ya özgüleyip etnik ayrılıkçılığa bilimsel ve hukuksal dayanak oluşturacak savlar yaymaya 1965'ten sonra başlamışlarsa,

* Daha önce etnik ayrımcılığın kırıntısı dahi görülmeyen sol kesimde "Türk Solu" – "Kürt Solu" gibi etnik ayırımlar, 1965'ten sonra ortaya atılmışsa,

* Daha önce bütüncül "Türkiye Halkı" kavramıyla düşünen sol aydınlar, Türkiye'de "tek halk" değil "bir çok halklar" bulunduğu yargısını yayan "Türkiye halkları", "Halklara özgürlük" gibi sloganları 1965'ten sonra kullanmaya başlamışlarsa,

* Daha önce etnik köken sorunu yaşanmayan sol örgütlerde kimi üyeler "biz Kürtüz siz Türksünüz" diyerek örgütlerinden ayrılıp DDKD – DDKO vb. gibi adlarla "etnik köken ayırımı gözeten sosyalist"(!) örgütler kurmaya 1965'ten sonra başlamışlarsa,

* Soldaki etnik kökene dayalı ayrışmaya koşut olarak sağda da etnik Türkçülerin yurttaşlığa dayalı sağ partilerden ayrılıp ırkçı partiler kurma çabaları, 1965'ten sonra başlamışsa,

* Daha önce yurttaşlığa dayalı sağ partilerde siyaset yapan birileri, dinlerini ve mezheplerini yeniden keşfedip, din ve mezhep ayırımına dayalı parti kurmak üzere kolları sıvayarak, önce Alevi kökenlilerin Birlik Partisi, sonra Sünni kökenlilerin Milli Nizam Partisi kurma çalışmaları 1965'ten sonra başlamışsa, bütün bu olup bitenlerin, bugüne dek yapıldığı gibi dış dünyayla bağlantısı kurulmayarak yalnızca 1961 Anayasasının getirdiği özgürlük ortamıyla açıklanması olanaksızdır. 1960-1965 yılları arasında Türkiye'ye dışarıdan, tepeden, kapalı kapılar ardında gizlice dayatılan "devletin etnik ve mezhepsel ayırımlara göre etnik federasyon temelinde yeniden yapılandırılması" tasarılarının, etnik ve mezhep ayrımı güden yeni siyasi örgütler kurularak halka yayıldığı açıktır.

Birleşmiş Milletler Örgütü'nün 1966'da kabul ettiği etnik ve mezhepsel "halkların kendi kaderini tayin hakkı" ilkesinin bu siyasal örgütlere uygun bir ortam, güçlü bir dış dayanak ve güvence sağladığı düşünülmelidir.

Birleşmiş Milletler'in 1966 Sözleşmesi'nde yer alan ve ulus-devletleri aşiretlere, kabilelere, mezheplere, cemaatlere bölerek içten çökertmeye yönelik etnik'halkların kendi kaderlerini tayin hakkı' ilkesi, 1975'te Helsinki Sonuç Bildirgesi'nin 1(a) - viii. maddesine sokulduktan sonra, 1978'de Paris'te toplanan UNESCO Genel Konferans kararlarına da girdi ve aynı yıl Türkiye'de etnik ayırımcı terör örgütü PKK kuruldu.

UNESCO 1982'de 40 yıldır benimsediği "kültür" tanımını değiştirerek etnik ayırımları öne çıkaran yeni bir "kültür" tanımı benimsedi. UNESCO News dergisinin 25 Ocak 1988 günlü 222. sayısında, UNESCO'nun 1982 yılında gerçekleştirdiği, yurt kardeşliğini etnik ayırımlarla parçalamaya yol açacak önemde bu tanım değişikliği, şöyle açıklanıyordu:

"Klasik anlamıyla 'kültür' kavramı, edebiyat, müzik, resim, heykel, vb. gibi güzel sanatlarla, bir süreden beridir de görsel-işitsel ifade tarzlarıyla sınırlıdır. Uluslararası Topluluk - 1982 Meksiko Konferansı'ndan beri- 'kültür' kavramını antropologların bakış açısıyla [yani klasik, ulusal değil; etnik, dinsel, mezhepsel anlamıyla] benimsemiştir. Günümüzde 'kültür'e bir topluluğun ya da toplumsal bir grubun karakterine damgasını vuran maddi, manevi ayırt edici özellik-

Antropoloji, 1800'lerde Batılı sömürgecilerin sömürgelerinde uygulayacakları siyasetleri bilimsel verilere göre belirleme gereksiniminden doğmuş bir bilim dalı. Bir antropologun belli bir etnik ya da dinsel topluluk üzerinde, o topluluğun etnik özelliklerini araştırması ayrımcılık, bölücülük değildir kuşkusuz. Bu bilimsel bir çalışmadır. Fakat siz "ulus-toplumlarda alt kimlik olarak kalması gereken etnik ve mezhepsel ayrılıkları saptamakla yetinmeyip bu alt kimlikleri ulusal kimliğin üzerine çıkartan yayınları parayla destekleyeceğiz," derse-

Birleşmiş Milletler Örgütü'nün 1966'da kabul ettiği "halkların kendi kaderini tayin hakkı" ilkesinin bu siyasal örgütlere uygun bir ortam güçlü bir dış dayanak ve güvence sağladığı düşünülmelidir.

lerin bütünü gözüyle bakılabilir. Bu tanımlama, [dikkat: bir ulusun değil] 'belli bir grubun'(!) kültürünün karakterini ortaya koymak için, o kültürün ayırt edici özelliklerini öne çıkarmayı gerektirdiğinden, böylelikle kültürel kimlik kavramına da açıklık getirmiş olmaktadır."

Meğer UNESCO'nun "kültür" tanımı 1982'ye dek "bulanıkmış", 1982'de Mexico City konferansında "kültür"ün antropolojik, yani etnik-mezhepsel tanımı kabul edilir edilmez, UNESCO'nun "kültür" ve "kültürel kimlik" tanımları da "kesinliğe" kavuşuvermiş...

niz; yaptığınız işin adı "bilimsel antropolojik araştırma" değil, "siyasi ayrılıkçı, etnik-dinsel bölücü kışkırtma" olur.

UNESCO'nun 1982 Mexico City toplantısında "kültür"ün antropolojide kullanılan etnik-mezhepsel tanımını benimsemesi; o günlerde "İnsanoğluna yepyeni bir dönemin kapısını açan bir değişiklik," olarak övülmüş; "1789 Fransız Devrimi'nden sonra gerçekleştirilen en büyük devrim" diye alkışlanmış ve Dünya İnsan Hakları Konferansı'nda; "UNESCO kararlarından sonra artık devletlerin ulusal egemenlik ve içişlerine karışmama ilkesinin geçersiz olduğu" ve dahası; "yepyeni

bir İnsan Hakları Bildirgesi hazırlanarak buna "etnik kültürel ayrımlara siyasal haklılık –ayrı devlet kurma hakkı- tanıyan bir takım maddeler konması gerektiği" üzerinde durulmuş; anlayacağınız 1982'den sonra dünyada yurtkardeşliğini, ulusal egemenliği savunmak; İnsan Haklarına aykırı bir eylem ve bir insanlık suçuymuş gibi gösterilmeye başlanmıştır. Aydınlar küreselci odakların piyasaya sürdükleri bu yeni "Etnik Mezhepsel Ayırımcı İnsan Hakları" kavramını çözümlemeye davrandıkları sırada; etnik ayırımcı terör örgütü PKK, 1984 yılında doğrudan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni hedef alan Şemdinli – Eruh Baskını'nı gerçekleştirmiştir.

UNESCO 1986'da Birleşmiş Milletler Örgütü'nce onaylanıp 1986-1996 arası on yıl boyunca milyar dolarlık bütçeyle desteklenecek olan bir "On Yıl Süreli Eylem Kılavuzu" hazırlamıştır. UNESCO'nun etnik mezhepsel ayırımları kaşıyan yapıtları milyar dolarlık bütçeyle destekleyeceği duyulur duyulmaz, çoğu aydınımız 40 yıldır hiç değinmedikleri etnik ayırımları öne çıkartan yapıtlar vermeye, dergiler ve kitaplar yayımlamaya başlamış; o ana dek üzerinde dikkatle durdukları [ezen, egemen patron] x [ezilen, emekçi kitleler] ayırımını bir yana bırakıp, bunun yerine [ezen, egemen ırk] x [ezilen, mazlum ırklar] ve [ezen, egemen mezhep] x [ezilen, mazlum mezhepler] ayırımına dayalı söylemler yaymaya başlamışlardır. 1986 sonrası "Aleviler ilericidir"; "Aleviler laikliğin, demokrasinin bekçisidir"; "Kürtler ezilmişlerdir, dövülmüşlerdir, yoksul bırakılmışlardır"; "Lazlar şöyledir, Çerkezler böyledir, Ermeniler şöyledir, Rumlar, Süryaniler, Yezidiler böyledir," gibi yazılar gazete, dergi köşeleri kaplamış; "Kürtlerin Tarihi", "Lazların Tarihi", "Çerkezlerin Tarihi", "Ermeni Kültürü" gibi kitaplar kitapçı raflarını doldurmuş; aynı anda "Türkler barbardır, Türkler vahşidir, Türkler göçebedir"; "Sünniler bağnazdır, Sünniler karagüçlerdir, demokrasi düşmanıdır bunlar" vb. gibi tersinden ırkçı ve çoğu yurttaşımızı "Türküm," demekten çekinir, utanır; "Sünniyim," demekten sıkılır duruma getiren, "Türk soyunu ve Sünni mezhebini aşağılama akımı" hızla doruğa tırmanmıştır.

1982'den sonra dünyada yurt kardeşliğini ulusal egemenliği savunmak, İnsan Haklarına aykırı bir eylem ve bir insanlık suçuymuş gibi gösterilmeye başlanmıştır.

Şimdi yaşı 25-30 olanlar, bu ülkede sanki seksen yıldır hep böyle etnik mezhepsel ayırımcı yayınlar yapılırmış gibi algılayıp kanıksadılar bu etkinlikleri. Oysa 1980'ler öncesi ayırımcı propaganda yasaktı; gözden kaçıp yasaklanmayanlar da okuyucu bulamazdı. 1980'lerin ortalarındaysa devlet eli kolu bağlı izlemeye başladı kendi kuyusunu kazan bu ayırımcı propaganda fırtınasını; varolan yasaları işletip yasaklamaz oldu yurt kardeşliğini baltalayan çalışmaları... Neden? Çünkü ulus-devletler yurttaşlık birliğini içten parçalayacak bu tür yayınları engellediklerinde, gün gelip borç almak üzere Dünya Bankası ve IMF gibi kuruluşların kapısını çaldıkları zaman; "Siz BM ve UNESCO'nun halkların kendi kaderini tayin hakkı kararını hiçe sayıyorsunuz; etnik kültürleri öne çıkartan yayınları engelliyorsunuz; bu nedenle size istediğiniz krediyi vermiyoruz" denilerek geri çevrilmeye başlamıştı. Dış borçla ayakta duran Türkiye, ayırımcı yayınlara karşı kendi Anayasasını ve yasalarını işletirse, bu kuruluşlardan kredi alamaz olmuştu.

Birleşmiş Milletler, UNESCO, Dünya Bankası, IMF, Uluslararası Kalkınma Ajansı, vb. gibi kurumlar, 1982'lere dek "kültürel gelişme" ile "ekonomik kalkınma" arasında doğrudan bağ vardır, diyorlardı. Bu kuruluşların "kültür" tanımları, 1982'de UNESCO ile aynı anda değiştirilmiş ve hepsi birden "kültür"ün "antropolojik" etnik tanımını benimsemişlerdi. Bu değişikliğe uygun olarak, 1982'den sonra "ekonomik kalkınma" için borç almaya gelen devletlere; önce "kültür" ile "ekonomik kakınma" arasında doğrudan bağ bulunduğu söylevini çekiyor; ardından 1982'de "kültür"ün etnik tanımını benimsediklerini anımsatıyor; son olarak da ülkelerinde etnik kültürleri geliştirici girişimlerde bulunmadıkları sürece, ekonomik kalkınma için tek kuruş borç veremeyeceklerini bildiriyorlardı. Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) için bu kuruluşlara 80'li yıllarda yaptığı kredi başvuruları, daha başka nedenlerin yanı sıra, etnik ve mezhepsel kültürleri geliştirici bir yönü bulunmaması; tersine, Türkiye'de yurt kardeşliğini pekiştirici, uluslaşmayı hızlandırıcı nitelikler taşıması nedeniyle geri çevrilmişti.

1974 Kıbrıs Harekatı nedeniyle "askeri ambargo"ya uğrayan Türkiye, "Etnik Federasyoncu 1966 Birleşmiş Milletler Sözleşmesi"ni, yürürlüğe girdiği 1976'da imzalamadığından dolayı bir de "ekonomik ambargo"ya uğramış; Dünya Bankası, IMF gibi kurumlardan kredi sağlayamaz olmuş; 1979 yılında Başbakan, "tek-odaklı yurt kardeşliğini bırakıp çok-odaklı eyalet düzenine geçmedikçe, dışarıdan tek kuruş dahi kredi alınamayacağını" açıklamış; 12 Eylül 1980 yönetimince, kapalı kapılar ardında, dış borcun önkoşulu olan çok-odaklı eyalet düzenine geçiş tasarıları hazırlanmış; eyalet tasarısı 1986'da TBMM'nde görüşülmüş, olmamış; 1992'de Dışişleri Bakanı'nca yeniden TBMM'ne sunulmuş, reddedilmiş; 1999'da Dünya Bankası Başkan Yardımcısı Kemal Derviş, Türkiye'nin kredi alabilmesi için herşeyden önce "Etnik Federasyoncu BM Sözleşmesi"ni imzalaması gerektiğini bildirmiş; sonunda Türkiye'nin 34 yıllık direnci kırılmış; "Sözleşme", 15 Ağustos 2000 tarihinde Bakanlar Kurulu'nca kimselere duyurulma-

dan onaylanmış; BM temsilcimiz tarafından sessizce imzalanmış; yetmemiş; Kemal Derviş, Mart 2001'de Dünya Bankası'ndan getirilip Devlet Bakanı yapılmış; derken, dış borç alabilmenin önkoşulu olan "Etnik Federasyoncu Sözleşme", 4 Haziran 2003'de TBMM'de görüşülüp kabul edilmiş; 18 Haziran 2003'de Cumhurbaşkanı'nca imzalanmış ve sonuç olarak; Türkiye Cumhuriyeti Devleti, BM, Dünya Bankası, UNESCO vesairenin "Kredinin Önkoşulu = Etnik Federasyon" dayatmalarına teslim olarak; yurtkardeşliğine dayalı tek-odaklı ulus-devlet düzenini, kendi yurttaşlarını alıştıra alıştıra, "hazmede hazmede, hazmettire hazmettire", adım adım, "Çok-Odaklı Etnik Federasyon"a dönüştürmeyi, devlet olarak resmen kabul etmiştir ve bugün "açılım süreci" olarak sunulan, yıllar önce Türkiye'nin "devlet politikası" olmuştur; tıpkı "Türkiye'nin Siyasi İntiharı: Yeni-Osmanlı Tuzağı" (Otopsi y, 19. basım) adlı kitabımda anlattığım, Osmanlı Devleti'nin dışarıdan borç bulabilmek için dayatılan siyasi önkoşulları onaylamak zorunda kalıp "açılım süreci"ne girerek dağıldığı gibi...

Ülkelerin yurt kardeşliğiyle tek ulus oluşturarak tek-odaklı yönetimle yabancı sömürünün karşısına tek yumruk olarak dikilmesi, küreselci emperyalistleri korkutur. Emperyalizmin yurttaşlar arasında etnik ve mezhepsel ayrılık tohumları atarak yurt kardeşliğini bozmak ve tek odaklı ulus devletleri küçük etnik devletçiklere bölmekten başka bir çaresi yoktur. Küreselci emperyalistlerin isteklerini barışçıl yoldan, ikna yoluyla benimsetmekle görevli Birleşmiş Milletler ve ona bağlı UNESCO'nun "kültürün klasik tanımı yerine antropolojik (etnik) tanımını benimsedik", "artık ulusların değil etnik halkların kendi kaderlerini tayin hakkını savunuyoruz," gibi ilk bakışta sakıncasızmış gibi görünen kararlarının, özellikle 1980'lerden bu yana etnik ve mezhepsel ayırımcılığa hız vererek, yurt kardeşliği bağlarımızı aşındırdığını; siyasal ayrılıkçılara ideolojik ve hukuksal dayanaklar sağladığını çok iyi bilmemiz gerekiyor.

Ülkelerin yurt kardeşliğiyle tek ulus oluşturarak yabancı sömürünün karşısına tek yumruk halinde dikilmesi küreselci emperyalistleri korkutur.

"Efendim, hiç Birleşmiş Milletler ve UNESCO böyle şeyler yapar mı? Ülkemiz de bu kurumların üyesidir. UNESCO eğitimi, bilimi, kültürü destekler; siz o UNESCO kararlarını yanlış anlamışsınız, yanlış yorumluyorsunuz," diyorsanız; benimle bu konuda düşünce birliği içerisinde olan İngiliz Kraliyet Topluluğu Royal Society üyesi Philip Schlesinger'in konuya ilişkin görüşünü sizlerle paylaşmak isterim:

- "UNESCO'nun 1982 yılında Mexico City'de gerçekleştirdiği konferansta "kültürel kimlik" kavramı "anahtar sözcük" haline geldi. Yerel ve etnik dillerin geliştirilmesine önem verilmesi, ulus devlet içerisinde çeşitli dilsel öbekler ayrıştıracağından dolayı, UNESCO'nun 1982'de benimsediği bu yeni "etnik kültürel kimlik" anlayışı, "ulusal kimlik"le çatışır. UNESCO'ya 1982'de egemen olan bu "kültürel özerklikçi" görüş, "ulusal bütünleşmeci" görüşe karşıttır ve "ulusal üst kimlik" anlayışının reddini gerektirir."

Evet, işte böyle diyor İngiliz Kraliyet Cemiyeti, Royal Society üyesi Philip Schlesinger…

Öyleyse siz istediğiniz kadar "Türkiye Cumhuriyeti'nde Türk, bir etnik topluluğun adı olmayıp, hangi etnik köken ve mezhepten olursa olsun, yurttaşların ortak adıdır," deyin; sizin devlet olarak üyesi olduğunuz Birleşmiş Milletler ve yine devlet olarak üyesi olduğunuz UNESCO karşınıza geçip; "Hayır," diyor; "ana dilleri resmi dilden başka olan yurt kardeşlerinize ben ilk adımda kültürel özerklik, sonra siyasal özerklik ardından yurt içinde ayrı yurt kurduracağım. Neden mi? Eh, çünkü benim küresel çıkarlarım büyük yurtları daha küçük yurtlara bölüp kolay lokma olarak yutmak istiyor!"

Şimdi; "Benim canım öyle istiyor"; yok...

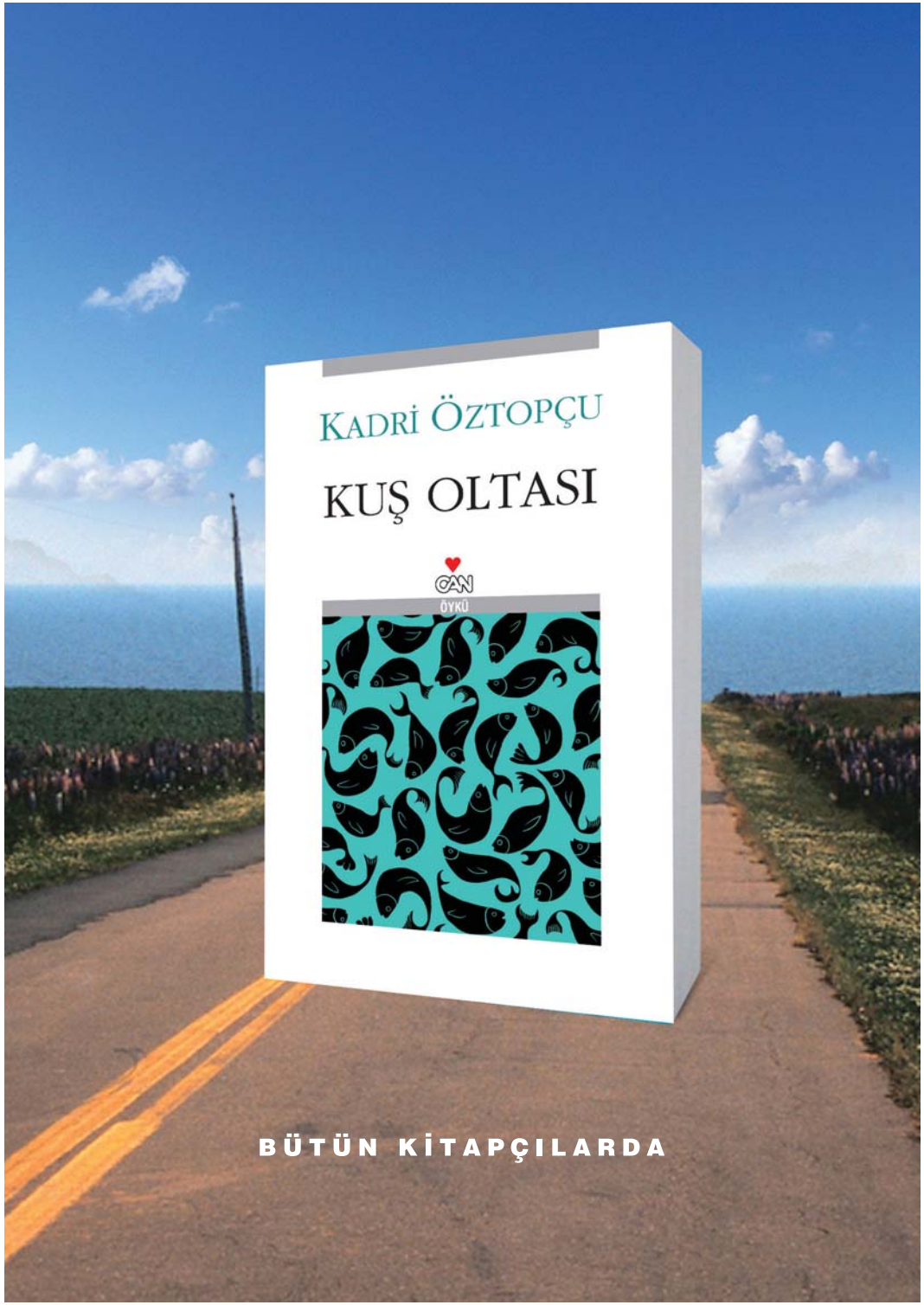
"Küreselci odakların canı öyle istedi"; yok...

Atatürk'ün kurduğu "yurtkardeşliği" bağlarımıza sımsıkı sarılalım. Dünyayı ve ülkeleri kendi çıkarlarına göre biçimlendirmeye çalışan odaklar, etnik köken ve mezhep ayrılıklarını öne çıkartarak bizi birbirimize düşman edip istediklerini yaptıramasınlar

Gelin canlar bir olalım.

Atatürk'ün kurduğu "yurtkardeşliği" bağlarımıza sımsıkı sarılalım.

Dünyayı ve ülkeleri kendi çıkarlarına göre biçimlendirmeye çalışan küreselci odaklar, etnik köken ve mezhep ayrılıklarını öne çıkartarak bizi birbirimize düşman edip istediklerini yaptırtamasınlar. •

Yazan: Semra Atay

İngiliz Büyükelçisi Atatürk'ü Anlatıyor

İngiltere'nin Ankara Büyükelçisi Percy Loraine, Atatürk'ün ölümünden 15 gün sonra, Londra'ya özel bir kuryeyle gönderdiği ve üzerine "40 yıl boyunca açıklanmayacak" damgası vurulan mektubunda, "Olayların gidişi, Atatürk'ün görüş açısının doğruluğunu, verdiği hükümlerin zekice olduğunu ve hata yapmadığını göstermiştir" diyordu.

Türkiye'de nefret uyandıran ve yasaklanan H.C.Armstrong'un Grey Wolf (Bozkurt) adlı kitabında çizdiği portreye göndermede bulunan Büyükelçi, "Şahsen bir insanın bu şekilde tanıtılmasını tamamıyla yanıltıcı bulduğunu" vurguluyor, şunları ekliyordu:

"Korkarım gelecek nesillere Atatürk bir diktatör olarak aktarılacak. Bunun yanlış olacağı kanısındayım. Hem savaşta, hem barışta evet o büyük bir liderdi, ancak gerçek bir diktatör değildi. Onu diktatörlerden ayıran belki de en büyük özellik, isteyerek ve çok emek sarf ederek, kendini yaşatacak bir sistem kurmaya çalışmasıdır."

Atatürk'ü Londra'daki yetkililere anlatan İngiltere'nin Ankara Büyükelçisi Percy Loraine

İngiliz Büyükelçisinin, "Atatürk'ü tanımadan yapılacak değerlendirmelerin kuşkusuz yanlış ve yanlış yönlendirmelere neden olacağına" dikkati çektiği tarihi mektubu şöyle:

"GİZLİ

Telgraf No: 608

İngiltere Büyükelçiliği / Ankara,

25 Kasım 1938

Aziz Lordum,

Size Mösyö Kemal Atatürk'ün ölümünü bildiren 194 sayılı telgrafı çok derin üzüntüler içinde sunmuştum.

2- Bu belgeye ek olarak, Büyükelçiliğimiz Müsteşarı tarafından hazırlanan ve Kemal Atatürk'ün geçmişteki kariyerini içeren belgeyi sizlere sunma onuru yanında, bu yazımda, Atatürk'ün yaptığı işleri övmekten çok, onun kişiliği ve bu ülke insanına ne ifade ettiği konusuna değinmeye çalışacağım. Hiç şüphesiz toplum bilimciler ve tarihçiler onun çalışma hayatı ve yaptıklarıyla ilgilenip ayrıntılı bir çalışma yapacaklardır. Ancak bunların çok azı, Atatürk'ün gerçek kimliğini öğrenmeden hazırlanacaktır ki; onu tanımadan yapılacak değerlendirmeler kuşkusuz yanlış olacak ve yanlış yönlendirmelere neden olacaktır.

3- Bu bilginin toplanmasında, ben belki de ayrıcalıklı bir konuma sahiptim. Her ne kadar, rahmetli Cumhurbaşkanı ile çok nadir karşılaşmış olsam da, bu görüşmeler diğer diplomatik temsilciliklerinkine nazaran daha sık ve daha uzun olmuştur. Bütün bunlar bir yana, görevimin ilk günlerinden itibaren Atatürk beni bir dost gibi görmüş, benimle görüşmekten memnun olmuş, görüşme fırsatı doğduğunda bundan hoşnut kalmış, karşılıklı konuşmalarımız esnasında ilgi ve dikkati asla azalmamıştır. Galiba, onun yeteneklerini ortaya çıkartan becerikli yaklaşımlarım vardı, bu yüzden olsa gerek görüştüğümüz konu hakkındaki fikirlerine ya da o konu ile ilgili sunduğu sonuca karşı çıktığımda benim bu tavrıma direnmezdi. Dolayısıyla, kendi özel kimliğini bana, diğer yabancılara gösterdiğinden daha fazla gösterdiğine inanıyorum.

4. Doğrudan edinilen tecrübelerimi sağlayan kişisel görüşmelerimiz dışında, onu çok yakın dostlarından ve hatta aramızdaki dostluğu gördükten sonra benimle onun hakkında konuşmaya hiç çekinmeyen Kabine'deki bazı Bakanlardan da birçok kez dinleme fırsatım oldu.

5. Atatürk'ün müstesna ve takdire şayan bir şahsiyet olduğunu söylemek pek bir şey ifade etmeyebilir. Ancak gerçekten müstesna ve takdire şayan bir kişiydi, neden bu niteliklere sahip bir şahsiyet olduğunu açıklamaya çalışmalıyım.

6. Sanırım bunu temelde "çift karakterlilik" olarak açıklayabiliriz. Bu ülkede nefret uyandıran ve yasaklanan H.C. Armstrong'un Grey Wolf (Bozkurt) adlı kitabını okuyan çoğu insan, çok yetenekli; inatçı bir enerjiye sahip, ancak insafsız, itici tavırları olan, serkeş mizaçlı, gem vurulmamış zevkleri, ahlak dışı ihtirasları olan; dahası, dostluğu tanımayan bir adamın

Atatürk, Başbakan İnönü, İngiliz Büyükelçisi Sir Percy Loraine ve Kral Edward resmi olmayan bir ziyaret toplantısında.

portresiyle karşılaşmaktadır. Bu tesbiti doğrular görünecek kanıtları toplamak hiç de zor olmayacaktır; ancak şahsen ben, bir insanın bu şekilde tanıtılmasını tamamıyla yanıltıcı buluyorum. Gözle görülen bir dizi kural dışılığı sadece ayrı karakterlilikle anlatabileceğime inanıyorum. Sadece şu veya bu savaşı kazanarak, şu veya bu kanunu çıkararak, harf devrimi yaparak ya da fes giyilmesini yasaklamak veya ülkeyi laik kılarak değil, yüzyıllarca acı çekmiş, ruh karartıcı yönetimler yaşamış bir ırkın dehasına güvenerek, sadece artık kölelik çekilmemesi gerektiğine inandığı için çok sayıda kuvveti harekete geçirip, bir insanın büyüklüğünün ve sıra dışı görüşünün kanıtı sadece iyiliği ile ölçülebilir on beş yıl gibi kısa bir sürede bu insan bir çok iyi şey yapmıştır. Gerisi ayrıntıdan ibarettir; sadece dedikoducu zihniyetin üzerinde duracağı ancak bir tarihçinin gerektiği kadarını vereceği ayrıntılar.

7. Atatürk'ün dinamik enerjisi üzerinde durmama gerek yok, bu enerjinin dayanılmaz gücü, Türk ırkının tarihinde şimdiden önemli bir sayfa olarak yer almıştır. Ancak ben, pek bilinmeyen bir başka özelliğine değinmek istiyorum: Bu da; Atatürk'ün doğuştan gelen, belki de farkında olmadan tıpkı sütün kaymağını hemen ayıran aletler gibi, faydasızı faydalıdan ayırma yeteneğiydi.

8. Atatürk'ün tüm karakterinde veya en azından mevcut şeklinde, bazı çelişkilerle karşılaşılmaktadır. İddia edilen acımasızlığı,

onu tanıyanların çok iyi bildiği gibi, vatandaşlarına duyduğu sevgiyle uyuşmamaktadır. Tensel günahlar ve geçici ilişkilere duyduğu varsayılan zevklere karşın, toplumda kadının rolü kavramı, halk devrimlerinde en çarpıcı savunmayı ortaya koyduğu kadın hakları ve önemi ile bağdaşmamaktadır. Zira bir iki sene içinde çokeşliliği yasal olarak ortadan kaldırmış ve istedikleri takdirde harem kadınlarına bile devletin liberal mevkilerinin açık olduğunu ortaya koymuştur. (Kimi zaman toplum içinde de olsa) özel hayatını tanımlayan ve göz ardı edilmiş resmiyeti, giyiminin kusursuzluğu, olağanüstü tavırları ve resmi görevlerdeki asaleti ile garip bir çelişki yaratmaktadır. Sadece bir kaç büyük adam daha rahat ve daha güvenli hissetmenizi sağlayabilir; sanırım yok denecek kadar azı da gerektiğinde sizi bu kadar rahatsız hissettirebilir.

9. Atatürk, Batı'da "yes-man" ve uzun süredir Türkiye'de "evetçi" olarak bilinen tarzdan hoşlanmıyor, bu tür insanları aşağılıyordu. Ahmak ve dalkavuklara tahammülü yoktu. Aslında belki de en çok sömürücüleri sevmez, açgözlüleri hor görürdü. Bir insanın onun için çalışıyor olması fikrine hoş bakmazdı. Kendisi zaten ülkesi, ırkı ve insanları için yaşıyor, onlar için düşünüp, onlar için çalışıyordu. Diğerleri bu şekilde davranmıyorsa, görevlerini yerine getiremedikleri kanaatına varıyordu.

10. Korkarım gelecek nesillere Atatürk bir diktatör olarak aktarılacak. Bunun yanlış olacağı kanısındayım. Hem savaşta, hem barışta evet o büyük bir liderdi ancak gerçek bir diktatör değildi . Ne yazık ki ben, şimdiye kadar onu anlatabilecek diktatör kelimesine ait bir tanımımız olduğuna inanmıyorum. Ancak Hitler ve Mussolini'nin tersine, devlette idari veya yönetim fonksiyonu bulunmuyordu; af yetkisi yoktu; mahkemelere emir yetkisi yoktu; diplomatik misyon temsilcilerini reddetme hakkına sahip değildi. Bütün bu hususlara teknik gözle bakıp bir kenara iter ve tüm devlet meselelerinde onun isteklerinin hakim olduğu konusunda ısrar edebilirsiniz. Doğru, ancak daha çok o konudan sorumlu kişilerin onayının hakimiyeti şeklinde karşımıza çıkıyordu. Olayların gidişi, Atatürk'ün görüş açısının doğruluğunu, verdiği hükümlerin zekice olduğunu ve hata yapmadığını göstermiştir. Dolayısıyla sıkça fikirlerine başvurulması ve memnuniyetle bu fikirlerin uygulanmasını görmek pek de şaşırtıcı değil. Ancak onu Mussolini, Hitler veya Primo de Rivera gibi diktatörlerden ayıran belki de en büyük özellik, başından beri isteyerek ve çok emek sarf ederek, kendini yaşatacak bir sistem kurmaya çalışmasıdır. Atatürk'ten sonraki cumhurbaşkanı seçiminin sessizce hallolması ve ölümünden sonra kurduğu rejimin

sakince sürmesi bir kriterse, evet başarılı olmuştur.

11. Atatürk'ün idrak gücünde esrarengiz bir yön vardı; küçük şeylere önem vermeyiş veya sinsi olamayışında üstün bir yön bulunuyordu; konsantrasyon gücü olağanüstüydü; şefkat ve ilgi bekleyen bilinçaltının etkileyici yanı belki de şuurlu amacının buz gibi dimdikliğinin bir başka parçasıydı.

12. Müslüman olarak doğmuş, ancak din (sömürücülerinin) karşıtı bir kişi olmuştu, doğruluğu sevmiş, günahtan nefret etmişti; işini iyi bilen, istidat sahibi bir askerdi, savaştan nefret ederdi. Bağımsızlığı elde ettiği andan itibaren barışın peşinde koşmuş ve barış ortamını sağlamayı başarmıştı. Türkiye'nin kaderini elleri arasına aldığından beri, Kemalist Cumhuriyet'in dostluk elini uzatmadığı ve aralarında Osmanlı Imparatorluğu'nun düşmanlarının da bulunduğu tek bir komşusu dahi yoktur. Uzatılan dostluk eli çoğunlukla tutulmuş ve sarf edilen çabalar sonunda ülkelerarası sürtüşme azaltılarak, doğunun bu bölgesinde daha geniş kapsamlı barış, dikkat çekici bir biçimde sağlanmıştır.

13. Kemal Atatürk yapılması gerektiğine inandığı şeyleri korkusuzca yerine getirmekten asla vazgeçmemişti. Hastalığının şiddetlendiği anlarda ölüme çok yakınlaşmış olsa bile, korku asla ne yüreğine ne beynine yerleşmeyi başaramamıştı. O, Türk Milleti'ne hizmet ederken öldü. Ölüm bile büyük zaferini ondan çalmayı başaramamıştır. İnsanlara hayatlarını, onur ve şereflerini ve insanca yaşama yolunu vermiş, belki de tüm bunlardan daha önemlisi bu haklarına sahip çıkmalarını sağlayacak bağımsızlığı tattırmıştır.

Lordum, en derin saygılarımla, sizin en sadık ve en mütevazı hizmetkarınız olduğumu bildirmekten şeref duyarım.

Percy Loraine

• • •

1934-1939 yılları arasında Türkiye'de yaşayan Büyükelçi Percy Loraine (1880-1961), Atatürk'ün ölümünün onuncu yılında, 10 Kasım 1948' de yapmış olduğu bir konuşmada da, O'nu şöyle anlatıyordu:

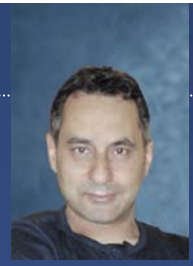
"Nasıldı?.. Aslını söylemek gerekirse dik, mağrur, kendinden emin, iyi giyimliydi; belirgin yüz hatları, insanın sanki içine kadar görebilen mavi gözleri, kalın kaşları, yüzünde bazı derin çizgiler ve çoğunlukla ciddi ve sert bakışlar; ancak her bakışında, yüz ifadesinde ve hareketlerinde dahi bir hayat, bir canlılık vardı. Aklından geçirdikleri ve vücudu, harekete geçmeye hazır sarılmış yaylara benziyordu!.." •

FIRÇALAYARAK
Serdar Günbilen

EVRENSEL BAKIŞ AÇISI
Gürbüz Evren

Sınırı açın dayatması

Türkiye'nin Ermenistan sınırını kapatması konusunu daha önce de ele almıştım. O yazımda, komşuluk ilişkilerinin Anadolu insanı için ne denli önemli olduğunu kanıtlayan, "Ev alma komşu al", "Komşu komşunun külüne muhtaçtır", "Komşuda pişer bize de düşer" gibi özdeyişleri de aktarmıştım. Türkiye'nin Ermenistan ile en iyi ilişkiler içinde olmasını yürekten dilerim. Ama komşumuz bize karşı düşmanca politikalar yürütür, haksız taleplerde bulunur, kardeş ülke Azerbaycan'ın topraklarının beşte birini işgal ederse, işte o zaman da sınırın kapatılması başta olmak üzere her türlü önlemin alınmasını da desteklerim.

Batılı ülkelerin baskısı

Bu ülkede yaşayan insanların büyük bir bölümünün aynı düşüncede olduğundan eminim.

Uzunca bir süredir, sınırın kapalı olmasının gerek iki komşu ülkeye gerekse bölge ülkeleri arasındaki ilişkilere zarar verdiği öne sürülüyordu. Sorunun mutlaka çözülmesini isteyen Batılı ülkeler de bu yöndeki baskılarını artırmıştı.

Türkiye ile Ermenistan'ın ilişkilerinin normalleştirilmesi yönünde "Diplomatik İlişkilerin Tesisi Protokolü" ile "İkili İlişkilerin Geliştirilmesi Protokolü" başlıklı 2 protokolün paraf edildiğinin açıklanmasıyla yeni bir döneme girildi. Aslında adına "futbol diplomasisi" denilen ve Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Erivan'da Ermenistan ile Türkiye milli futbol takımları arasında oynanan maçı izlemek üzere bu ülkeye gitmesiyle başlayan sürecin ardından gelen bu açıklama, konuyu yakından takip edenler açısından çok büyük sürpriz olmadı. Çünkü 16 Ağustos 2007'den buyana İsviçre'de, bu ülkenin gözetiminde Ermenistan ile Türkiye arasında ilişkilerin normalleştirilmesini hedefleyen görüşmeler yapılıyordu.

Protokoller son dakika sürprizleri çıksa da 10 Ekim 2009'da Zürih'te imzalandı. Protokoller ulusal meclislerde onaylanır ya da onaylanmaz, sınır açılır ya da açılmaz, süreç kesintiye uğrar ya da uğramaz, bunlar şimdilik beni ilgilendirmiyor. Gelelim benim dikkatinizi çekmek istediğim ayrıntılara. Bu yazıda Türkiye Ermenistan ilişkilerinin normalleştirilmesi yönünde Türkiye'ye yapılan baskı ve dayatmaları örnekleriyle aktaracağım.

Amerika'nın rahatsızlığı

Sınırın kapalı olması aslında Ermenistan'dan çok, üyesi olmak için beyhude çırpındığımız Avrupa Birliği'ni, müttefikimiz ve dostumuz olduğu söylenen Amerika Birleşik Devletleri'ni rahatsız ediyordu. Şimdi bu durumu örnekleriyle açıklayalım.

Avrupa Birliği Komisyonu'nun eski Başkanı İtalyan Romano Prodi konuya müdahil olan önemli isimlerden biridir. Prodi'nin yetkisi nedir diye sorabilirsiniz. Avrupa Birliği Komisyonu Başkanı, bir anlamda Birliğin de 1 numaralı yöneticisi demektir. Prodi'nin ağzından çıkan her söz Avrupa Birliği'ni birinci dereceden bağlar. Prodi, 16 Eylül, 2004'te, "Türk-Ermeni sınırının kapalı olmasından

Avrupa Birliği Komisyonu eski başkanı İtalyan Romano Prodi

ve Türkiye ile Ermenistan arasında diplomatik ilişki bulunmamasından hoşlanmıyorum" diyebilmişti. Diplomasi dilinde "hoşlanmıyorum" sözcüğü çok ağır anlam taşır. Sınırı kapatan Türkiye olduğuna göre Prodi'nin kimden hoşlanmadığı belli değil mi?

Ağır diplomatik dil

Şimdi de Avrupa Birliği Komisyonu Sözcüsü Krisztina Nagy'nin sözlerini aktaralım. Dikkat edin, yine Komisyon devrede. Sözcünün açıklamalarının da Avrupa Birliği'ni bağladığını hatırlatalım. Nagy de 26 Mayıs 2005'de, "Avrupa Birliği Komisyonu olarak Ermenistan-Türkiye sınırının açılmasını cesaretlendireceğiz" açıklamasında bulunmuştu. Diplomasi dilinde "cesaretlendirmek" sözcüğü de ağır anlam taşır. Sınırı kapatan ve Avrupa Birliği'ne üye olmak için boyun eğmiş görüntü sergileyen Türkiye olduğuna göre, cesaretlendirilmesi gereken kim diye sormaya gerek bile yok.

Avrupa Birliği'nin dayatmacı tutumunun son bir örneğini de ülkemizde adı çok sık duyulan Olli Rehn'den aktarmak gerekiyor. Avrupa Komisyonu'nun Genişlemeden sorumlu Üyesi Olli Rehn, 2 Eylül 2009'daki konuşmasında, "Biz Türk-Ermeni ilişkilerinin normalleştirilmesini istiyoruz. Türkiye-Ermenistan sınırının açılması çok iyi olur" demektedir. İlişkilerin normalleştirilmesini isteyen kim? Avrupa Birliği değil mi? Kimden istediği de belli olduğuna göre söyleyecek söz kalmıyor.

Ağır dil resmi belgelerde

Avrupa Birliği'nin resmi belgeleri de aynı dayatmacı anlayışı yansıtan ifadelerle doludur. Konuyla ilgili daha önceki yazımızda bu belgelerden örnekler aktarmıştım. Bu kez Avrupa Parlamentosu'nun 2006 yılı Türkiye Raporu'ndaki "Türkiye'nin Ermenistan'a uyguladığı haksız ambargo, bölgedeki istikrarı tehdit etmektedir. Türkiye, "önkoşulsuz ve "hemen" Ermenistan sınırını açmalı, bu ülkeye uyguladığı ambargoya son vermeli, iyi komşuluk ve diplomatik ilişkiler kurmalıdır" yönündeki ağır ifadelerini, Avrupa Parlamentosu'nun 2007 yılı Türkiye Raporu'ndaki,

"Türkiye, ekonomik ambargoyu sona erdirerek Ermenistan ile sınır kapısını yeniden açmalıdır" talebini ve son olarak Avrupa Parlamentosu'nun 16 Mart 2009 tarihli Türkiye Raporu'ndaki, "Türkiye, Ermeni sınırı yeniden açarak Ermenistan ile ekonomik ve siyasi ilişkileri bütünüyle kurmalıdır" talebini de dikkatinize sunuyorum.

ABD'nin eski Dışişleri Bakan yardımcısı Dan Fried

Şimdi gelelim müttefikimiz ve dostumuz olarak bildiğimiz Amerika Birleşik Devletleri'ne. Eski Amerikan Dışişleri Bakan Yardımcısı Dan Fried, dilinin kemiği olmayanlardan. Dan Fried'in 30 Mart 2006'daki açıklamasındaki ifadelere lütfen dikkat edin; "Sınırın mümkün olan en kısa sürede açılmasını istediğimizi Türk Hükümeti'ne ilettim."

Diplomasi dilinde "istediğimizi" ifadesi ağır anlam taşır. Bu durumda, Amerikan sözcüyü duyan, bağımsız bir ülkeye değil de sömürgeye hitap ediyor diye düşünmez mi?

Eski Amerikan Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Matt Bryza da meslektaşı gibi dilin kemiği yoktur sözüne uygun konuşanlardan. Bryza, 1 Ağustos 2006'daki açıklamasında uyarıyor: "Türkiye, Ermenistan ile olan sınırını açmalıdır." Diplomasi dilinde "açmalıdır" ifadesinin ağır bir anlamı olduğunu, bağımsız bir ülkeye böyle hitap edilemeyeceğini hatırlatmaya gerek bile duymuyorum.

Daha ağır sözler

Gelelim şimdi daha ağır sözlere. Amerikan Dışişleri Bakanı Hillary Clinton'un ifadeleri, açıklamalarından örnekler verdiğim Amerikan sözcülerini gölgede bırakacak türdendir. Bayan Clinton 29 Eylül 2009'daki konuşmasında, Türk ve Ermeni Dışişleri Bakanları Davutoğlu ile Nalbantyan'a hitaben, "Ülkelerinizdeki muhalefete aldırmadan bu anlaşmada son noktaya gelin" diyebiliyor. Diplomasi dilinde "muhalefete aldırmadan" "son noktaya gelin" gelin türünden ifadelerin ne denli ağır anlamlar içerdiğini anlamak için diplomat olmaya gerek yok. Washington'un Ermenistan'a bakışı beni hiç ilgilendirmiyor, ancak Clinton'un Türkiye'ye yönelik böylesi bir talebi dile getirmesi bağımsız ülke düşüncemi allak bullak ediyor.

Şimdi gelelim sınırın neden kapatıldığı konusuna.

Ermenistan ile Azerbaycan arasındaki Yukarı Karabağ sorunun çatışmaya dönüşmesinin ardından Ermeni güçleri Rusların da yardımıyla Karabağ'ın çevresindeki, Azerbaycan'a ait toprak parçalarını işgal etmeye başladı. Aslında Yukarı Karabağ ile Ermenistan toprakları arasında doğrudan bağlantı yok. Azerbaycan toprağı olan "Laçin Koridoru" Ermenistan'a en yakın nokta. Ermeni güçlerin Yukarı Karabağ'ı askeri bakımdan güvence altına almak için Laçin'in yanı sıra 7 Azeri yerleşim bölgesini işgal etmesi, böylelikle de Yukarı Karabağ'ı kontrol altına alması üzerine Türkiye harekete geçti. Ermenistan üzerinde baskı oluşturmak ve Azerbaycan topraklarından çekilmesini sağlamak amacıyla Türkiye 1993 yılında sınırı kapattı ve işgal sona ermeden sınırı açmayacağını ilan etti. Vurgulamakta yarar var, bunun adı kırmızı çizgi belirlemektir.

Amerika Dışişleri Bakanı Hillary Clinton

Şimdi soralım, Ermenistan Azeri topraklarını işgalden vazgeçiyor mu? Ermenistan, Türk-Ermeni sınırını belirleyen Kars Anlaşması'nı (1921) tanıyor mu? Ermenistan 1915 olaylarını soykırım olarak tanıtma politikasından vazgeçiyor mu? Doğu Anadolu bölgesine "Batı Ermenistan" demekten, "Ararat" adını verdikleri Ağrı Dağı'nın kendilerine ait olduğunu söylemekten vazgeçiyor mu?

Yanıtları Ermeni yöneticiler veriyor

Bu soruların yanıtlarını ben verirsem, taraf olduğum söylenerek dikkate alınmayabilir. Öyleyse yanıtları Ermenistan yöneticilerinin ağzından verelim.

Ermenistan Dışişleri Bakanı Edvard Nalbantyan, 24 Kasım 2008'deki açıklamasında beklentilerini açıkça ortaya koyuyor, "Ermenistan şimdi ilişkilerin normalleştirilmesi için hazır. Diplomatik ilişkilerin. Ön koşul olmadan ilişkiler normalleştirilebilmeli. Aynı zamanda sınırların ön koşul olmadan açılmasını kastediyorum."

Ermenistan Cumhurbaşkanı Serj Sarkisyan'ın 31 Temmuz 2009'daki açıklaması da sorularımıza yanıt verir niteliktedir. "Biz iki belge üzerinde mutabakat sağladık. Ama bu gelişmenin ardından Türkiye'deki bazı temsilciler bize şartlar sunmaya ve Ermeni-

Ermenistan Dışişleri Bakanı Edvard Nalbantyan

Türk ilişkilerini Karabağ sorununun çözümüyle ilişkilendirmeye çalıştı. Hiçbir ön şartı kabul etmemiz mümkün değil. Türkiye'nin güçlü bir ülke olduğunu biliyoruz. Türkiye'nin dünyadaki ve bölgedeki rolünü de biliyoruz. Ancak, biz de Ermeniyiz. Özgür ve bağımsız bir devletiz. 21. yüzyılda artık koşul ve şart diliyle konuşmak istemiyoruz. Çünkü her koşul, sert bir karşılık uyandırıyor."

"Soykırım Ermenistan'ın gündeminden düşmeyecektir."

Daha sonra Sarkisyan, 3 Ekim 2009'daki açıklamasında, "Soykırım, Ermenistan'ın gündeminden düşmeyecektir" derken, yine aynı tarihte Dışişleri Bakanı Nalbantyan, "Türkiye ile paraf edilen protokol metinlerinin tamamı Ermenistan tarafından kaleme alındı. Türk tarafı bu metinler üzerinde ufak tefek düzenlemeler yaparak içeriği kabul etti" demektedir.

Devam edersek, Cumhurbaşkanı Sarkisyan, 7 Ekim 2009'da, Ermenistan Parlamentosu'ndaki konuşmasında, "Türkiye ile ilişki kurmak, soykırım gerçeğini şüpheye düşürmez. Bu ilişkiler Karabağ sorununun çözümüne bağlanamaz. Eğer Türkiye makul bir sürede taahhüt ettiği adımı atmazsa, Ermenistan hiç gecikmeden uluslararası haklarıyla ilgili adımları atacak" uyarısında bulunurken, Ermenistan Başbakanı Tigras Sarkisyan ise 9 Ekim 2009'daki konuşmasında, "Aramızdaki sınırı şimdiki haliyle tanıyor olmamız, Türkiye toprakları içinde yer alan ve 1915 öncesi Ermeni ahalinin mülkleri olan bölgeyle ilgili meseleyi bitirmiyor. Protokollerin imzalanmasından sonra, iki devlet arasındaki temaslarda konuyu muhakkak gündeme getireceğiz. Türk tarafından, arşivlerde bulunan tapu kütüklerini açmasını talep edeceğiz. Miras hakkına sahip Ermeniler'in davasının arkasında durulacak" diyerek, gelecekte Türkiye'yi bekleyen tehlikeyi ortaya koyuyordu.

Soru: Türkiye'nin kırmızı çizgileri dikkate alındı mı?

Bu yazıda aktardığım tüm konuşmaları olduğu gibi verdim. Şimdi soruyorum, sınırın açılmasına giden süreçte Türkiye'nin iradesi, beklentileri ve kırmızı çizgileri dikkate alınmış mıdır? Yukarıdaki açıklamalara bakıldığında Avrupa Birliği'nin ve Amerika Birleşik Devletleri'nin "Bağımsız bir ülkeye" dayatması olmamıştır, istekleri yerine getirilmemiştir diyebilir misiniz?

Yazıyı Ermenistan ile ilişkilerin yeniden kurulması konusunda çok çalıştığı anlaşılan ve protokolleri sonuna kadar savunan Sayın Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun birkaç yıl önce yayınlanmış "Stratejik Derinlik" başlıklı kitabından alıntı yaparak bitirelim.

"Çatışmalar sonucunda Azerbaycan'ın yaklaşık beşte birinin Ermeni işgali altına girmiş olması Türkiye'nin soğuk savaş sonrası dönemde karşı karşıya kaldığı en önemli stratejik kayıptır... Azerbaycan bölgede güçlü bir konum kazanmadıkça, Türkiye'nin bölgede ağırlığını arttırabilmesi de mümkün olamaz."

Türkiye Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu

Son soru, Sayın Davutoğlu, sizin için bu analizlerin bir önemi kalmadı mı? •

Soruna veya çözüme odaklanmak

Durum1: *NASA yerçekimsiz ortamda çalışmayan tükenmez kalemlerden şikayetçiydi.*
Çözüm1: *12 milyon dolar harcanarak her ortamda, suyun altında ve her sıcaklıkta sorunsuz yazan bir kalem üretildi.*
Çözüm2: *Ruslar kurşun kalem kullandı!*

Durum2: *Japonya'nın en büyük kozmetik firması, ürettikleri bazı sabun kutularının boş çıktığı konusunda şikayet aldı.*
Çözüm1: *Firma mühendisleri, iki kişi tarafından kullanılan, yüksek maliyetli bir X ışını cihazı tasarladılar. Hattaki bütün kutuların içi izlenecekti.*
Çözüm 2: *Küçük bir şirketteki sıradan bir işçi aynı sorun için farklı bir yol buldu. Güçlü bir vantilatörü üretim hattına yöneltti. Rüzgar hafif boş kutuları dışarı savurdu. Dolu kutular kaldı.*

Sonuç:
•Her zaman çözüme odaklanın.
•Basit çözümler ve basit tasarımlar arayın.

Gönderi : MESUDE AKSUNGUR

Yazan: ORHAN SÂMİ GÜVENÇ

Orhan Sami Güvenç, 1893 yılında İstanbul'da doğmuş, babasının yargıç olarak atandığı Halep'te Fransız Okulu'nda okumuş, üniversite yıllarında arkadaşlarıyla birlikte İstanbul'dan Çanakkale'ye giderek, savaşa katılmıştır.

Çanakkale'de ağır yaralanan Orhan Sami, bir cesedin arkasına saklanarak ölümden kurtulmuş ve gözlerini açtığı hastânede uzun bir süre tedâvî sonucu yaşamına kavuşabilmiştir.

İlerideki yıllarda önce Karaman, Bitlis, Keçiborlu, Kırklareli, Eğridir, Ödemiş, Düzce, Çankaya Kaymakamlıklarında, daha sonra Samsun Vâli Muavini, Diyarbakır Vâli Muavini, Adana İl İdâre Meclisi Âzâsı, Ankara Vâli Muavini (Vâli Nevzat Tandoğan beyin zamanında), Muş Vâlisi, Erzincan Vâlisi, Samsun Vâlisi, Giresun Vâlisi, Çankırı Vâlisi olarak görev yapmış, 1950 yılında emekli olduktan sonra avukatlığa başlamış, 1967 yılında yaşamını yitirmiştir.

Orhan Sami Güvenç'ten

Adalet ve Hukuk Özdeyişleri

Avukatlık yaptığı yıllarda anılarını ve çeşitli konulardaki görüşlerini kaleme alan Orhan Sami Güvenç'in, aşağıda yayımladığımız "Adalet ve Hukuk" konusundaki özdeyişleri ile Atatürk konusundaki düşünceleri, oğlu Doğan Güvenç'in hazırladığı "Babam" adlı kitaptan alınmıştır.

* * *

•Kânunların korumadığı hâkim kânunları koruyamaz.

•Adâlet, herkese her şeyi vermek değildir. Herkese ancak hakkı olanı vermektir.

•Hukuk tefekkürü, içinde, tolerans, insaf ve merhameti de taşıyan bir düşünüş ve anlayış sistemidir.

(Kasım 1963)

•Her yasal işin haklı olması ya da her haklı işin de yasal olması her zaman mümkün olamıyor.

•Çok ağır yürüdüğü, çok geç kaldığı

ve çoğu zaman ise iş işten geçtikten sonra geldiği için olacak "adâlet topaldır." Bu topal adâlet çoğu zaman eksik ve yetersizdir.

•Anlaşılıyor ki, adâlet yalnız topal değil üstelik bir de çolak. Bakıma almaz ve üstüne titremezseniz kötürüm olacak.

(Temmuz 1964)

•Şimdiye kadar bir dâvânın karşılıklı bağırarak veyâ dövüşerek çözüldüğü görülmemiştir.

(Eylül 1964)

•Adliye'deki bütün dâvâ dosyaları erteleme kararları ile dolu.

•Adâletin belirtilmesi ertelendikçe adâletsizlik oluyor atâlet.

•Bir yerde adâlet olmazsa o yerde haklarımızın güvenliği de kalmaz.

•Gerçek adâlet duygudan çok aklın eseridir.

•Af cezâyı kaldırır ama, suç ve hak askıda kalır.

•Kim ne derse desin, toplumun esenliği ve güvenliği bakımından, bir suçsuzun cezâ görmesi yüz suçlunun cezâsız kalmasından daha az zararlıdır.

(Kasım 1964)

Orhan Sami Güvenç İsmet İnönü ile.

Bizler, birbirini kovalayan af kânunlarını adâlet sistemimize inanmadığımız için mi çıkarıyoruz? Eğer böyleyse, en kısa yoldan bunları inanılır ve güvenilir hâle getirmemiz gerekir. Bu aflar her iktidâra gelenin bir cülûs bahşişi gibi ödenmekte devâm edecek mi? Vatandaşın malı ve canı, milletin huzûru ve yurdun güvenliğiyle bu kadar oynamaya kimsenin hakkı yoktur

(Mayıs 1966)

•Atatürk, Osmanlı'yı Türk yapmıştır; Türk'ü de Batılı yapmaya çalışmıştır.

(Mart 1963)

•Atatürk Devrimlerini yıkmak ve ondan öç almak isteyenler, Anayasa'nın verdiği haklara ve hürriyetlere dayanmakta ve onu kendilerine kalkan yapmaktadırlar. Bile bile böyle bir yola sapanların bu tutumları ve davranışları en hafif deyimi ile sahteciliktir.

•Milleti birbirine düşman cephelere ayırarak, Orduyu bölerek, gençliği dağıtarak, basını susturarak, aydınları

yıldırarak amacına ulaşmayı hedef edinen her siyâsî kuruluş, kendi çıkarları için devleti yıkmayı bile göze alan vatan hainleri safında sayılmaya mahkûmdur.

Milletin zinde kuvvetleri, bitmeyecek direnmeleri ile bunları ya tutumlarını düzeltip değiştirmeye mecbur edecek ya da bunları ortadan kaldıracaktır.

(Mayıs 1963)

•Atatürk, kaderciliğin miskin tevekkülü yerine irâdeyi, kapalı içtihat kapısı karşısına düşünmeyi çıkardı. Bizi ışığa, ileriye, harekete ve Batıya iten ve yönelten en büyük Türk'tür ve Türk'ün Atasıdır.

(Eylül 1963)

•Atatürkçü, devrimcidir. O, miskinliğin ve durağanlığın karşısındadır. Dâimâ en güzele en iyiye ve en doğruya âşıktır.

(Ağustos 1962)

•Türk ve Osmanlı târihlerinde gerilemeler, dağılmalar, çöküntüler olmuştur. Fakat bunların hiç birinde dünyânın en büyük en güçlü devletlerinin oy birliği ve karşılıklı imzalanmış bir antlaşma ile Türk milletinin idâmına hüküm verilen bir durum ortaya çıkmamıştır. İşte Atatürk, milletlerarası bir vesîka olan bu îdam hükmünü yırtan ve bizi devlet olarak yeniden hayâta ve egemenliğe kavuşturan eşsiz ve en büyük Türk'tür.

(Ekim 1964)

Adalet hakkında

•Hiçbir erdem adalet kadar büyük ve tanrısal olamaz. / ***Addison Alain***

•Adaletsizliği bir yangından daha çabuk önlemeliyiz. / ***Heraklit***

•Hırsı kaldırınız adalete karşı koyacak hiçbir güç kalmaz. / ***Goethe***

•Siyaset mahkeme salonuna girerse, adalet oradan çıkar. / ***Guizot***

•Adalet önce devletten gelir, çünkü yasalar bir devletin toplumsal düzenidir. / ***Aristo***

•Adaletin kuvvetli, kuvvetlilerin de adil olması gerekir. /***Blaise Pascal***

•Bir tek kişiye yapılan adaletsizlik, bütün topluma yapılmış bir tehdittir. ***Montesquieu***

•Bir saatlik adalet, bin saatlik ibadetten hayırlıdır. / ***Hz. Muhammed***

•Bütün dinler ve felsefeler adalette birleşir. / ***Con Way***

•Adaletsiz ülke mezbahadan farksızdır. / ***Clemenceau***

•Kuvvetsiz adalet zayıf, fakat adaletsiz kuvvet zalimdir. / ***Voltaire***

•Adaletin gecikmesi adaletsizliktir. ***Walter Savage Landor***

Büyük Sanatçımız Macide Tanır Sesleniyor:

Kulak verin sesime

Hava kurşun gibi ağır
Bağır
bağır
bağır
bağrıyorum
kurşun eritmeye çağırıyorum.

İlahi Büyük Nazım, senin zamanında bile feryadına cevap gelmiyordu. Şimdi hepten her şey değişti. Kurşun eritmeye kimse koşmuyor. Dağınık, perişan bir ortam. Özellikle, itinayla uygulanan plan böyle istiyor.

Bütün ulus mutsuz olacak! Herkes şaşkın, aç, işsiz dolanacak; hergün ortaya "özellikle" konan laf salatasıyla uğraşacak.

Günlerimiz, "Acaba büyüğümüz ne demek istedi?" diye doldurulacak ki, plân yerine otursun.

Meclis başkanının hanımı da Prof. Haberal için her dakika ağlıyormuş, bağırıyormuş. Dile kolay. Sekiz yıl dializdeymiş. Sonra Prof. Haberal, dünya tıp otoritelerince tek olduğu söylenen o sihirli elleriyle böbrek nakli yapmış ve Meclis başkanının hanımı sağlığına kavuşmuş. Prof. Haberal ne yaptı da cezaevine kondu anlayamamış. (Burada kendisine milyonlarca insan katılıyor.) O da herkesi, kurşun eritmeye çağırıyormuş!

Öyle anlatıyorlar; ben başkalarının yalancısıyım.

Cumhuriyet gazetesinin yazdığına göre, Başkent hastanelerinde organ nakli bekleyen 900'e yakın insan var. Yani bu değerli insan, dünyanın bu kadar önem verdiği yetenek ne yaptı da, hastalarına, insanlığa yardım edeceğine, cezaevine kondu. Kendi de hastalandı. Şu ana kadar bir bilene rastlamadım.

Yüzlerce hasta insana şifa verilecekken onları ölüme gönderen sizler, makamın sahipleri, size sesleniyorum:

Sükûnetle olayı ayıklayıp, bu değerli bilim adamımızı nefes aldığı ameliyathanesine göndermenizi, insanlık, sağlık adına istiyorum. İnsanlara, hastalara şifa verebilecek bu kadar büyük bir yüreği, bu kadar büyük değeri çürütmeyi amaçlamak?

İnsan yüreğim kavrayamıyor. Kabul ediyorum insan olmak zor. Zor dostum, zor…

Macide Tanır
Devlet Sanatçısı

Yazan: Prof. Dr. ŞAHİN KAVUNCUBAŞI
Başkent Üniversitesi, Öğretim Üyesi

Aydın bilim adamı: Haberal

Her bilim adamının, araştırmalar yoluyla evrensel bilime katkı yapma yanında, ülkesinin temel değerlerini koruma ve yüceltme özgörevi (misyonu) de bulunur. Akademisyen, bilimsel gelişmeleri izleme ve bu gelişmelere öncülük etme yanında, bilimsel duyarlılık ve titizlikle, ülkenin sorunlarını teşhis ve çözme yönünde çaba sarf etmeyi, aydın ve yurtsever olmanın gereği sayar.

Akademisyen, bilimsel gelişmeleri izleme yanında, ülkenin sorunlarını teşhis ve çözme yönünde çaba sarfetmeyi aydın ve yurtsever olmanın gereği sayar.

Bilim insanları ve üniversiteler, ülkenin gerçek anlamda "deniz fenerleridir"; sürekli çalışarak ülkenin çağdaş uygarlık yolunda giderek artan bir ivmeyle ilerlemesine öncülük eder. Elbette bu öncülük görevi, bilim insanlarının çok çeşitli engel, baskı ve tehditle karşılaşmalarına yol açar. Rehber olarak bilimi benimsemeyen bağnaz ve tutucu kesimlerin her zaman hedefinde akademisyenler bulunur; zira bu kesimler varlıklarını aklın ışığına değil, karanlığın köhneleşmiş ilişkilerine borçludur ve ancak bu ortamda kendilerini sürekli yeniden üretmeyi başarabilirler. Atatürk'ün

önderliğinde gerçekleştirilen devrimlerin temelinde hep bilim yer almıştır; ulu önderimiz çağdaş Türkiye'nin kuruluşunun ancak ve ancak insan aklının özgürleştirilmesi ile sağlanacağını, bunun da bütün dogma ve boş inançlarla mücadele ile başarılacağını öngörmüştür. Laiklik başta olmak üzere tüm Atatürk ilkelerinde bu felsefeyi görebiliriz. Sorunlar yumağı haline gelen Türkiye'de, "ortak aklın" oluşturulamaması, sorunların giderek derinleşmesine yol açmaktadır; ortak aklın oluşturulamamasının temel nedeni ise, farklı görüşlere ve eleştirilere tahammül gösteremeyen iktidarlar ve yöneticilerdir. Ulusal çıkarların ve ülke bütünlüğünün tehdit altında olduğu bir dönemde, ulusal kimliğinin bilincinde olan bilim adamlarının, kamuoyunda Ergenekon olarak bilinen ve ABD tarafından bile çelişkiler yumağı olarak görülen bir dava kapsamında apar topar gözaltına alınması bilimsel arenada derin kuşkulara ve tepkilere yol açmıştır.

Ortak aklın oluşturulamamasının nedeni, farklı görüşlere ve eleştirilere tahammül gösteremeyen iktidar ve yöneticilerdir.

Çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkmayı hedefleyen Cumhuriyet değerlerine bağlı rektörlerin, bilim adamlarının kör karanlıkta evlerine, ofislerine yönelik aramaların, telefon dinlemelerinin, yakışıksız gözaltına alma işlemlerinin çağdaş hukuk devletine yakıştığını kim söyleyebilir? Sadece muhalefet partileri değil, iktidar partisinden de bu yönde rahatsızlıkların dile getirilmesi düşündürücüdür. Ucu açık, mesnetsiz iddialarla, kanıtlardan çok, olsa olsa böyle olabilir, şeklindeki kanılarla bu dava, siyasi nitelikli bir dava sürecine, bilim alanını da ekleyerek farklı bir nitelik kazandı.

Her ülkede belirli alanlarda öncülük eden bilim adamları vardır; Prof. Dr. Mehmet Haberal, Sayın Emre Kongar'ın 30 Nisan 2009 tarihli köşe yazında belirttiği gibi, organ nakli konusunda Türkiye ve dünyada otorite haline gelmiştir. Organ nakli yanında, hiçbir kişisel menfaat gözetmeksizin ülkenin aydınlanmasına katkı sağlayan, 10.000'e yakın öğrenciye eğitim ve yaklaşık 7.000 kişiye istihdam olanağı yaratan Başkent Üniversitesi'nin kuruluşunu da yine Prof. Dr. Mehmet Haberal sağladı.

Cumhuriyet değerlerine bağlı, ülkenin sürekli kalkınması için çabalayan özverili bir bilim adamının kurduğu üniversite, ulusal ve uluslararası yayın sıralamasında hep zirvede yer almayı başararak, Haberal'ın deyimiyle "ülkenin deniz feneri" haline geldi. Akademik alanda 1000'den fazla eserler veren bir bilim adamı olan Haberal, ülkemizin gündemindeki sorun ve tehditler konusunda toplumu aydınlatıcı konferanslar ve panellere ev sahipliğini üstlenerek, gerçek bir bilim insanının ve üniversitenin ne olması gerektiğini gösterdi. Mehmet Haberal, zahmetli ama onurlu yaşamında önüne çıkartılan engellere rağmen ülkeyi pazarlayanların değil, ülkeyi kuranların yolunda ilerledi.

Özgürlüğünün kısıtlandığı bir süreçte bile, aydın bir insanın ne olması ve ne yapması gerektiğini Prof. Dr. Haberal, Haziran 2009 yılı mezuniyet törenindeki mesajıyla ortaya koyuyor:

"... benim en baştaki görevim ülkeme sahip çıkmak onu korumak ve kollamaktır. Değerli öğretim üyesi arkadaşlarım; bir yıl boyunca yoğun çalışarak bu güzide öğrencilerimizi ülkemize kazandırdığınız için sizlere teşekkür ediyor, daha çok çalışmanızı istiyorum. Çünkü sosyal güvenlik kurumuna prim ödeme sıralamasında beşincilik, hedefi kalite olan Başkent Üniversitesi'ne yakışmaz. " Zor olanı seçmiş bir insan Haberal. Güçlükler, zorluklar önünde Cumhuriyet çınarı gibi dik durdu; hepimizin birinci görevinin "daha çok çalışarak ülkemizi ATATÜRK, Cumhuriyetimizin ilkeleri ve demokrasi kuralları doğrultusunda yükseltmek ve yüceltmek" olduğunu her zaman öğütledi. Prof. Dr. Haberal, olumsuz koşullarına karşın hukukun üstünlüğüne olan inancını koruyarak, hesap vermek yükümlülüğünü ön planda tuttu:

"Her yıl mezuniyet törenimizde ben çıkıp hesap veririm. Ama bu hesap ne devlet bütçesinin trilyonlarının hesabı ne de devlet bankalarının milyon dolarlarının hesabıdır. Bu hesap Başkent Üniversitesi ve ona bağlı kurmuş olduğumuz kurumlarda çalışan binlerce değerli arkadaşımızın alın terinin hesabıdır. Bu yıl bu hesabı suçsuzluğun 'suçluluk' olarak kabul edildiği, başka bir deyişle devlete hizmetin cezasız kalmayacağını adeta ispat etmeye çalışan zihniyetlerin işgal ettiği makamlarda Başkent Üniversitesi'ne yakışır şekilde verdim." Prof. Dr. Haberal'ın ulusal çıkarlar sözkonusu olduğunda ödün vermez kişiliğinin ve saygınlığının bu tip davalarla yıpratılması mümkün değil. Kalıcılık eserlerle olur; hele hele harcında Atatürk ve Cumhuriyet değerleri varsa, bu eserleri kirletmeye ve yıkmaya çalışanlar, tarihin karanlık ve çirkin yerinde isimlerini anıtlaştırmış olurlar.•

(Cumhuriyet Gazetesinin, 02.10.2009 tarihli Bilim ve Teknik eki'nden alınmıştır.)

GÖZLE GÖNÜL ARASI
Dr. Mehmet Uhri

CURT KOSSWİG

Bazen bir insan veya anlamlı yaşanmış bir hayat pek çok deneyimden daha fazla yol gösterici olabilir.

Curt Kosswig 30 Ekim 1903 te Berlin'de doğar. Berlin Üniversitesi doğa bilimleri bölümünden 1927 yılında mezun olur. Doktorasını genetik alanında yapar. 1928 de Münster üniversitesi Zooloji bölümünde doçent olur. 1933 te Braunschwig Teknik Yüksek Okulu Genel Biyoloji ve Zooloji Dalı'na profesör olarak atanır.

Naziler'in biyolojiye ilgileri, Kosswig'i Braunschwig'de itibarını arttırır. Partiden biyoloji konulu konferanslar vermesi talep edilir. Bölgesinin SS Eğitim Sorumlusu yapılır. Bir bilim adamı olarak açık açık "ırksal safsatalarınızı onaylamıyorum" diyememekte; Nasyonal Sosyalist Parti'ye üye olması yönündeki baskıları, "Naziler iktidarı ele geçirdikten sonra telaşla partiye üye olanlar kafilesine katılma eğilimi olmadığı" savunusuyla göğüslemeye çalışmaktadır.

Kosswig'in Münster'den yakın aile dostları, Botanik Enstitüsü profesörü Alfred Heilbronn, Yahudi olması gerekçesiyle, görevinden uzaklaştırılır. Yahudi ayrımcılığının üniversitelerde yaygınlaşmasını protesto ederek SS eğitmenliği görevinden istifa eder. İstifası, Nazi yetkililerin dikkatlerini üzerine odaklayacaktır. Nürnberg'deki Parti Kongresi, ırksal kanunları ilan ettiğinde, Kosswig dürüst bir bilim adamı olarak daha fazla suskun kalamaz. İlan edilen ırksal kanunların "O yılların zamanın tartışılmaz gerçeği olan Mendel'in kalıtım yasalarına göre bir gerileme olduğunu" vurgular.

Curt Kosswig Yahudi olmadığı halde üniversitesinde yaşananlara karşı çıkar, Yahudi meslektaşlarının gördüğü zulüm ve Nazi ırkçılığının bilimi de çarpıtma çabalarına boyun eğmez. Dahası yaşananları protesto ederek Yahudi meslektaşlarının ardından o da ülkesini terk edip vatansızlar arasına katılır. Bu tavrı nedeniyle vatan haini ilan edilir ve Alman vatandaşlığından çıkarılır. Curt Kosswig, üniversite reformu sürecinde ülkemize gelen yakın aile dostları Heilbrohn'ların peşinden İstanbul'a gelir. 1937 yılında İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Zooloji Enstitüsü'ne Zooloji profesörü ve enstitü direktörü olarak atanır. 1951 yılından itibaren de Baltalimanı Hidrobiyoloji Enstitüsü direktörlüğü görevini üstlenir. Türkiye'de kaldığı 1937-1954 yılları arasında eğitimi, bilimsel çalışmaları, yetiştirdiği elemanlar ve örgütçülüğü ile tanınır. Eşi ve üç çocuğu ile birlikte İstanbul'a yerleşir. Manyas kuş cennetini keşfedip bugünkü adını veren ve milli park olarak koruma altına alınması sağlayan, Birecik'teki Kelaynak kuşlarını dünyaya duyuran da yine Kosswig'tir. 1949'da Anadolu Panteri'nin tek canlı fotoğrafını çekmiştir. Anadolu coğrafyasında yaşayan 20'nin üzerinde Kosswig adı verilen tür tanımlamıştır. Cafer Tayyar Türkmen'le birlikte Türkiye Deniz Balıkları Takvimini hazırlamış, 1949 yılında Türk Biyoloji Derneğini kurmuştur.

Eşi Botanik bilimci Leonore 1974 yılında, Kosswig ise 1982 yılında vefat eder. Cenazeleri vasiyetleri gereği Aşiyan mezarlığında toprağa verilir.

Yahudi olmadığı halde, ırkçılığın gözleri kararttığı, Yahudilerin zorunlu göçe uğratılıp imha edildiği, bilim adamlarının Yahudi olduğu için üniversitelerden kovulup iş bulamadığı bir ortamda, devletin Alman olduğu için olanaklar sunup önünü açtığı, emrine üniversite tahsis ettiği, herkesin susup sosyal barış için en iyisinin Yahudi soykırımı olduğunu düşündüğü bir ortamda kendi insanlığına sığınıp hain ilan edilmek, vatansız olmak pahasına meslektaşları ile birlikte ülkeyi terk etmeyi seçmiştir.

Sorulduğunda "Bilim adamı olmak ve bilim adamı kalmak, insanlığımdan utanmamak ileride çocuklarımın yüzüne bakabilmek uğruna ülkemi terk etmek, vatansız olmak zorundaydım" demiştir. Vatan haini ilan edilme ve vatansız kalma pahasına insanlığından ve bilimden taviz vermemeyi seçmiştir. 1954 yılında yeniden Alman vatandaşlığına davet edilip onurlandırılmıştır. Ancak o hep biraz Türk ve İstanbullu kalmıştır. Evet, bu dünyadan bir Curt Kosswig geçti. Eşi Leonore ile birlikte gerçek vatanları bildikleri Aşiyan mezarlığında yatıyorlar.

Bazen bir insan veya anlamlı yaşanmış bir hayat pek çok deneyimden daha fazla yol gösterici olabilir. •

Yazan: Prof. Dr. C. TAYYAR SADIKLAR
(Başkent Üniversitesi, Öğretim Üyesi)

Para Fonu-Dünya Bankası'nın İstanbul Toplantısında...

Para Fonu-Dünya Bankası'nın geçen ay İstanbul'da yapılan yıllık toplantısında katılımcıların ısrarla nedenini öğrenmek istedikleri "Türkiye'deki sorunlar"dan biri de, Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın tutuklanması olayıydı. Yabancı katılımcıların bu konudaki sorularını "Bir yanlışlık oldu. Prof. Haberal'ın yakında işinin başına döneceğini ümit ediyorum" sözleriyle yanıtlayan Merkez Bankası eski başkanlarından Başkent Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. C. Tayyar Sadıklar'ın toplantıyla ilgili değerlendirmesini ilerideki sayfalarımızda bulacaksınız. >>

Prof. Dr. Haberal'ın tutukluluğu IMF toplantısındaki yabancı konukların merak konusuydu.

Para Fonu-Dünya Bankası Yıllık Toplantısı bu yıl İstanbul'da yapıldı. Türkiye bu toplantıya bir kongre vadisi inşa ederek hazırlandı. Toplantılara eski bir Merkez Bankası Başkanı sıfatıyla ve delege olarak katıldım. İzlenimlerimi satır başlarıyla aşağıda sunuyorum:

•Türkiye bu toplantıya iyi hazırlanmış. Toplantıların yapıldığı kongre salonları gerçekten görkemli. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki toplantı salonlarından bile daha kullanışlı. Birçok yabancı delege bu salonları hayranlıkla gezdi.

•Toplantıya katılım başlangıçta 20.000 kişi olarak tahmin edilmişti. Ancak 13.000 kişi katıldı. Bence, bu katılım yeterliydi. Kongrenin organizasyonuna mükemmel diyebiliriz. Artık, İstanbul bu gibi organizasyonlara hazır. Ancak, İstanbul'un trafiği ister istemez sorun oldu. Kongre Vadisine yakın olan otellerde kalanlar için bir sorun olmadı. Diğerleri büyük sıkıntı çekti. İstanbul'un fiziki kapasitesinin yeterli olmadığı bu vesile ile bir kez daha ortaya çıktı.

Genel Kuruldan önce yapılan bazı seminer ve konferanslar da ilginçti. Bunlardan birinde, Para Fonu Başkanına atılan ayakkabı günlerce basında manşet oldu.

Bu toplantılar vesilesiyle, şunu bir daha anlamış olduk, Türk Toplumu

Dünya Bankası'nın 2009 yılı toplantısının yapıldığı İstanbul Kongre Merkezi, yabancı konukların beğenisini kazandı.

bu kuruluşlar hakkında yeterli bilgiye sahip değil. Üniversitelerde de verilen bilgiler eksik veya yanıltıcı. Üniversite öğrencileri bile, bu gibi kuruluşlara önyargılı. Para Fonu Başkanının yapılan eleştirilere verdiği cevap, bu önyargıların ne kadar anlamsız olduğunu ortaya koyacak nitelikte. "Para Fonu kimseye zorla para vermez. Davet de etmez. İhtiyacı olan ülkeler kendiliklerinden gelirler. Ekonomik programlarını da kendileri yapar..." Bir bankadan bile para alırken, banka paranın geri dönüşünü garanti etmek için bazı tedbirler alır. Para Fonu ve Dünya Bankası'nın yaptığı da budur.

•Kaldı ki, Türkiye de bu kuruluşların bir ortağıdır. Yönetiminde az da olsa söz sahibidir.

• Gösteri yürüyüşleri anayasal bir haktır. Ancak, kırıp dökmeden, zarar vermeden, yapılması kaydıyla faydalı da olur. İstanbul'daki gösterilerin bir bölümü anarşiye dönüştü. Üniversite öğrencileri, hocaları, dekanları, rektörleri tutuklanırken sessiz kalırsa, bu gibi gösterilerin anlamsızlığı daha fazla sırıtır.

•Toplantıların İstanbul'da yapılması şüphesiz faydalı olmuştur.

Dünya Bankası İstanbul'daki toplantısında yoğun protestolara hedef oldu

1500'e yakın basın mensubunun İstanbul ve Türkiye hakkında yaydığı haberler, ülkemizin iyi bir reklamı olmuştur. Bunun yanında kalıcı yatırımlar da yapılmıştır.

•Toplantılar sırasından bir çok seminer, konferans, yapıldığı gibi 6-7 Ekim tarihinde yapılan genel kurulda çok önemli bazı mesajlar verilmiştir.

•6 Ekim tarihinde yapılan genel kurulda Başbakan Recep Tayyip Erdoğan uzun bir konuşma yapmıştır. Bu konuşma daha çok bir siyasi parti kongresinde yapılacak nitelikte bir konuşmaydı. Yabancı katılımcıların bazıları biraz da sıkıldılar. Konuşmasında kredi değerlendirme şirketlerine yönelen tenkitleri biraz ağır kaçtı. Bu tenkitlerde haklıydı. Ancak uluslararası bu gibi toplantılarda, uluslararası kuruluşları eleştirirken konuşmanın dozunu iyi ayarlamak gerekir. Haklı olduğumuz bu konuda bile haksız çıkabiliriz.

•Toplantıların sonunda varılan kararlara "İstanbul Kararları" denmeye başlandı.

•Bu toplantılardan önceki G-20 Toplantısında bu kararların hazırlığının yapılması İstanbul Kararlarının

orjinalliğini ortadan kaldırmıştır.

•Para Fonu -Dünya Bankası Başkanları ve önemli guvernör konuşmalarını özetle "umuda yolculuk" şeklinde yorumlayabiliriz. Şu şekilde özetlemek mümkündür. "Kriz henüz geçmedi ama iyiye doğru gidiyoruz. Umudumuz yakında krizin sona ereceğidir. Bu itibarla, krize karşı alınacak tedbirlerde gevşememek gerekir."

İstanbul Kararlarının ana hatları:

•Para Fonu yönetiminde reformlar yapılmalıdır ve özellikle bizim gibi düşük temsil edilen ülkelerin kotaları artırılmalıdır.

•Korumacılığa karşı oluş devam ettirilmelidir.

•Finansal sektör reformları geciktirilmeden hayata geçirilmelidir.

•Ekonomik toparlanma süreklilik kazanıncaya kadar, ekonomik canlanmayı destekleyen tedbirler devam ettirilmelidir.

•Para Fonu Başkanı, Dominique Strauss Kahn, genel kurulda yaptığı konuşmayı bitirirken barış, istikrar, refah ve güvene yaptığı vurgulama uluslararası barışın, uluslararası refahla aynı anlama geldiğini hatırlatmıştır.

•Dünya Bankası Başkanı Robert B. Zoellick, konuşmasının sonunda vurguladığı " uçurum" bizim "İkibinli Yıllar Dünya ve Türkiye" adlı kitabımızda açıklamaya çalıştığımız "Zengin daha zengin, fakir daha fakir oluyor" görüşümüzü destekler niteliktedir. Ancak, uçurumun gittikçe açıldığı korkusuna kapılmışlar. Son ekonomik krizde, dünyanın bu uçuruma düştüğü ve çıkmak için çabaladığı anlaşılmaktadır.

•Başbakanın ısrarla üzerinde durduğu; İstanbul'un dünyanın finans merkezlerinden biri olma hayalinin, kolayca gerçekleşmeyeceği de anlaşılmıştır. Yabancı katılımcılardan hiçbiri bu konuya değinmemiştir.

Toplantılar devam ederken, benim Başkent Üniversitesi öğretim üyesi olduğumu öğrenen bazı katılımcılar, Rektör Mehmet HABERAL'ı sordular. Cevaben; "bir yanlışlık olduğunu ve yakında işinin başına döneceğini ümit ettiğimi" söyledim.

Toplantılardan sonra, Mehmet HABERAL'ı tutuklu olarak bulunduğu hastane odasında ziyaret ettim. Oldukça uzun bir konuşma yaptık. Özetle; Avrupa Adalet Divanı'na müracaat etmesini önerenlere, "ülkemi yabancılara şikâyet etmem. Türkiye'de hâkimler vardır. Allah adaleti emrediyor" diyor. Yanlışlığın yakında düzeleceği inancında.

HABERAL gibi uluslar arası bir şahsiyete yapılanları, dünyaya açıklamak mümkün olmuyor. •

KÖŞEDEN BUCAKTAN
Mehmet Muhsinoğlu

Bir Siyaset Oyunu:

"ŞIK PAKET OPERASYONU"

İster sandıktan çıksınlar, ister kışladan; totaliter liderlerin gidişi, gelişleri kadar "havalı" olmuyor. "Kullanım süreleri" dolduğunda, kendilerini iktidara getiren "güç" tarafından derlenip, toplanıp, deliğe süpürülüyorlar...

İnanmayanlar, Noriega'nın darbeyle iktidar koltuğuna oturtulduğu ve yine bir darbeyle devrildiği döneme ait fotograflarına bakmalı, ibret almalı…

Uyuşturucu/altın ya da silah kaçakçılığını organize etmek, kara para aklamak, suç örgütlerinden rüşvet almak, böylece yurtiçi/yurtdışı zenginler listesinin ilk sırasına yerleşmek, "mukadder akıbeti" değiştirmiyor!

Noriega gibi, "paketlenme operasyonu" sonucu, sabıka kayıt numarası göğsüne iliştirilip, fotografı çekilen diktatör bir de bakıyor ki, milyoner yaptığı eski "çulsuz" çevresi, soruşturma komisyonlarında tanıklık eden ilk kişiler olmuş…

-xxx-

General Manuel Antonio Noriega 11 Şubat 1934'te Panama City'de doğdu.

Peru/Lima'daki Chorrillos Askeri Okulu'ndan sonra, 1967'de ABD'nin eski Panama Kanal bölgesi Fort Gulick askeri üssünde haberalma ve karşı casusluk, Kuzey Carolina Fort Bragg üssünde ise psikolojik operasyon eğitimi gördü.

Amerika'nın bir darbeyle işbaşına getirdiği ve 1983'ten 1989 yılına kadar Panama'yı diktatör olarak yöneten "Devlet Başkanı" Noriega, 22 Aralık 1989'da yine Amerika tarafından bir darbeyle iktidardan devrildi. ABD'nin Panama'yı işgali sırasında Noriega'ya karşı uygulanacak "devirme ve yakalama" operasyonuna, "Şık Paket Operasyonu" adı verilmişti. "Paketlenen" diktatör "savaş esiri" etiketiyle uçağa yüklenip, Amerika'ya gönderildi!..

Noriega uyuşturucu trafiğini ve şantajcı bir suç örgütünü yönetmek, kara para aklamak gibi 8 ayrı başlık altında toplanan suçlardan yargılandı. Amerikan yönetimi, Panamalı diktatörü gizli bir mahkemede ömür boyu hapse mahkum ederek dosyayı kapattı.

Noriega'nın ABD cezaevinde çektiği cezası Eylül/2007'de sürerken, Panama ve Fransa'nın "cinayet ve insan haklarını çiğneme" gerekçesiyle iade talepleri, bu dönemde gündeme geldi.

-xxx-

ABD Deniz Kuvvetleri'nden emekli amiral ve CIA eski başkanı Stansfield Turner'ın 1988'de yaptığı bir konuşmada verdiği bilgiye göre, Noriega 1970'li yılların başlarında CIA elemanı olarak çalışmıştı. Diğer kaynaklara göre, 1950'den 1967 yılına kadar sözleşmeli olmayan Noriega, daha sonra 1980 yılına kadar örgütün kadrosuna alınmıştı.

Noriega'nın iddiasına göre, 18 Mart 1988'de kendisiyle görüşen ABD Dışişleri görevlilerinden William Walker ve Michael Kozak, "Devlet Başkanı"nın İspanya'ya sürgüne gitmesi için 2 milyon dolar önermiş, ancak kendisi bunu kabul etmemişti.

1988 yılı başlarında AP ajansının verdiği bir habere göre, Noriega Amerikalı silah tüccarı Leo Wanta'dan, çok güçlü Browning marka binlerce silah almak için girişimde bulunmuştu. Noriega 1970'lerin son döneminde, Nikaragua'nın solcu Sandinista çetecilerine silah satıyordu.

ABD Noriega'yı çift taraflı çalışan bir ajan olarak görüyor ve Dışişleri'nde "Kiralık Albay" takma adıyla anılıyordu. Bu ajan, ABD ve müttefiklerine olduğu kadar, Taiwan ve İsrail'e ve hatta "komünist Küba"ya da bilgi aktarıyordu.

-xxx-

Kolombiya uyuşturucu lordu, ünlü Pablo Escobar'ın da üyesi olduğu Medellin kartelinde, Noriega'nın kilit rol oynadığının ortaya çıkmasına karşın, Amerikan yönetimi diktatörün yolsuzluk ve uyuşturucu işlerine, böylece yarıkürenin ilk "narkokleptokrasi" sistemini yerleştirilmesine göz yumuyordu.

"Narkokleptokrasi" terimi, Noriega'nın Panama'da uyguladığı rejimi tanımlamak amacıyla, Massachusetts senatörü John Kerry'nin başkanı olduğu, ABD Dış İlişkiler alt komisyonu raporunda ilk kez yer alıyor ve "uyuşturucu ticareti yapan hırsızların toplumu yönettiği sistem" anlamında kullanılıyordu.

Noriega'nın önde gelen muhaliflerinden Hugo Spadafora yurt dışında yaşıyordu.

Diktatörü "uyuşturucu tüccarlarıyla işbirliği yapmakla" suçlayan Spadafora, muhalefetini ülkesinde sürdürmek amacıyla Panama'ya döneceğini söylüyordu.

Spadafora, bir "ölüm timi" tarafından Kostarika sınırında otobüste ele geçirildi. Daha sonra ağır işkence gördüğü anlaşılan cesedi, ABD posta servisine ait bir çuvalın içinde bulundu. Cinayetin soruşturulmasını isteyen ailesinin ve diğer grupların yoğun çabasına aldırmayan Noriega, araştırmayı engellemek amacıyla, neredeyse bir "taş duvar" örmüştü.

Bu cinayeti, Noriega'nın sağ kolu ve Chiriqui bölge komutanı Luis Cordoba'nın organize ettiği öne sürülüyordu. Cinayetin işlendiği günlerde Paris'te olan Noriega ile Cordoba arasındaki bir konuşma, gizli dinleme kayıtlarına şöyle geçmişti:

Cordoba: "Kuduz bir köpeğimiz var!"

Noriega: "Kuduz olan bir köpeğe ne yapılır?"

Diktatörün "sadık" komutanı/uşağı, "şifreli infaz" emrini anlamıştı.

-xxx-

"Time" dergisinin 24 Haziran 2001 tarihli sayısında yayımlanan, Michael S. Serrill imzalı ve "Panama; Noriega'nın Para Makinesi" başlıklı yazıda, diktatörün politik

başdanışmanı Jose I. Blandon'ın yaptığı tanıklık şöyle anlatılıyordu:

"İki gün boyunca parlak televizyon ışıklarının altında, mikrofona doğru oturan gri saçlı, çerçevesiz gözlüklü zayıf adam, daha çok bir eczacıya benziyordu. Aslında Jose I. Blandon, Latin Amerika'nın en büyük yolsuzluk diktatörü, Panamalı general Manuel Antonio Noriega'nın politik başdanışmanıydı.

Senato soruşturma alt komisyonu önünde tanıklık eden Blandon; Noriega ve çıkarcı yandaşlarının, Panama'yı bir "suç imparatorluğu" haline getirdiğini, bu "devasa makine"nin, uyuşturucu trafiği, kara para aklama ve silah kaçakçılığı sayesinde, yüzlerce milyon dolarlık gelir elde ettiğini söylüyordu. Blandon'un bu açıklaması, Noriega'nın uyuşturucu kaçakçılarıyla gizli anlaşmalar yaptığı, Panama'dan Amerika'ya gemiyle 1.816 kg. kokain ve 450.000 kg. marihuana gönderdiği gerekçesiyle, ABD büyük jürisinin Tampa ve Miami'de dava açmasından birkaç gün sonraya denk düşmüştü.

-xxx-

1983 yılından beri Panama Savunma Kuvvetleri komutanı ve ülkenin 'de facto' yöneticisi olan Noriega, büyük bölümü uyuşturucu karteli Medellin'den olmak üzere, 4.6 milyon dolardan fazla rüşvet almakla suçlanıyordu.

Blandon'un hesabına göre, Noriega düzinelerce evi, otomobil filosu, 200-600 milyon dolar mal varlığıyla, Panama'nın en zengin adamıydı. Blandon, 'Panama'nın yönetimi politik liderlerin değil, uyuşturucu kaçakçılarının elinde' diyordu.

Uyuşturucu kartelinin eski finansman şefi olduğunu söyleyen Küba doğumlu Ramon Milian Rodriguez ise, Panama ve denizaşırı bankalar arasında 200 milyon dolardan fazla kara para akladığını anlatıyordu.

Rodriguez'in açıklamasına göre, general Noriega para trafiğindeki koruyucu rolü için kartelden ayda yaklaşık 10 milyon dolar alıyordu.

Rodriguez ifadesinde; 1979'dan 1983 yılına kadar ona, ortalama 320-350 milyon dolar ödedim' diyordu.

36 yaşındaki Rodriguez, 43 yıl yatacağı cezaevinde şimdi! •

Manuel Antonio Noriega

Hazırlayan: SANİYE ÖZDEN

İlk Dersimiz Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınayın.

1 Kabare (Fr.)
a–Bakanlar kurulu
b–Elektrik yalıtımı
c–Gösteri yapılan gece kulübü
d–Gemi taşımacılığı hakkı

2 Kadana (Mac.)
a–İri yapılı bir cins at
b–Çok zayıf kadın
c–Doğal çinko silikat
d–Becerikli kimse

3 Adaptasyon (Fr.)
a–İstenç yokluğu
b–Uyarlama, uyma
c–Yükselme
d–Ticari kayıp

4 Adaptör (Fr.)
a–Elektriği aygıta uyduran
b–Hesap pusulası
c–Yetişkin
d–Çocuk bakıcısı

5 Zoka (Yun.)
a–Evcil hayvan yetiştiren
b–Su yosunu
c–Alımlı kadın
d–Balık biçiminde kurşun

6 Vakum (Lat.)
a–Kötü kadın
b–Cisim bulunmayan boşluk
c–Tramvay sürücüsü
d–Bir hastalık

7 Vana (Lat.)
a–Bir tür musluk
b–Büyük yarasa
c–Hesaba geçen miktar
d–Demiryolu arabası

8 Bakara (Fr.)
a–Devinimsiz bakteri
b–Bale sanatçısı
c–İskambil kağıdıyla oynanan kumar
d–Danslı eğlence

9 Bakteri (Yun.)
a–Bir element
b–Tekgözeli canlı
c–Süs eşyası
d–İkieşli

10 Usturmaça (İta.)
a–Işınetkin bir element
b–İskele yastığı
c–Bir tür balık
d–Motor pervanesi

11 Usturpa (İta.)
a–Ustabaşı tulumu
b–Vagon merdiveni
c–Ucu kurşunlu kırbaç
d–İpek tül

12 Cumba (İta.)
a–Dört tekerli bir taşıt
b–Küçük maşa
c–Kafesli bölüm
d–İki yanlı

13 Cunta (İsp.)
a–İki yüzey arasındaki parça
b–Yelkenli gemi
c–Tropik bir meyve
d–Silahla yönetime gelen kurul

14 Ego (Lat.)
a–Kişiliği oluşturan ana öge
b–Bir deri hastalığı
c–Tutumlu davranmak
d–Çok masraflı olan

15 Façetalı (İta.)
a–Yelkenleri sarılmış gemi
b–Yontulmuş elmas
c–Bulaşık teknesi
d–Bir tür kangren

Yanıtlar: 149. sayfada

(Fr.) Fransızca, (Mac.) Macarca, (İta.) İtalyanca, (Yun.) Yunanca, (Lat.) Latince, (İsp.) İspanyolca

BÜYÜK YAPITLARIMIZ
Konur Ertop

Sözcük şöleni: Bilmeceler

"Ya bunu bileceksin, ya bu gece öleceksin!"

Bu korkutucu sözü hiç duymamış çocuklar hattâ yetişkinler belki de az değildir günümüzde...

Bilgisayar oyunlarına düşkün kuşaklar halk edebiyatımızın sevimli türlerinden biri olan "bilmece"leri neredeyse tanımadan yetişmeye başlamıştır. Elektronik haberleşme ortamında "Bilmece" başlığı altında artık daha çok ilgi çekenler, yalnızca "Komik Bilmece", "Eğlenceli Bilmece" kitaplarıyla ilgili duyurulardır. Bu tür bilmecelere örnek gösterilenler arasında ise şu soğukluklar yer almaktadır:

"Hangi bağda üzüm yetişmez?-*Ayakkabı bağında!*

Hiç kimsenin okuyamadığı yazı hangisidir?-*Alınyazısı!*

En kibar kuş hangisidir? -*Baykuş"*

Oysa bilmecelere halk zekâsının kıvraklığıyla birlikte halk edebiyatının derinliği de yansımıştır. >>

Bilmecelerin ancak çağdaş edebiyatın ulaşabildiği güzellikleri yakaladığını ileri süren Sabahattin Eyuboğlu'nun bu konuda verdiği örneklerden biri şudur:

"Mavi tarla üstünde-Beyaz güvercin yürür." *(Yelkenli).*

Bilim adamları bilmecelerin yalnızca bir eğlence aracı olmadığına, toplumsal yaşamla da yakın ilişkisine dikkat çekmiştir. Prof. İlhan Başgöz'ün konuyla ilgili açıklaması şöyledir:

"Halkımızın çeşitli hayat faaliyetleri içinde bilmecelerin de vazifeleri görülmüştür. Bütün folklor ürünlerinde olduğu gibi, bilmecelerden de elde edebileceğimiz bilginin yeri olduğu düşünülürse bu alanda yapılacak tarihi incelemelerin daha ilginç bilgiler vereceği kolayca umulabilir. Geçmişte bilmecelerimizin halkın hayatına bugünkünden daha büyük ölçülerde karıştığı şüphesizdir. Halk edebiyatındaki kalıntılar bunu açıkça göstermektedir."

Prof. Başgöz, bu yazısından 20 yıl kadar sonra meslekdaşı Avusturyalı Andreas Tietze ile birlikte ABD'de yayınladığı dev bir yapıtta Türk bilmecelerini enine boyuna inceledi. Binlerce örneği bilimsel yöntemle sınıflandırdı.

Bilmece, ustaca düzenlenmiş bir sorudur. Belki de sorulan kişinin günlük yaşamında geniş yeri olan, pek iyi bildiği bir varlığı konu edinir.

Bilmeceyi soran karşısındakinden yanıt alamazsa onu alt etmiş sayılır. Biraz soğuk da bir şaka yaparak, **"Ya bunu bileceksin ya bu gece öleceksin"** der.

Ya da **"Ankara'yı verirsen söylerim; İstanbul'u verirsen söylerim!"** diye sevimli bir koşul öne sürer.

Kurtuluş Savaşı günlerinin unutulmaz bir şiirindeki çocuk, zafer umudunun kendisine bağlandığı Mustafa Kemal Paşa'ya soracağı -onun kolay yanıtlayamayacağını düşündüğü- bilmecenin karşılığında, işgal altındaki İzmir'i isteyeceğini anlatır:

"Bir çetin bilmece sorsam Paşa'dan
Söylemem İzmir'i bağışlamadan."

Bilmeceler çok eski dönemlerde oluşmaya başlamıştır. Değişip bozulmadan yinelenebilmeleri için belirli söz kalıpları içine yerleştirilmişlerdir. Şiirler gibi uyaklı, ölçekli olanları az değildir. Zengin çağrışımlara, çarpıcı imgelere dayananları da...

Günümüzün 40 yıl öncesinde, halkbilim uzmanı Prof. Pertev Naili Boratav, bilmece söyleme geleneğinin çocuklar arasında olduğu gibi yetişkinlerin dünyasında da yeri olduğunu anlatmıştır:

"Bugün (1970'lerde) çoğu yerlerde -hele şehirlerde-bilmece sadece çocukların tekelinde kalan bir eğlence türüdür. Bununla beraber, halk geleneklerinin güçlü kaldığı kimi bölgelerde, özellikle köy çevrelerinde, kış geceleri toplantılarında, imecelerde ve başkaca toplu olarak çalışmayı gerektiren işlerde (örneğin, kuzey-doğu Anadolu'da mısır başaklarının soyulması, fındığın kırılması ve kabuklarının ayıklanması, v.b.) yetişkin kişiler iki kümeye ayrılıp bilmece söyleşerek çalışmaları yürütürler; bilmece bu hallerde türkü gibi, masal gibi, işi bitevi yelikten kurtaran, toplu çalışmaları renklendiren, yorgunluğu hafifleten, hem de işle birlikte yürütülebilen bir eğlence oluyor."

Bilmecelerin büyük çoğunlukla tarım toplumundaki yaşamı yansıttığını görüyoruz.

Bilmecelerin büyük çoğunlukla tarım toplumundaki yaşamı yansıttığını görüyoruz. Yeni yetişen kuşakların dikkati bilmece aracılığıyla doğaya yöneltilir. Gök cisimleri, iklim, zaman, yeryüzü şekilleri, taş-toprak, madenler, ağaçlar, meyveler, sebzeler, yiyecek-içecek, hayvanlar, kuşlar, böcekler, insan vücudu, yapılar, ev eşyası, doğumdan ölüme yaşananlar, inançlar vb. yetişen kuşaklara bu yolla tanıtılır, türlü özellikleri öğretilir.

Başgöz ile Tietze'nin incelediği bilmeceler bütün bu konular dolayında oluşurken anlatımlarıyla da dikkat çekmektedir. Öğreten, düşündüren, şiirli birer dil şölenidir neredeyse tümü. Onlarda dünyaya bıyıkaltından gülümseyerek bakan görmüş geçirmiş halkın yüzlerce yıllık yaşam deneyimi kendini gösterir.

Bugün kitaplarda okunan bilmece örneklerinin pek çoğunu çocuklar için yazı yazanlar oluşturmuştur.

Bilmece çocuklara özgü bir eğlence sayılmıştır. Yazıya geçirilmesi çok yenidir. En eski bilmeceleri hemen hemen hiç bilmiyoruz. Bugün kitaplarda okuduğumuz örneklerin pek çoğunu çocuklar için yazı yazanlar oluşturmuştur. Başgöz ile Tietze'nin kitabında ise en güvenilir kaynaklardaki bilmecelerle birçoğunu Başgöz'ün kendisinin derlediği ürünler yer almaktadır. Bunlar arasında eski halk yaratılarının yer aldığı, yenilerin bir bölümünün de o örneklerden beslendiği düşünülebilir.

Şu bilmeceleri çocukluğunda öğrenmiş yetişkinler bulunabileceği gibi bugün birbirlerine bunları sorarak vakit geçiren çocuklar da herhalde vardır:

Yedi delikli tokmak, bunu bilmeyen ahmak *(Baş)*; **Ben giderim o gider, arkamda tin tin eder** *(Gölge)*; **İki kaşık, duvara yapışık** *(Kulaklar)*; **Bir küçücük fıçıcık içi dolu turşucuk** *(Limon)*; **Alçacık boylu, kadife donlu** *(Patlıcan)*.

Şu bilmeceler ise belki daha az bilinenlerdendir: **Gökten iner apışır, cümle âleme yapışır** *(Ad)*; **Dağdan gelir takla makla, aman abla beni sakla** *(Ayı)*; **Mavi atlas iğne batmaz, makas kesmez terzi biçmez** *(Deniz; gökyüzü)*; **Minareden** [kaleden] **attım kırılmadı, suya attım kırıldı** *(Kâğıt; şeker)*; **Gelir Leylam gider Leylam, tek ayak üstünde durur Leylam** *(Kapı)*; **O yanı mermer, bu yanı mermer, içinde deli Ömer** *(Rakı)*;

Bilmecelerin pek çoğu kırsal kesim insanlarının günlük yaşamında yeri olan canlılarla, somut varlıklarla ilgilidir: **İdris gider izi yok, dürüst**

gider düzü yok, İdris çörek atmış, tadı var tuzu yok *(Arı)*; **Bizim evde dudu var, kalıp gibi budu var, gel ki göresin, güle güle ölesin** *(Arı kovanı)*; **Keloğlan bayırdan atlayıp gelir, çengeli çüngülü toplayıp gelir** *(Çalı çırpı)*; **Eştim eştim kum çıktı, kumdan minare çıktı, bıldırki yetim oğlan, yine meydana çıktı** *(Çiğdem)*; **Boyu kısa beli kaba, sen niye doymazsın Veli baba** *(Değirmen)*

Konusu soyut varlıklar, kavramlar olan bilmeceler de yok değildir: **Şıpıl şıpıl sudan geçtim şıpıltısını duymadım, yeşil çimen üstünde kumaş biçtim kırpıntısını bulmadım** *(Düş)*; **Çarşıdan alınmaz, mendile konulmaz, tadına doyulmaz** *(Uyku)*.

Bilmece kurulurken konusunun önde gelen bir yada birkaç özelliğine mutlaka yer verilmesi beklenir: **Altı kül üstü kül, içinde sarı gül** *(Ekmek)*; **O yanı kaya bu yanı kaya, içinde sarı maya** *(Yumurta)*; **Alaca bulaca, serdim yamaca** *(Kilim)*.

Açık ya da gizli benzetmelere başvurulur: **Fini fini fincan, içi dolu mercan** *(Ağız)*; **Karşıdan baktım dağ gibi, yanına geldim kav gibi** *(Davul)*; **Altı mermer üstü mermer, içinde bir gelin oynar** *(Dil)*.

Şakalı anlatımlar az değildir: **Bizim evde deli var, tepesinde gülü var** *(Horoz)*; **Aldır abası, yeşildir küpesi, bunu bilmeyen eşek sıpası** *(Kiraz)*; **Hırtına pırtına, bin ağanın sırtına** *(Sepet)*.

Yaşanan sıkıntılar, elverişsiz koşullar da bilmecelere yansır: **Kayada kaltık Osman, eğerde eltik Osman, ekmede olmasa, dermede olmasa, harmanda ortak Osman** *(Karınca)*; **Ağadan gelin aldım, belayı satın aldım** *(Nezle)*.

Bilmecelerde özetle derin bir gözlemcilik, zengin bir düş gücü, sevimli bir alaysama, gelişmiş bir anlatım becerisi birleşmiştir: **Eştim eştim kum çıktı, kumdan minare çıktı, bıldırki keçel oğlan bu yıl çınara çıktı** *(Bakla)*; **Mavi atlas iğne batmaz, makas kesmez terzi biçmez** *(Deniz; gökyüzü)*; **Masal masal maskara, ağzı burnu kapkara** *(Fırın)*; **Nar tanesi nur tanesi, gök yüzünün bir tanesi** *(Güneş)*; **Altı mermer üstü mermer, içinde bir hanım terler** *(Hamam)*; **Hay hoturu hoturu, hay Allahın katırı, her ne bulsa götürü** *(Köprü)*; **Aşağı inerken kıkır kıkır , yukarı çıkarken şıpır şıpır** *(Kuyu kovası)*; **Ak üstünde karalar, birbirini kovalar** *(Kitap)*; **İstanbulda süt pişer, kokusu buraya düşer** *(Mektup)*; **Fak aşağı fak yukarı, faka fuka Mustafa Ağa** *(Yayık)*; **Açtım kapım açıldı, gümüş düğmem saçıldı** *(Yıldızlar)*. •

YAŞAMDAN GÖZLEMLER

Ali Naili Erdem

YORGUN RÜZGAR SAATLERİ

Akşam serinliğinde yakınımdaki marinada dolaşıyordum. Beynim bitmeyen ülke sorunlarıyla zonkluyor. Güncel olaylar bir ayrı dert.

Osmanlı'yı Avrupa'dan çıkaranlar, şimdi bizi içeriye sokmamaya çalışıyorlar. Ankara anlaşmasının üstünden 46 yıl geçti, ortada görünen bir şey yok. Aksine, entrikalar, ayak oyunları ve bitmeyen ödünler.

Dünyayı yöneten ekonomik güç bizimle oynamaktan vezgeçmedi.

Husumet yeni renklere bürünmüştür. Yem borusu çalıyorlar. İştahlar kabarıp, beklentiler artarken balon patlıyor. Yine bir parmak bal ve yine aldatmanın ve avutmanın senaryoları. Emperyalistler aldatmaktan, biz aldanmaktan usanmadık. Milli değerlerimiz üzerindeki tahribat bitmedi…

Tek vatan, tek millet, tek devlet ve tek bayrağa itirazlar var.

Dünyayı yöneten ekonomik güç bizimle oynamaktan vazgeçmedi. Birbiri arkasına yeni zenginler ortaya çıkıyor. Belli bir çizgisi olanlar da allak bullak ve hatta tepe taklak oluyorlar.

Bu akşam sessizlik müthiş. Şaşırıyorum. Neler oluyor demeye kalmadan ani bir fırtına çıkıyor. Tekneler, dilimiz, kültürümüz ve eğitimimiz gibi bir inip, bir çıkıyorlar. Teknelerin çoğu yabancı isimlidir. Yakın zamana kadar bayrakları da öyleydi.

Vergi yükünün azalmasıyla yabancı bayrakların yerine Türk bayraklarını asmaya başladılar. Kaptan Altay, "Vatan, bayrağın dalgalandığı yerdir. Yaşamak da bayrakla kucaklaşmaktır. Cumhuriyet bu inançla kurulmuştur" sözlerini herkese yineliyor.

Ne var ki Türkiye yıllardır, yabancı sözcüklerin istilasına

otellerin isimleri değişmekle kalmadı, yabancı hayranlığının esiri olduk, çıktık. Osmanlı'nın aydınları da öyle olmuşlardı. Sonuçta imparatorluk, taklitçilikle kopyacılığın kölesi oldu. Cumhuriyet kendi özünde çağdaşlaşmayı amaçlamış ve "Milli kültürümüzü çağdaş uygarlığın üzerine çıkaracağız" hedefini ilan etmişti. Geçen yıllar içinde bu hedefe yürürken, bazı kişilerin dükkanlarının adlarının İngilizce koyduklarına şahit olduk.

Türk demek, Türkçe demektir anlayışının yer yer unutulduğunu görmek çok zor şey… Bunların bir kısmı turizm, bir kısmı batılaşma, bir kısmı evrensellik, bir kısmı da müşteri elde etmek adına yapıldı dediler. Türkçe sözcükler silindi, ithaller baş tacı edildiler. Türk Tarih Kurumu gibi Türk Dil Kurumu'nu da hatırlayan olmadı. Milletimizin tarihte eşi görülmemiş bir haçlı taassubu ve düşmanlığıyla karşı karşıya kalması sonucunda, yabancı kelimeler her yeri sardı.

Kendine yabancılaşma modernleşme olarak tanınır hale geldi.

Önceleri Arapça ve Farsça'dan kaçıp kurtulalım savaşımını verirken, şimdilerde İngilizce'nin kucağına oturduk. Dört yaşındaki çocuğumuzu İngiliz okuluna vermenin övüncü içindeyiz. Bu tam bir kültürel soykırımdır. Kendine yabancılaşma, modernleşme olarak tanınır hale geldi. Ülkenin bütününde ses bayrağı olan dilimiz, yerlerde sürünüyor. Ulusal birliğin temeli olan dile yapılanlar reva mıdır?

Bir de, "Ne mutlu Türk'üm diyene" günah keçisi haline getirildi. Bizi biz kılan, bizi birleştiren bu müstesna terkip, bölücülüğü teşvik ediyor diye suçlanmaktadır. Bu karşı çıkış bir hezeyan değilse, bir ihanet ve en azından bir cinnet halidir. Türk'üm, müslümanım diyerek yetiştik derken, bu aykırılıkları mı duyacaktık… Tam bir rezaletler kumpanyası, tam bir utanmazlık tablosu. Batı kaynaklı sözcükler, 1950'den itibaren içimizde yer almaya başlamışlardır. Atatürk'ün sağlığında Türkçe sözcükleri savunanlar, onun ölümünden sonra içimize yerleşen yabancı kelimelerden rahatsız olmamışlardır. Bu yadırgamama, sözde aydınların ihanetinden başka bir şey değildir. Bu ihanet, bugün de sürüyor.

Frenkçe kelimelerin istilasının üstesinden gelmeye savaşırken bir de Farsça'nın bir lehçesi olan Kürtçe'nin, TRT'den yayınlanmasına tanıklık ediyoruz.

Anayasa'nın üçüncü maddesi, "Türkiye devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçe'dir" demiş olmasına karşın, bu uygulanma yine sözde aydınlarımızca desteklenmektedir. Ancak bilinmelidir ki… Türk dili, Türk milli varlığı, Türk kültürü şamar oğlanı değildir. Türkiye bir sirk çadırı da değildir.

20 sene parlamentoda bulundum. Ne Kürt, ne Çerkes, ne Gürcü, ne Laz, ne Boşnak ve ne de Arap bir arkadaşımın, "Ne mutlu Türk'üm" sözünden rahatsız oluşuna rastladım. Aksine hepsi de, bu ulusun bir ferdi olmanın mutluluğundaydılar.

Eğer milli terbiye, milli kültür kınanır hale gelmişse, o toplumun geleceğinde ciddi tehlikeler var demektir.

Her millet, kendi değerlerine sahip çıktığı gibi, evrensel değerlerden kendini soyutlamaz. Cumhuriyeti kuranlar da uygarlığı hedeflemişlerdir.

Dil ulusal birliğin temelidir. Dilimiz, 16 bin yıllık geçmişin içinden süzülüp gelmiştir. Ve dil manevi vatandır.

Çağdaş bir Türkiye, diline sahiplikle başlar. Dil, ulusal birliğin temelidir. Dilimiz, 16 bin yıllık geçmişin içinden süzülüp gelmiştir. Ve dil, manevi vatandır.

Kendi dilini başka dillerin boyunduruğundan kurtaramayanlar, sömürgeleşirler.

Temelinde "özgürlük ve bağımsızlık" olan cumhuriyetimizin kendi dilimizi koruması, vatanı korumak kadar önemlidir.

Her devlette ipotekli kafalar, tutsak ruhlar, maymun iştahlılarla uşak karakterliler görülebilirler. Önemli olan halkın bu kişileri dışlayarak temel davalar etrafında sıkılmış bir yumruk gibi durmasıdır.

Türkiye'yi birbirine düşman kamplar haline getirmek isteyenler hep olmuştur. Bugün de vardırlar. Milli ve manevi değerlerimizi tahrip ve hatta yok etmenin büyülü saplantısındadırlar. Ancak inanıyoruz ki, 19 Mayıs'larda, 30 Ağustos'larda, 9 Eylül ve 29 Ekim'lerde bir ve beraber olanlar, aynı heyecan, aynı şuur ve aynı inançla dilimize, dinimize, bayrağımıza, vatanımıza ve devletimize sahip çıkacaklardır.

Gece bütün karanlığıyla denizin üzerine indi. Havalar serinledi. "Ağustos'un yarısı yaz, yarısı kış" sözü doğruymuş. Beynim uğulduyor. Dudaklarımda Hacı Bayram-ı Veli'nin,

"Noldu gönlüm, noldu gönlüm
Derdi gamınla doldu gönlüm
Yandı gönlüm, yandı gönlüm,
Yanmada derman buldu gönlüm"

dizeleriyle, nohut oda, bakla sofa yazlığıma dönüyorum. •

Yazan: NURAN TURAN

BİR DAĞLARCA ÖYKÜSÜ

İnanılır gibi değil, yıllar nasıl da geçi geçivermiş. Mersin yolculuğumuz sanki bir kaç ay öncesinde gerçekleşmiş gibi. Oysa neler neler yaşandı o günlerden beri. Dağlarca ile birlikte olmak çok keyifli bir serüvendi her zaman. Mersin yolculuğumuz da öyle oldu. Otel odasında ille beraber kalalım, ayrı odalarda olmayalım deyince Ruhan ben ve Dağlarca bir süiti paylaştık.

İlk gittiğimiz akşam oteldeki yemek salonu bomboştu. Talat Sait Halman, Ruhan Ertop, Sami Karaören, Dağlarca ve ben yemekte çok neşeliydik. Benim, "Ben içki içmem, çok konuşuyorum ve neşeliyim zaten; sonra içti de konuştu dersiniz," sözümün ne kadar gerçek olduğunu kanıtlamam masanın kahkahlarla donatılmasına vesile oldu.

Bu neşeli yemek sohbetini Talat Sait Halman ve Dağlarca okudukları şiirlerle daha anlamlı kıldı.

Ertesi gün hepimiz Dağlarca'yla tören heyecanını paylaştık. Gece otel odasında, hediye edilen biniş (cüppe) yi hadi siz de giyin diyerek Dağlarca ısrarla bize de giydirip resim çektirdi.

Dağlarca'nın ısrarı ile giydiğim fahri doktora cüppesi o akşamın hoş anılarından biri olarak kaldı.

Bu dev şairin içindeki muzip çocuk ruhu, hayata eğlenerek bakması beni büyülüyordu. Mersin yolculuğunu dile getirdiğim aşağıdaki yazımı kendisine okuduğumda, sanki kendisini çok yüceltmişim gibi algıladı. Yazıyı yayınlatmama izin vermedi. Ardından da yazıyı çok beğendiğini, benim üzülmemi istemediğini, ancak bu dünyadan ayrıldıktan sonra bu yazıyı yayımlatabileceğimi söyledi.

Mekânı cennet olsun, nur içinde atsın.

Fazıl Hüsnü Dağlarcanın Fahri Doktora Serüveni

Kocaman bir damladır gök
Dev saatteki dev değirmiye benzer
Gizi anlaşılıyor biraz
Anlaşılmak sevilmeye benzer

Konuşur sanki
En eski tanıdığıdır sallana sallana
Karanlıkların -
İri karanlıkların ormanı
Gizlerle sallana sallana
Anlaşılmak sevilmeye benzer
Büyük fırtınalarla doludur ya gök
Şimşekler kasırgaları örse bile
Otun
Dibindeki
Böcek –
Uyanmasın diye böcek
Uykuya benzer kocaman -
Gök anlaşılır burda
Sevgiye benzer

Fazıl Hüsnü Dağlarcanın Gök şiirinde tanımını verdiği uçsuz bucaksız mavilikte Mersin'e doğru uçuyoruz. Mersin Üniversitesi Dağlarca'ya Fahri Doktora verme işini üstlenmiş. Ödüllere, ünvanlara uzak durmayı sevmesiyle ünlü olduğunu bilen sevenleri, onu bu onurlu davete katılmaya razı etmişler. Sabahın erken saatinde takım elbiseleriyle pek şık olan Dağlarca'ya yol arkadaşı Ruhan Ertop'un ettiği iltifata, *"Anılarımın üzerine giyiniyorum,"* yanıtını verivermiş. Şimdi de uçakta gördüğü, yaşadığı

her şeyi, her anı şiirle algılamasının ürünlerini hemen dile getiriveriyor. Önce bir gece uçağına yer ayırtılmış.

Adana'ya inecek uçaktan Mersin'e gidilmesi sabaha karşı olacak. Dağlarca'nın yorumu, *"Kıyamete ziyarete gider gibi gitmenin ne gereği var?"* Sonuçta bir öğle sonrası uçağına aktarılıyor yolculuk. Pencereden yeryüzü, gökyüzü rahat seçilebiliyor gün ışığında.

"İçindeyiz yemyeşil bir anın
Kubbesi yansımış Mevlâna'nın"

Diye duygularını dile getiriveriyor. Konya'da Mevlâna ile iç içe geçen çocukluk günlerinin özlemi mi gizli bu dizelerde acaba?

Uçaktaki sohbet koyulaşıyor. Arap ülkelerine giden uçaklardaki, "Can yelekleri oturduğunuz koltuğun altındadır," yazısının Arapçasını söylüyorum. "Necat-ül hayat, taht-ül makat," biz gülerken o düşünüyor ve yanıtlıyor. *"Necat-ül hayat, fevk-ül semavat."*
Konu yaşlılıktan ölümden açılınca da,

"Feleğe pes diyemem / doysam da
doymasam da / Yalnız bir kağıt da
olsa / yeter masamda."

Bir anda uçağın penceresinden sergilenen olağanüstü güzellikte bir gün batımına takılıyor gözlerimiz. Koca şairin dudağından dökülen dizelerle gönlümüz şenlenivériyor:

"Bakıp da güzelleşin
Batışına güneşin."

Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatına ölümsüz yapıtlar kazandıran Atatürk ve Cumhuriyet ülküsünün ödünsüz şairine 13 Kasım 2001'de Mersin Üniversitesi Onur Doktarası ünvanını verdi. Dağlarca yaptığı teşekkür konuşmasında şu görüşlere yer verdi:

"Sayın Rektör, sayın dinleyiciler; bu yılın "Şiir Bildirisi" nde söylemiştim: Genel bir çeviri olan şiir, doğayı bizlere anlatırken, soyut eylemin somutunu bulmuştur, yaratmıştır. İki göz düşününüz: Bulundukları başın içinde, soyutla somutu yaşarlar. Karşılarına bakarken biri şiiri görür, yaratır. Öteki bilimi yaşar. Bilim en eski şiirlerin günümüzü görmesidir.

Bilim kendine ışık veren şiirlerle beslenir. Ön alma, şiirlerin eylemi, art alma, bilimin eylemi. Bilimlerin hepsini birbirine çağırır kılan ortam, şiirin evrenseli bilinçaltıyla görmesidir. Şiir tadı vermeyen bilim yoktur. Bilim tadı vermeyen şiir yoktur. Şiir de bilim de insanın dünü, bugünü yarınıdır.

Toplum şiiri severken doğanın doğasal gücünü, yaradılışın durmadan işleyen saatini yeniler. Bu yaşama ateşiyle suyla toprakla başlayan bu yaşama, onu bilimin ilk basamaklarına veriler sunmaya ulaştırır.

Insanların giriştiği eylemlerden şu ikisi evreni değiştirir: bunlardan biri bulmak, öteki buluşmak.

Bilim buluşlar yoludur. Bilgilerimiz buluşlarında doğayla yüz yüze gelirler. Elektrik bir buluşmadır. Doğanın elektrik gücü ile bilim adamı buluşmuşlardır.

Şiir insanların ilk büyük eylemidir; buluşmaz bulur. Bir ozanın yazdığı o binde bir gelen şiiri ile bilginlere yol gösterir. Onun nice buluşmalarını sağlar. Şiirin bu gücü doğadan ayrılmazlığıyla oranlıdır. En büyük şairler şiirlerini doğanın bir parçası kılarlar. Doğanın geçmişini de, bugününü de yarınını da, yaşadıkları çağa gösterirler. Bilim neyle buluşmuşsa evrendeki bir olayla karşılaşmıştır. Geçmişte olanın olanaklarına varmıştır.

Şiir doğanın ABC'sini okurken sarsılırsınız. Bu sarsılmayı doğanın bütün yaratıkları, bitkiler, hayvanlar, insanlar gün ışığıyla karşılarken gözlerindeki büyümelerden bize yansıtırlar.

Evren kocaman bir yapıdır. Sayısız düzeni, kocaman bir saatin işlemesine benzer. Milyarlarca zembereği, çarkı eylem kılarken bu sürecin bambaşka bir maden olduğunu, bu madenin sayısız görüntülerle milyarlarca biçimi, milyarlarca dokuyu barındırdığını anlarsınız. Şair bu görkemli varlığın ilk tanığıdır. Şairin özelliği gördüğü bölümden göremediği, duyamadığı bölümleri bulmasıdır. Bilim şairin yaptığını görmek, duymak tansığını araya araya bir buluşmaya dönüştürmektir. Bir buluşmayı sağlamaktır. Bu ortak çabadır, beni buralara getiren. Şair "su" derken, "güneş" derken, suyun güneşteki karşı ağırlığını, güneşin sudaki karşı ağırlığını bilime söylemiştir, muştulamıştır. Yarınki bulmaları, buluşmaları selamlarım.

Doğa bir insandır. Biz yaşamı ölçülü insanlar onu bulacağız. Onunla buluşacağız. "

Mersin Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Uğur Oral'ın giydirdiği siyah cüppeye bakıp. *"Rektör beyaz cüppe giymiş, ben de beyaz istiyorum,"* diyerek bizi güldüren ölümsüz şiirlerin yazarı, gizli taşlamalarla, ince alaylarla donattığı kimi şiirlerine bir yenisini ekleyiverdi, hem de aruz vezniyle:

"Mersinlere geldim
neye başka adım ki
Doktor dediler sayrı idim
anladım ki"

Dağlarca için şiir yazmak soluk almak kadar doğal ve kolay. Ulu şairimizin soluğunun daha nice nice yıllar yeryüzünde sürmesinin yeryüzüleşmemizde büyük katkısının olacağı besbelli. Şiirleri durmaz çalan telefonlarının verdiği haberler doğrul-

mış 25 çocuk kitabının yanısıra basıma hazır 5 çocuk kitabının da varlığını açıklamak çok sevindirici. Çocuk yazınındaki yapıtları şiir diliyle yazılmış, çocukların bilinçaltına güzel mesajlar iletmenin yanısıra, dili güzel kullanmaya, okumaya, çevresini, yaşadıkların gözlemlemeye özendiriyor çocukları. Hayata dokunarak yaşamasını kendine özgü biçimiyle çocuk bilincine yerleştiriveriyor. Dağlarca'nın pek yakında dünya çocuk yazınında da hak ettiği yere geleceğini çocuk edebiyatından anlayanlar inanıyor. •

tusunda bütün dillere çevrilmeye devam ediyor. Asla taklit edilemeyen kendine özgü bir yazım biçimiyle yazdığını bildiğimiz şairimizin basıl-

Tepki Çeşitleri !

Gönderi : NURTEN SÜR

Diyelim ki bir kurumda işlemler için sıraya geçmiş beklemekteyiz. Çat kapı biri içeri girdi ve hemen en öne geçip işlem yapmak istedi:

Klasik: *Sıraya geç kardeşim!*
Neoklasik: *Şeker kardeşim, sıraya geçiver!*
Realist: *Sıra var!*
Sürrealist: *Sallandıracaksın bunlardan ikisini Beyazıt Meydanı'nda, bak bir daha yapabiliyorlar mı?*
Naturalist: *Sırana geç!*
Romantik: *Beyefendi, galiba sırayı görmediniz!*
Modern: *Efendim, insanımız eğitimsiz! Halbuki Avrupa'da...*
Uzlaşımcı: *Acelesi olmasa öne geçmezdi, üzmeyin garibi!*
Devrimci: *Altyapı sorunları çözülmeden halkımız sıraya geçmez. Devrim olunca herkes hizaya gelecek!*
Mütevekkil: *İki dakika fazla beklesek kıyamet mi kopar? Kısmetse hepimizin işi görülür!*
Kantçı yaklaşım: *Efendim, algılanmayan şeyler yok demektir. Bakmayın o tarafa, adam yok olur!*
Kötümser varoluşçu: *Herkes bir gün ölecek. Onurlu şekilde bekleyin. Bir gün o adam da ölecek.*
İyimser varoluşçu: *Sıkmayın canınızı, şu anın tadını çıkarmaya çalışın. Bakın ne güzel hayattasınız ve birileri önünüze geçebiliyor!*

SPORUN DÜNYASI
Metin Gören

General'in Apoletini Söktüler

Heyecan verici bir serüvenin yoğunluğu giderek kaybolan duyguları yine enkaz altında kaldı... Ve mürekkebi henüz kurumamış uluslararası zaferin şölen görüntüleri gönül sahnelerimiz de raks ederken, maceracı tipler madalya koleksiyoncusu General'in apoletlerini söktü.

Yaşanmış tüm olumsuzlukların kaynak irdelemesini yapmadan ve utanç çukurlarına suçları açıklanmadan gömülenlerin kurtuluş reçetesi yazmak için uğraş verenler olduğunu yine fark edemedik. Alt yapısı olmayan, lojistik desteği bulunmayan ancak değişim rüzgarları esmeye başlayan bir futbolcu ordusu, beklenmeyen şansızlıkların gölgesinde ve ne yazık ki gazete ile ekran mahkemelerinde acımasızca yargılandı. General'in apoletini bunun için söktüler...

Ölüm sözcüğünün bağdaşamayacağı önemli kavram kuşkusuz spordur. Ve sporda yenilmenin geri dönülmez bir son olmadığı, hatalardan dersler çıkarıp tekrar dirilişi simgeleyen fiziksel ve düşünsel bir kavram olduğunun bilincinde olmalıyız. Oysaki biz bunun sürekli karşıtıyız. Bu ülkenin en önemli takımlarından birinin taraftarları tribüne astığı pankarta, "Die for you: Senin için ölürüm" yazıyorsa, bir başka karşılaşmasında "Kill for you: Senin için öldürürüm" şeklinde tüyler ürperticisi bir tümceden keyif alabiliyorsa düşünmeliyiz. Demokratik yaşam içinde, spor kulüplerimiz siyasi ve mali çıkar arayanların adeta podyumları oldu. Toplumların spor eğitimleri ise kimsenin aklına gelmedi. Okullar spor derslerini seçmeli ders komikliğine dönüştürdüler. Dünyanın ünlü markaları eğitim yuvalarında sermaye sisteminin en pahalı defilelerini sundular, spor malzemeleriyle. Zengin aile çocuklarının spor verimsizliği diskotek, pub gibi gece çılgınlığı günlerini başlattı. Yoksullar ise fanatikleşti. Batının güzel sanatı sporun bizdeki adı, "toplumun afyonu" oluverdi. Bir yabancı oyuncu için yıllardan beri tribün şovları yapıldığını aklımızdan çıkarmazsak, general apoletlerinin kolayca sökülebileceğini özümseriz.

Ve iki yıllık top koşturma bedelinin, yüz katı fazlasını futbolu bıraktıktan sonra kazanan bu kişinin, etik olmayan bir davranışı nedeniyle kulüpten uzaklaştırdığını düşündüğümüzde, apoleti sökülen general için ağıt yakarız...Ve de toplum bireylerimizin anlaşılamayan eylemleri karşısında panik atak içerikli sendromlar yaşarız. Oysaki, ellerimiz şakaklarımızda düşünmeliyiz. Generalleri sorgulayacağımıza ve apoletlerini hırsla sökebilmek için gün sayacağımıza, boşa geçen yıllar içinde hepimizin suçlu olduğunu yadsınmaz bir gerçek olarak kabul etmeliyiz. Milli Takımlarımızın en büyük sporcu kaynağı kulüplerimizin, yabancı teknik direktör ve oyunculara yönelik haftalık resitallerinden sonra yayın organlarına yansıyanların, içsel ve ezeli rekabeti körükleyen fanatizmden başka bir şey

olmadığı acı ama gerçektir. Gerçeği, kahrolmaya dek taşıyan tümce ise "Galatasaray'ı yen küme düş. Fenerbahçe maçını kazan, şampiyon olmasan da olur. Beşiktaş maçını kazan, para denizinde boğul" şeklinde oluşturulmaktadır. İşte bu kavram öğretileri içinde hırslanan yabancılarla birlikte mesai veren Türk Futbolcusu'nun bellek arşivlerinden Milli Takım gibi kutsal bir olguyu, yıllardan beri akıldan ötelemek gibi bir uğraş verilmektedir. Kulüplerin yabancı teknik direktörlerinin hedefledikleri kişi o apoletleri sökülen generallerden başkası değildir. Ancak Türk futbolcusunun vatan ve bayrak sevgisini sürekli öne çıkaran zihinsel olgusu, bir takım olumsuzlukları tuş etmiştir. Arda'dan, Emre Belezoğlu'na, Tuncay Şanlı'dan, Altıntop kardeşlere dek uzayan; Volkan, Semih, Servet, Rüştü, Ayhan gibi oyuncuları kapsayan ve ulusal milli formayı gururla taşıyanların tümü. Ve de, ülke futbolunun batıya açılan kapalı penceresini ardına dek açan Fatih Terim...

Arjantin Milli Takımını dünya şampiyonu yapan ünlü teknik direktör Cesar Luis Menotti, büyük yankı uyandıran açıklamasıyla dikkat çekmişti. Menotti bir ders niteliğindeki tümcelerinde, günümüz futbolunun derinliklerine inerek gerçekleri büyük bir cesaretle dile getirmişti; "Futbol sporu, var oluşunu çalışan halka borçludur. Bu oyunu yok-

Ünlü Arjantin teknik direktörü Cesar Luis Menotti

sullar buldular ve ona karakterini verdiler. Şimdi biz de o karakteri savunmaya çalışıyoruz. Çünkü çıkarı en yüksek değer yapan ve onuru gizlice ikinci sıraya iten bir toplumda futbolun yozlaşması söz konusudur. Tüm maceracı tipler, beceriksizler, acemi çaylaklar. Göstermelik sözde bilimsel şeyleriyle düzenbazlar ve de korkaklar. Futbol dünyasında tonla bulunan ve kendilerine spor yazarı, yönetici, tekniksyen, aracı ya da hakem diyen tüm bu insanlar, fırsatını buldukça kargaşa çıkarıyorlar. Sansasyon meraklısı ve içi boşaltılmış bir toplumun kanatları altında geçindiklerinden, gerçek durumları gözlerden gizliyorlar. Ama halkın güvenilir sağ duyusuna karşı koyamazlar. Çünkü; sağ duyunun derin kökleri vardır. Bu duyguya dayanmayan hiç bir şeyin geleceği yoktur."

General'in apoletini söktüler. Mürekkebi henüz kurumamış uluslararası zaferlerin şölen görüntüleri, gönül sahnelerinde raks ederken, General'in apoletini söktüler. Birileri ve bir kargaşa ortamından yararlanarak. •

Canım öğretmenim

Zil çaldı. Sıra olduk. Öğretmenimiz yok. Bütün çocuklar bakınıyoruz. Bahçe kapısına bakıyoruz, giriş kapısına bakıyoruz. Öğretmenimiz yok…

Andımızı okuduk. Andımızı okurken bile gözlerimiz öğretmenimizi arıyor.

Öğretmenimiz yok.

Bizim öğretmenimiz hiç geç kalmaz. Her zaman bizden önce gelir. Öğretmen odasında oturur. Zil çalar çalmaz yanımıza gelir. Bizi sıraya koymak için değil, saçlarımızı okşamak için gelir. Sıranın başından başlar, hepimizin saçlarını okşar.

Öğretmenimiz bizi çok seviyor. Biz de onu çok seviyoruz.

Ben sınıf başkanıyım ya, çocuklar bana soruyorlar,

"Yonca, öğretmenimiz niye yok?"

"Bilmiyorum arkadaşlar…"

And bitti, sınıfa gitme sırası bize geldi. Yürüdük. Giriş katındaki sınıfımıza girdik.

Öğretmenimiz yok.

Nerede Günsel öğretmenimiz?

Muzaffer İzgü

Başka gün olsa, sınıf cıvıl cıvıl öterdi. Yo yo, öğretmenimiz sınıfa girince hemen susarız. .. Ama bugün sınıfta hiç ses yoktu. Herkes meraklı bakışlarla birbirine bakıyordu. En çok ağlayanımız Filiz. Başlamıştı bile ağlamaya.

"Öğretmenim niye yok?"

"Arkadaşlar, dedim, bekleyelim. Olmazsa biraz sonra gider, müdür beye sorarım."

Defterlerimizi çıkardık. Ödevlerimizin olduğu sayfaları açtık. Öğretmenimizin o içten, sevgi dolu sesini bekliyoruz.

"Çok güzel olmuş ödevin Utku…"

"Aferin sana Sedef."

O sesi bekliyoruz. Yok.

Öğretmenimiz yok.

Öğretmenimizin bindiği otobüs trafikte sıkışır mı? Belki de yolda bir kaza olmuştur, yol kapanmıştır. Olamaz mı? Tuncay, "Belki de hastalanmıştır" dedi.

Hep birden:

"Haaayır" diye bağırdık.

Öğretmenimiz hasta olmaz. Zaten şimdiye dek hiç hasta olmamıştı ki. Yaren, "Öğretmenler hasta olmaz, dedi. Başka öğretmenler hasta olsa bile bizim Günsel öğretmenimiz hasta olmaz."

Niçin olmaz? Çünkü bizi çok seviyor. Çünkü biz onu çok seviyoruz.

Müdürümüz sınıfa girdi.

"Aferin çocuklar, dedi. Sanki içerde öğretmen varmış gibi. Sizi kutluyorum. Öğretmeniniz hasta olmuş…" O sessiz sınıf birden uğultuya boğuldu…"Olmaz" diyen var.

"Niçin hasta olmuş?" diyen var.

"Hastanede mi?" diyen bile var. Ama en çok Tuncay'ın sesi çıkıyor, "Ben size demedim mi arkadaşlar, öğretmenimiz belki de hastalanmıştır demedim mi?" Müdürümüz, "Tamam çocuklar, gürültüyü kesin. Kim başkan?"

Çocuklar beni gösterdiler. Ayağa kalktım.

"Aaaa Yonca, elbette Yonca ya" dedi müdürümüz. "Arkadaşların sessiz otursunlar, kitaplarını okusunlar. İsterseniz, bir arkadaşınız sınıf kitaplığından bir kitap alıp size okusun. Bakın gürültü istemiyorum, anladınız mı?"

"Anladıııık" diye bağırdık.

Müdürümüz gitti. Ben öğretmenimin sandalyesine oturdum, masanın başındayım ama ne yapacağımı bilmiyorum. Çünkü, hepimiz şaşkınız. Öğretmenimiz ilk kez hasta oluyor. Hiçbirimiz öğretmenimizin hasta olacağını düşünmemiştik.

Tuncay yine seslendi:

"Ben demedim mi size arkadaşlar?"

Nehir bağırdı:

"Senin yüzünden hasta oldu. Dün ödevini yapmamıştın. Öğretmenimiz çok üzülmüştü."

"Evet, evet, evet" sesleri duyuldu.

Tuncay kendini savunuyordu.

"Ama hastaydım arkadaşlar, gerçekten hastaydım."

Suat, "Ama seni sokakta top oynarken görmüşler…" dedi.

Ben karışmasam, herkes Tuncay'ı suçlayacak.

"Susalım arkadaşlar, bakın müdür beye söz verdik. Sessiz olacağız."

Suna ayağa kalktı,

"Ama öğretmenimizi üzenleri söylemeyecek miyiz? Daha üç gün önce öğretmenimiz Asu'ya ne dedi? Asu, beni çok üzüyorsun demedi mi?"

Yine sesler,

"Dedi, dedi, dedi…"

Asu ayağa kalktı, sonra Metin'in yanına geldi, ona,

"Metin, sen niçin dedi dedi diye bağırıyorsun? Ama kendi yaptığını hemen unutuyorsun. Öğretmenimizden tuvalet izni aldın, bir gittin, gelmedin. Sonra öğretmenimiz ardından Sefa'yı gönderdi, seni tuvalette bulamadı. O zaman öğretmenimiz ne çok heyecanlandı, koşarak sınıftan çıktı. Seni aramaya gitti."

Metin kendini savunuyordu hem de bağıra bağıra:

Çok susamıştım, su içmeye gittim. Sonra okulun önünde bir kaza oldu, merak ettim, onu izlemeye başladım."

Bu kez ben konuştum:

"Ama öğretmenimin seni bulamayınca ne çok heyecanlanacağını, ne çok üzüleceğini hiç düşünmedin…"

Metin sırasına oturdu, elleriyle kafasının arkasından tuttu ve sıraya kapandı.

"Arkadaşlar, şimdi sınıf kitaplığımızdan bir öykü kitabı alalım. Onu isterseniz size ben okuyayım, isterseniz Ferhat okusun…"

Mine parmağını kaldırdı, söz istedi: "Yonca, önce öğretmenimizi üzerek hasta edenleri saptayalım. Ondan sonra öyküler okuruz. Bakın şimdi hepimiz çok üzülüyoruz. Bütün sınıfların öğretmeni var, bizim öğretmenimiz yok. Niye yok? Çünkü onu üzdük ve hasta ettik."

Serap ayağa kalktı, Gül'ü gösterdi.

"Onun yüzünden" dedi.

Gül kıpkırmızı oldu, gözlerini iri iri açtı ve sordu,

"Niçin benim yüzümden oluyormuş?"

"Saçların" dedi Serap.

Gül, hemen saçlarına el attı. Serap konuşmasını sürdürdü:

"Bak, yine saçların taranmamış. Öğretmenimiz kaç kez senin saçını taradı? Belki sen duymuyordun, öğretmenim saçına her tarağı attığında, 'Uf Gül uf, uf Gül uf' diyordu. Belli ki öğretmenimizi üzüyordun. Niçin saçlarını taramadan, taratmadan okula geliyorsun?"

Gül kendini savundu,

"Biz dört kız kardeşiz, ikizler de var, annem yetiştiremiyor" dedi.

Ama sınıf bir ağız oldu, bağırdı:

"Sen öğren, sen tara, sen öğren, sen tara…"

Gül başını salladı, yerine oturdu.

Bu kez Kaan ayağa kalktı. Parmağıyla Serkan'ı gösterdi.

"Bunun yüzünden" dedi.

Sınıf sustu. Sanki bir göz oldu. O göz Serkan'a bakıyordu.

"Ben ne yaptım ki?" dedi Serkan.

"Daha ne yapacaksın, öğretmenimizin nöbetçi olduğu gün bahçede koşarken az daha öğretmenimizi yere düşürüyordun, hı, yalan mı?"

Serkan önüne bakıyordu. Utanmıştı. Sesi çok az çıktı.

"O bir kazaydı. Öğretmenimden özür dilemişti."

Kaan yine sert konuştu:

"Ben sana özrünü tahtaya yaz demedim miydim? 'Öğretmenim sizden özür dilerim Serkan' diye yaz demedim miydi?"

"Dedin de, utandım. Sonra bütün sınıf öğrenecekti. 'Serkan bahçede koşarken öğretmenimize çarpmış,' diyeceklerdi…"

Kaan son sözünü söyledi: "İşte, özrünü tahtaya yazmadın. Öğretmenimiz çok üzüldü ve hasta oldu."

Serkan ayağa kalktı, çok küçük adımlarla tahtaya doğru yürüdü. Başı öndeydi. Hiç birimize bakmıyordu. Tahtanın yanına varınca tebeşiri eline aldı,

"Öğretmenim, benim yüzümden hasta oldunuz. Çok özür dilerim. Serkan" yazdı. Tebeşiri yerine koydu, yine başı önde, küçük adımlarla gitti, yerine oturdu.

Bu kez Tuncay sırasından kalktı. Koşar adımlarla tahtaya geldi. Tebeşiri eline aldı. Tahtaya, "Sevgili öğretmenim, ödevlerimi yapmadığım için çok üzüldünüz ve hasta oldunuz. Sizden özür diliyorum. Tuncay" diye yazdı.

Şimdi arkadaşlarımızı alkışlasak mı, alkışlamasak mı?

Alkışlarsak gürültü olur. Müdürümüze söz vermiştik. Hem, Öğretmeni hasta olan sınıftan alkış sesleri yükselir mi? Yo, alkış yok.

Aa aa, Gül tahtaya gidiyor. Tebeşiri eline aldı.

"Çok sevgili öğretmenim, çok üzdüm sizi. Beni affedin. Artık saçlarımı hergün tarayacağım. Gül"

O da nesi?

Gül'ün gözleri yaşlı… Sırasına oturdu, ağlamaya başladı. Yanına gittim, taranmamış saçlarını okşadım.

"Ağlama Gül. Bak özür diledin ya. Hadi ağlama…" dedim.

Hıçkıra hıçkıra ağlıyordu Gül… Bir yandan da,

"Benim yüzümden hasta oldu öğretmenim, benim yüzümden" diyordu.

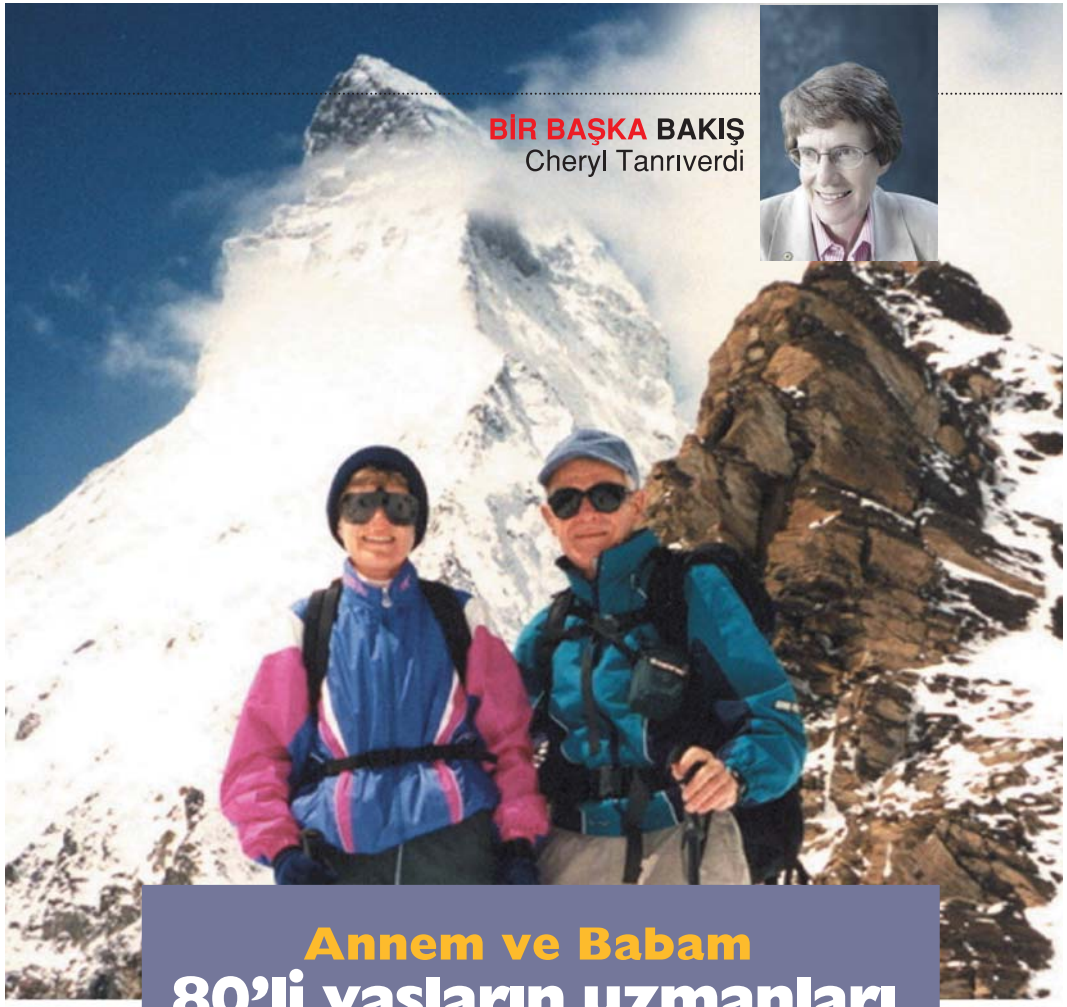
Metin yuvarlanır gibi tahtanın yolunu tuttu. Tebeşiri eline aldı, alnını kaşıdı, kulağını kaşıdı, bize döndü baktı. Belli ki ki ne yazacağını bilmiyordu. Sonunda,

"Çişimden patlasam da bir daha sizden çiş izni istemeyeceğim öğretmenim. Sizi dağlar denli çok seviyorum. Metin" diye yazdı. Asu, o inci gibi yazısıyla yazdı:

"Öğretmenim sizi bir daha hiç üzmeyeceğim. Canım öğretmenim. Asu".

O gün evlerimize çok üzgün gittik. Acaba öğretmenimiz yarın gelecek miydi?

Geldi… Çok sevindik… Hepimizi tek tek öptü. Sınıfa girince tahtadaki yazıyı okudu. Asu'yu, Tuncay'ı, Gül'ü, Metin'i, Serkan'ı bir kez daha öptü.•

BİR BAŞKA BAKIŞ
Cheryl Tanrıverdi

Annem ve Babam
80'li yaşların uzmanları

Başarılı yaşlanmayla ilgili öğütleri her yerde duyuyoruz. Nereye baksam, ilerleyen yaşlarda fiziksel ve zihinsel olarak sağlıklı ve sağlam olmakla ilgili güncel ipuçları var. Öneriler ilginç olsa da, bu konuda anne ve babamdan başkasına bakmaya gerek duymuyorum açıkçası. Gördüğüm kadarıyla başarıyla yaşlanma sanatında akla gelebilecek en iyi uzmanlar onlar.

İkisi de 81 yaşında olan annem ve babam, yaşlanmanın doğrudan sorunlar ve kısıtlamalar doğurmadığının birer göstergesi. Dinçliklerinin ne kadarı genlerine bağlanabilir bilemem ama bildiğim bir şey varsa o da zihinsel ve fiziksel olarak sağlıklı kalmak için çaba harcıyor olmaları. "Çaba" sözcüğünü kullansam da, onlar için bu çok güç değil çünkü yaptıklarından zevk alıyorlar. Yaşadıkları Amerika Birleşik Devletleri'nde hâlihazırda birçok olanağa sahipler ancak, kendi amaçları uğruna özel bir çaba harcadıkları çok oluyor.

Yaşlanmak onlar için hiç bir zaman yaşamdan elini eteğini çekmek anlamına gelmiyor

Yaşlanmak onlar için hiçbir zaman yaşamdan elini eteğini çekmek anlamına gelmiyor. Yeni şeyler öğrenmeye çok hevesliler. İkisi de, 50 yaş üstü kişilere geniş yelpazede kurslar sunan yaşam boyu öğrenme enstitüsünün aktif üyeleri.

Annem yeni kurs programında neler olacağını merakla bekler ve genellikle birkaç derse birden kayıt yaptırır. Gitar, Çince ve fotoğrafçılık gibi çeşitli kurslara katılır. Bir süre önce annemin sınıf arkadaşlarından biri şöyle söylemiş: "Geçen yıl birlikte bir kursa katılmıştık. Sizi anımsıyorum çünkü her zaman çok meraklı, ilgili ve heveslisiniz." Bu çok doğru. Yapacak birçok şeyi olduğu zamanlar, annemin en mutlu olduğu zamanlardır. Anımsıyorum da ilk bilgisayarlar çıktığında, onları kullanmayı öğrenen tanıdığım ilk kişilerden biri annemdi. Babam ise tek bir konuya odaklanıp o konuyla enine boyuna ilgilenmeyi tercih eder. Aynı eğitim merkezinde, ileri Almanca sınıfına tüm dikkatini vermiş durumda. Almancası zaten iyi olsa da, daha da geliştirmeyi çok istiyor. Çalışkan ve azimli; derslerini ciddiye alıyor, sorumlu bir öğrenci olarak bütün ödevlerini yapıyor. Olanak bulduğu her an Almanca okuyor, dinliyor, konuşuyor ve yazıyor. Hem annem hem de babam kesinlikle yaşamlarına zenginlik kattılar ve eğitimlerine devam ederek zihinlerini canlı tuttular. Kurslara keyifle devam ediyorlar, öğrenmenin yaşı olmadığına kesin olarak inanıyorlar.

Annem ve babam 2007 yılında Türkiye'ye gelip Topkapı Sarayı'nı ziyaret ettiler.

Ailem için yaşlanmak hiçbir zaman genç kuşaklarla iletişimi kesmek anlamına gelmedi. Kendi yaşlarındaki arkadaşlarının yanısıra, kendilerinden çok daha genç çok sayıda arkadaşları var. Farklı farklı ilgi alanları olduğundan, gençlerle biraraya gelebilecekleri çok sayıda olanakları oluyor. Bir gazeteci olarak annem, 32 yıl önce kurulmasına yardımcı olduğu profesyonel bir gazetecilik kuruluşunun aktif üyesi. En sevdiği projelerden birinde lisede okuyan gazetecilik öğrencileri bulunuyor, böylelikle gençlerle ve öğretmenleriyle doğrudan iletişim kurabiliyor. 25 yıl boyunca küçük çocuklara gönüllü olarak kitap okudu. Babam da, yeni bir iş için heyecan verici fikirleri bulunan, ancak, onları gerçekleştirmek için bir yol göstericiye gereksinim duyan genç, umut veren girişimcilere zengin deneyimlerini aktararak yardımcı oluyor. İş yaşamında gençleri her zaman desteklemiş, kariyerlerinde ilerlemeleri için teşvik etmiştir.

Dinç bir bedene sahip olmak

2008 yılında kendisini ziyaret ettiğimde annem her zamanki gibi enerji doluydu.

ailem için güç ve sıkıcı bir görev değil, bir zevk. Sporu her zaman sevmişlerdir. Ben büyürken de spor yaşamımızın bir parçasıydı. Yalnız, anne ve babamdan biri için eğlenceli olan bir şey, diğeri için öyle olmayabiliyor. Son derece disiplinli ve hedef odaklı olan babam genellikle, triatlon yarışmaları (yüzme, bisiklet, koşu) ya da dağcılık gibi olağandışı etkinlikler seçer. Egzersiz aletlerinde zorlayıcı düzeylere ulaşmak ve sınırları zorlamak hoşuna gider. Akılda

canlandırmayı bugün bile güç bulduğum olağanüstü bir başarıya imza atarak, 2005 yılında, 77 yaşındayken her biri en az 4000 metre yükseklikte olan, Alpler ayarında 100 dağın zirvesine ulaşmış ve bu nedenle özel bir madalya almıştı.

Öte yandan, annem tırmanmayı sevmez, egzersiz programlarını sıkıcı bulur. Yine de tüm yaşamı boyunca sporcu bir kimliğe sahip olmuştur. Yapmaktan hoşlandığı sporları seçerek zinde kalan kişilere iyi bir örnek oluşturuyor. Yıllar geçtikçe ilgi alanları arasına basketbol, buz pateni ve bovling de girdi. Şu an bir grup arkadaşıyla düzenli olarak tenis ve golf oynuyor. Devam edebildiği sürece edecek çünkü egzersizin çok önemli olduğuna inanıyor. "Gerçekten hoşuma gidiyor ve çok eğleniyorum." diye de ekliyor. Kendisinden genç olan tenis arkadaşlarından biri geçenlerde bana; "Anneniz benim için, yaşlandığımda nasıl olmak istediğime dair örnek bir kişi." demişti.

Ailem, dünyada olup bitenleri takip etmeye de özen gösteriyor. Babam gündemi merakla izler; dünya haberlerine, politikaya ve iş dünyasına özel önem verir, düzenli olarak birkaç gazete ve internet sayfası okur. Türk basınını okumadan önce genellikle, yabancı gazetelerde Türkiye ile ilgili çıkan haberleri babamdan öğrenirim. Annem de bilgilerini güncel tutar ve ilgi alanlarındaki gelişmeleri yakından takip eder. Teknoloji, gazetecilikteki değişiklikler ve sevdiği sporcuların kariyerleri dahil birçok konudaki ilerlemelerle ilgili bilgi edinir.

Yaşlanmak onlar için hiç bir zaman yaşamdan elini eteğini çekmek anlamına gelmiyor

Annemin de babamın da zihni gelecekle ilgili fikirlerle ve planlarla dolu. Annem bu aralar, kör çocukların dinleyebilmesi için öykülerin ses kaydını yapmayı düşünüyor. Babam ise Almanca sınıfından arkadaşları ve onların eşleri için düzenleyeceği büyük bir partinin planını yapıyor. Türkiye'yi yeniden ne zaman ziyaret edeceklerini düşünüyorlar bir yandan da. Gençlere özgü o heveslerini halen korumaları bence övgüye değer. Babam sabah erkenden çıktığı bir yürüyüşten dönünce, yolda gördüğü bitki ve hayvanlardan söz eder. Karşısına çıkan bir geyik, tavşan ya da tilki gezisine renk katar. Gecenin bir yarısı uyandığında, ortalıkta bir hayvan var mı diye yatak odasının camından dışarı bakar. Doğanın güzellikleri onu her zaman heyecanlandırır. Anneme gelince, onun her şeyden coşku duyduğunu söyleyebilirim.

Anne ve babamın tüm ilgi alanlarını ve etkinliklerini takip etmek kimi zaman bana bile güç geliyor. İkisinin de 81 yaşında olduğuna inanmak gerçekten çok güç. Yaşlı gibi davranmıyorlar. İnsanların bana, onların "gerçek" annem ve babam olup olmadıklarını sordukları bile oldu. Yaşlarını göstermemeleri bir yana, halen gençliklerindeki enerjiye, meraka ve heyecana sahipler. Evet, bunun için çaba harcıyor olsalar da, yaşamdan ve yaptıkları her şeyden gerçekten zevk alıyorlar. Başarılı yaşlanmanın büyülü bir formulü yok, ancak, görünen o ki onlar doğru yolda.•

8 DAKİKA

Gönderi: ÖZÜM LARÇIN

Bir İtalyan efsanesindeki kadın, kucağında çocuğuyla bir mağaranın önünden geçerken, nereden geldiğini bilmediği bir ses duymuş:

"Mağaraya gir, içerdeki hazineden dilediğini al. Çıkarken, senin için en değerli olan şeyi sakın içerde unutma" demiş. "Sekiz dakika sonra mağara kapanır ve bir daha açılmaz. Bu olanağı kaçırma."

Kadın karar verip, mağaraya girmiş ve… inanılmaz bir servetle karşılaşmış. Her yer, pırıl pırıl mücevherler ve altınlarla doluymuş.

Ses yine: "İstediğini al; çıkarken en değerli şeyini unutma. Yalnızca 8 dakikan var." diye uyarmış.

Kadın çocuğunu yere bırakıp eteklerinden kocaman bir torba yapmış ve mücevherlerle doldurmuş.

Sekiz dakika sonra, mağaranın ağzı kapanırken kadın telaşla bir avuç mücevher daha alıp kendini dışarı atmış.

Mağara kapandığı an çocuğunu içerde unuttuğunun ayırdına varmış!

Bu dünyada sekiz dakikalık değil ama, yaklaşık 80 yıllık ömrümüz vardır ve içimizden bir ses bizi, "en önemli şeyi unutma!" diye hep uyarır.

O değerleri şeyler, geleneklerimiz, örflerimiz, ailemiz, dostlarımız ve sağlığımızdır.

Çoğu zaman maddesel zenginlik hevesiyle, yaşamımız geçip gider.

"Kapı" bizim için sonsuza değin kapandığında, artık "unuttuğumuz" değerli şeyler için duyacağımız pişmanlığın da bir yararı olmayacaktır.

Kimimizin üç, kimimizin dört ya da beş dakikası kaldı sekiz dakikayı doldurmaya.

Bizim için "değerli" olanları unutmayalım. Zamanımız az ve çok "değerli".

Hazırlayan: ÖZÜM LARÇIN

1–Eduard Hoornik kimdir?
a–Amerikan iç savaşının ünlü generali
b–İngiliz botanikçi
c–II.Dünya Savaşı'ndan sonra ünlenen gitarcı
d–Hollandalı ozan ve oyun yazarı

2–"Zenda Mahkumları" romanının yazarı kimdir?
a–Anthony Hope Hawkins
b–Heinz Hopf
c–Gerard Manley Hopkins
d–Jorge İsaacs

3–Hora nedir?
a–Evde yaşayan kimselerin hepsi
b–Bir tür kavuk
c–Petrol araştırma gemimizin eski adı
d–Tunuslu bir sülale

4–Tarihi seramikler, sikkeler, çömlekler bulunan Hories kale hangi ilimizdedir?
a–İzmir c–Trabzon
b–Adıyaman d–Kayseri

5–Horon halk oyunu hangi bölgemizin folklörüne aittir?
a–Karadeniz
b–Akdeniz
c–İç Anadolu
d–Doğu Anadolu

6–Halk dilinde "ığıl" nedir?
a–Belli belirsiz akan su
b–Çamurlu su birikintisi
c–Dipsiz kuyu
d–Dere boyu

7–Devlet topraklarının yöneticilere bırakılması sistemine ne denir?
a–Iklamak c–Ikal
b–Ikta d–Ikfal

8–"Meşrutiyet Kıraathanesi" hangi yazara ait?
a–Aziz Nesin
b–Orhan Kemal
c–Rıfat Ilgaz
d–Yaşar Kemal

9–Hortumkayası nedir?
a–Bir dikilitaş
b–Ünlü bir mağara
c–Sert bir taş türü
d–Dipte yaşayan bir balık

10–Avrupa'da ilk Türk matbaasını kuran gazete sahibi kimdir?
a–Erol Simavi
b–Haldun Simavi
c–Kemal Ilıcak
d–Sedat Simavi

11–Roosevelt'in krize karşı izlediği politikaya ne ad verilir?
a–New Deal
b–Nihilizm
c–Nominalizm
d–Nötralizasyon

12–Bir ülkede başkaları hesabına çalışan güçlere ne denir?
a–Dördüncü kol
b–Beşinci kol
c–Altıncı kol
d–Yedinci kol

13–Karakter'e karşılık olarak önerilen sözcük nedir?
a–Imlık
b–Ilkı
c–Ira
d–Ipıl

14–Horner kası hangi organımızdadır?
a–Kulakta
b–Midede
c–Böbrekte
d–Gözde

15–Nüfus teorilerinin ilgi alanı nedir?
a–Siyasi düşüncelerle nüfus artışını savunur
b–Dini inançlar nedeniyle nüfus artışını savunur
c–Nüfus sayısı ile ulusal gelir ilişkisini açıklar
d–Marchiavelli'nin nüfus artışı görüşünü destekler

16–Ödemeler dengesi güçlüğü çeken ülkelere destek kredisini hangi kuruluş verir?
a–OECD c–IMF
b–OPEC d–FBI

17–Bağdat yöresi için İran'a hangi padişah sefer düzenledi?
a–Kanuni Sultan Süleyman
b–Yavuz Sultan Selim
c–Fatih Sultan Mehmet
d–Abdülhamid

18–Ibıhça nedir?
a–Keçeden yapılmış külah
b–Manda yavrusu
c–Kuzey-batı Kafkas dili
d–Tesbih taşı

Yanıtlar: 149. sayfada

	6				4	1		
	7		2			3		
8							2	
	9		4			8		
	1			2			7	
		8	5		3		1	
	8							4
		9			8		6	
		4	1				8	9

Sudoku Yapamayanlar İçin

4			2					6
	8		6				7	
		9		4		3		
				5			1	7
		5	3		7	8		
7	2			9				
		2		7		9		
	7				2		3	
8					4			2

Sudokusuz Yapamayanlar İçin

Derleyen: MEHTAP BAYAM

BİR YAŞAM GERÇEĞİ

HEDEF

Otuz dört yaşındaki bir Amerikalı bayan yüzücü 4 Temmuz 1952 tarihinde, Catalina Adası'ndan Kaliforniya kıyılarına yüzerek, hem ülkesinin "4 Temmuz" Bayramı'nda bir rekor kırmak, hem de bu 21 millik uzaklığı yüzen ilk bayan yüzücü ünvanını kazanmak istiyordu. Adı Florence Chadwick'di ve Manş Denizi'ni her iki yönde geçen ilk bayan yüzücü ünvanına sahipti.

4 Temmuz günü Catalina Adası'ndan okyanus sularına atladığında, su vücudu uyuşturacak denli soğuktu, ama aldırmadı.

Hava da o denli sisliydi ki, Florence Chadwick beraberindeki tekneleri güçlükle seçebiliyordu. Bunlara ek olarak denizdeki köpekbalıkları da büyük tehdit oluşturuyordu. Hiçbirine aldırmadı ve 15 saat sürekli yüzdü. Yakındaki teknede kendini izleyen antrenörü ve annesi de vardı. Florence karaya yaklaştıkça özellikle annesi, kızının giderek gücünü yitirmekte olduğunu anladı. Antrenörü ve annesi birlikte Florence'e moral vermeye çalıştılar. "Çok yaklaştın, biraz daha sık dişini, karaya çok az kaldı, birkaç kulaç sonra hedefine ulaşacaksın" dediler. Fakat nedense, dilediği her başarıya ulaşabilen, aklına ve yüreğine koyduğunu hep gerçekleştiren Florence'e sözlerini dinletemediler. Arkadaşları arasında "Harikalar harikası" tanımlamasıyla anılan Florence Chadwick, o gün, başarı için yalnızca yarım mil kalmasına karşın, bu girişiminden vazgeçti ve kendisini tekneye almalarını istedi.

Tekneye çıktığında, hiç de yarım mil daha yüzemeyecek denli yorgun görünmüyordu. O kısacık uzaklığı neden yüzmek istemediğini merak eden çevresindekilerin sorusunu ise şöyle yanıtladı:

"Çünkü karayı göremiyordum, " dedi. "Karayı görebilseydim, o yarım mili de yüzer, başarabilirdim."

Florence Chadwick'in o son yarım millik uzaklığı yüzmekten vazgeçmesinin nedeni ne yorgunluk, ne de soğuktu... Tek neden, sisti. Çünkü sis yüzünden karayı göremiyordu; ve gözlerinin önünde, ulaşabileceği bir hedef yoktu. Florence Chadwick'in bu "son dakikada vazgeçmesi" olayı aslında, bir yaşam gerçeğidir. O gerçek de şudur:

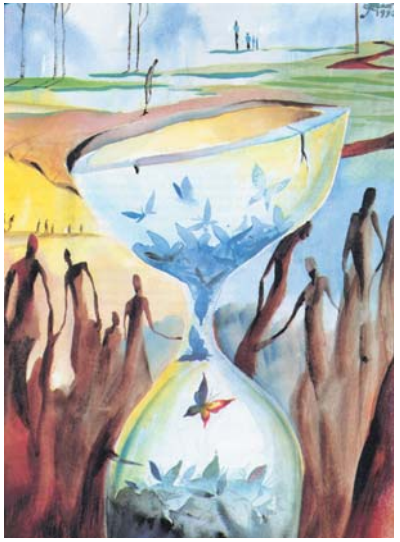
"Bir başarıya ulaşmamız için karşımızda kesinlikle, gözle görülebilir bir hedefimizin olması gerekmektedir."•

Ali Murat Erkorkmaz

Gel zaman Gitme zaman(2)

Geçen ayın özeti:
Can, babasıyla saat tamircisi dedesini ziyarete gitmiş, saatlerle dolu işyerinde büyükler konuşmaya dalmışken, bir dolabın içine girmiş, bir daha da dışarı çıkamamıştı. Dolapta beliren yeşilliklerle süslü, çiçekli bir bahçede yaşlı bir adamla tanışmıştı.

Can bu yaşlı adamın kendisi ile aynı adı, hatta aynı soyadı taşımasına çok şaşırdı. Oturdukları sokakta Can adında iki çocuk daha vardı, ancak ikisinin de soyadları farklı idi kendininkinden. Bir yandan da nasıl olur da onun dedesi bu yaşlı adamın da dedesi olabilir diye düşündü. Dedeler çok yaşlı olurlardı. Belki kendi dedesinin yaşı o kadar fazlaydı ki, bu yaşlı adam bile onun torunu olabilmekteydi. Yine her şey fazlaca karışıktı. Ancak şu anda içinde bulunduğu durumda bu türlü sorunlarla ilgilenemezdi. Gerçi bu yaşlı adama rastlamakla içindeki korkulann çoğu geldikleri gibi yok olmuşlardı ama, bir an evvel şu saat dolabından çıkmak zorundaydı. Yaşlı adam sürekli gülümsüyor, Can'ı süzüyordu. Can bu ihtiyarcığa karşı içinde bir sıcaklık duydu. Adam Can'ın her hareketini yutarcasına

hüzünlü bir tablo seyredercesine gözleri doluyordu. Can, bu kadar yakından gözlenmenin verdiği huzursuzlukla, bir şekilde yaşlı adamla dostluk kurmak gereğini duydu. Elini uzattı.

-Ben, dedi, benim de adım Can.

-Biliyorum, dedi yaşlı adam. Seni kimse benim kadar bilemez.

Hoppalaaa. Gel çık işin içinden. Adamla daha yeni tanışmıştı Can. Bilemezdi.

Asla bilemezdi. Can'a göre babası bile bilemezdi Can'ı doğru dürüst. Annesi bile.

-Siz beni daha evvel gördünüz mü? diye sordu.

-Daha evvel de gördüm, daha sonra da.

-Nasıl yani?

-Çok zor, dedi yaşlı adam. Çok zor. Anlatsam da anlayamazsın. Bak, senden bir şey isteyebilir miyim?

"Eyvah," dedi Can. Büyükler küçüklerden bir şey isterlerse bu çoğunlukla can sıkıcı olurdu. Yine de şu anda yapabileceği fazlaca bir şey yoktu.

-Tabii, dedi usulca. Pek de isteksiz çıkmıştı bu kelime ağzından.

-Yardım et bana.

İşte bu komikti. Yardıma gereksinmesi olan Can'dı oysa. Üstelik yaşlı bir adama nasıl yardım edebilirdi ki? O bir çocuktu daha. Offf...

-Nasıl yani? diye sordu. Sesinden isteksizlik akıyordu.

-Şey, diye kekeledi yaşlı adam, aslında kendine yardım etmiş olacaksın.

İnsan kendine yardım etmezdi. Bu yanlış bir şeydi Can'ın gözünde. Yardım bir başkasına edilirdi. Hah. Şimdi hatırladı. Bunu annesi söylemişti kendisine.

Annesi!... Keşke annesi yanında olsaydı. Oysa annesinin bu olaydan hiç haberi yoktu. Olsa mutlaka onu bulunduğu bu durumdan kurtarırdı. Babası ve dedesi de kendisini bu dolaba girerken görmernişlerdi. Annesi nasıl haber alacaktı onun burada olduğundan? Biraz önceki paniği yeniden yaşadı içinde.

-Annem, diye mırıldandı. Annem beni bulamayacak.

-Merak etme, dedi yaşlı adam bilge bilge gülümseyerek.

-Bu konuda yanılıyorsun.

-Yanılıyor muyum?

-Güven bana.

Nasıl güvenebilirdi ki? Daha yeni tanıştığı yaşlı bir adamdı o. Yalnızca isim ve dede benzerlikleri vardı, o kadar.

-Bana yardım edecek misin?

-Nasıl?

-Bana kaybettiğim zamanları bul. Engel ol yeniden kaybetmeme.

-Nasıl bulabilirim ki?

Yaşlı adam hafifçe öksürdü. Arkasını Can'a döndü.

-Bilmiyorum, dedi, bilmiyorum.

Sonra gözlerinde bir parıltı ile döndü:

-Ama sen bilebilirsin.

Can iyiden iyiye şaşırmıştı. İşte, karşısında kendisinden daha az şey bildiğini söyleyebilecek yüreklilikte bir büyük duruyordu.

-Ben mi? diye kekeledi. Öyle ya, her şeyi büyükler bilirlerdi. Can onlardan öğrenmekten başka ne yapabilirdi ki? Zaten ne zaman kendi başına öğrenmeye kalksa azarlanmamış mıydı? Elektrik prizinin içini merak ettiğinde, radyodaki konuşan insanı görmek için arkasını açmaya çalıştığında, karşı köşedeki evin içini merak edip camdan eve girdiğinde hep aynı şey olmuştu.

-Evet, sen bilirsin, diye üsteledi yaşlı adam.

-Bunu nasıl yapacağım?

-Bir şey yapmana gerek yok.

Can hepten şaşırmıştı.

-Pekala, dedi, madem bir şey yapmam gerekmiyor. Söyler misiniz bana, buradan nasıl çıkabilirim?

-Sanırım bunun yanıtını bilmiyorum.

Can bütün dayanağının birden çöktüğünü hissetti. Korku ve panik yine hızla geri geldiler. Ağlayarak yere çömeldi. O bir çocuktu. Ağlamak onun için utanılacak bir şey değildi. Bu yüzden yaşlı adamdan utanmadan hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Yaşlı adam onun bu haline güldü, Can burada komik bir şey görmüyordu. Buradan çıkamayan kendisi idi, yaşlı adam kendi isteği ile girmişti. Gerçekte Can da kendi isteği ile girmişti saat dolabından içeri, ama içeride kapalı kalabileceğini nereden bilebilirdi ki?

-Ağlamana gerek yok!. .. dedi yaşlı adam. Hepimiz zaman zaman duygularımızı ağlayarak belirtiriz, şimdi ağlamak yalnızca zaman

kaybettirir sana. Evet, şu anda rahatlıyorsun ama hiçbir çözüm getirmiyor sorununa.

Can bu lafları duymamazlıktan gelerek ağlamaya devam etti.

-Sanırım şu mavi kapıyı denemelisin.

Mavi kapı mı? Can başını kaldırarak mavi kapıya baktı. Yeşil yapraklı, mor çiçekli mavi kapıya. Çok canlı, çok güzel bir bahçe kapısı idi bu kapı.

Etrafta başka kapı var mı diye gözlerini çevrede gezdirdiğinde, yaşlı adamın mavi kapıya çok benzeyen, üstünde birkaç kurumuş dal kalmış olan eski harap başka bir kapıdan, yıkık duvarlı bir bahçeye girmekte olduğunu gördü.

-Kaybettiğim zamanı bulmalıyım, diye mınldanıyordu yaşlı adam.

-Siz benimle gelmiyor musunuz? diye seslendi Can.

-Kaybettiğim zamanı bulmalıyım, diye yineledi yaşlı adam.

-Sizinle gelebilir miyim?

-Benimle mi? Yoo, lütfen hayır.

-Yalnız kalmak istemiyorum.

-Değilsin ki...

-Sizi bir daha görebilecek miyim?

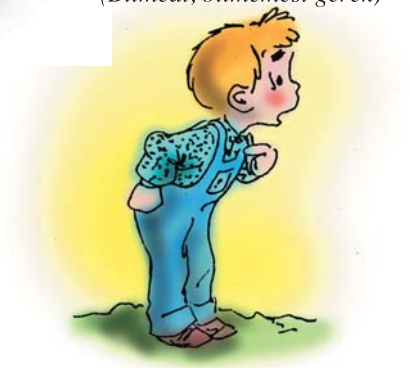
-Tabii. Mutlaka. İster istemez.

Yaşlı adam yıkık duvarların ardından kaybolurken Can arkasından bakakaldı.

"İşte şimdi yalnız kaldım," diye düşündü. Oracığa oturdu ve bir süre hıçkırarak etrafına bakındı. Yaşlı adamın girdiği bahçe hiç de çekici değildi, o yüzden onu takip edemezdi. Tek çaresi şu mavi kapıydı. Offf, keşke girmeseydi buraya. Nasıl çıkacaktı şimdi? Ya mavi kapı da açılmazsa?

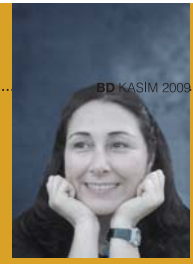
Yerinden kalktı. Gözlerini sildi. Çevrede tam bir sessizlik vardı. Gidebileceği tek yer olan mavi kapıya doğru yürüdü.

(Bitmedi, bitmemesi gerek)

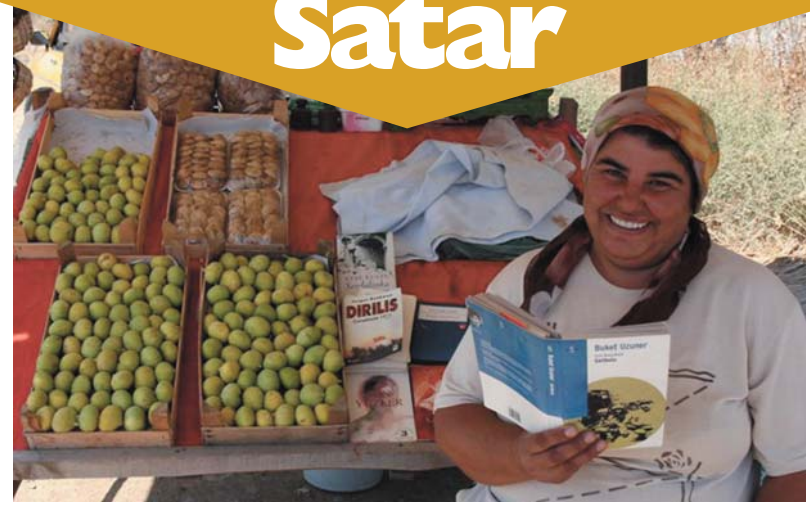
YAŞAMDAN YANSIMALAR

Nuray Bartoschek

Hem kitap okuyor, hem incir satıyor

Bir Okur Satar

Bir solukluk tatil için Aydın'dan İzmir'e doğru yol alırken İncirliova girişinde yol kenarında sıra sıra incir satıcılarını görünce dayanamayıp durdum. Ve o anda hiç de alışık olmadığım bir görüntüyle karşılaştım. Satıcı bayan elindeki kitaba öylesine dalmıştı ki yanıbaşına gidinceye dek gözlerini kitabından ayırmadı. Elinde kitap olan birisini görmeyeli uzun zaman olmuştu. Bir an için incirleri unutup, hangi kitabı okuduğuna baktım. Buket Uzuner'in "Uzun Beyaz Bulut Gelibolu" kitabıydı elindeki... Kitabı bir solukta, büyük bir heyecanla okuyup, ilk otobüse binip, Gelibolu'ya gitme isteği duyduğumu anımsadım. Bu arada gözüm incir kasalarının yanında sıralı diğer kitaplara ilişti. Sanki incirlerin yanı sıra kitap satışı da yapılan bir tezgâh görünümündeydi. Merak ve ilgiyle

"Tüm bu kitapları siz mi okuyorsunuz?" dedim.

"Evet, kitap okumayı çok seviyorum ben" dedi.

"Ne güzel" dedim mutlulukla. "Keşke herkes sizin gibi olsa " diyerek okuyan insanlara olan özlemimi dile getirdim. O ise beni şaşırtacak kadar güzel bir sözle yanıt verdi: "Hayatı farkında olarak yaşamak için okumak zorundayız. "

...O ise beni şaşırtacak kadar güzel bir sözle yanıt verdi: "Hayatı farkında olarak yaşamak için okumak zorundayız."

İşte böyle tanıştım kırk yedi yaşındaki Leyla Aksay ile... Doğrusu, ayak üstü yaptığımız kısa sohbet incirlerden daha tatlıydı ve o akşam heyecan ve mutlulukla arkadaşlarıma anlattım Leyla'yı. Gençlerin, öğrencilerin elinde kitap göremezken, incir tezgahının başında kitapların sayfaları arasında kaybolan Leyla Aksay'ın varlığı benim geleceğe olan umutlarımı yeşertti. İstedim ki, sizler de tanıyın onu, içimizin karardığı günlerde hepimize umut olsun Leyla Aksay gibi insanların var olduğunu bilmek..

İki gün sonra, incir almak için değil, sizlerle tanıştırmak için söyleşiye gittim Leyla Aksay'a. Eşi Halil Aksay da haklı bir gururla fotoğraflarımızı çekti.

Sizler de benim gibi Leyla Aksay'ın okuma tutkusunun nasıl başladığını merak ediyor olmalısınız.

Leyla Aksay " Her çocuğun yaşamına yön verecek, ona sevgiyi ya da nefreti öğretecek, kitaplarla barıştıracak, ya da küstürecek üç önemli kişi vardır : Anne, baba ve öğretmen" dedikten sonra anlatmaya başladı öyküsünü: " Denizli'nin Tavas ilçesi, Kayapınar köyünde dünyaya geldim.

Hem okuyup, hem incir satan Leyla Aksay yazarımız Nuray Barthoschek ile...

Tam yedi kardeşiz. Aslına bakarsanız benim dışımda hemen hepsi okudular, birer meslek sahibi oldular. Annem babam eğitime çok önem veriyorlardı ama onların tüm isteklerine karşın ben ilkokuldan sonra okuyamadım.

Gelgelelim, her zaman büyük bir sevgi ve saygıyla andığım ilkokul öğretmenlerim İsmail Danışman ve Osman Erdoğan öyle çok kitap okuturlardı ki, onlar bana yaşamımda yeni bir pencere açan kitap okuma sevgisini kazandırdılar. Henüz on-iki-onüç yaşlarındayken klasiklerin pek çoğunu okumuştum. O yıllarda en çok etkisi altında kaldığım kitap John Steinbeck'in yazdığı Gazap Üzümleri'ydi. Ağabeyim liseye giderken onun kitaplarını okurdum heyecanla. Evlendikten sonra da ayni sevgiyle devam ettim okumaya. Yakın çevremde kitap bulamayınca İncirliova kütüphanesinden kitaplar aldım okumak için. Üniversitede okutmaya çabaladığımız kızımdan daha çok kitap okudum belki de.."

"Çocuklarımızdan vazgeçmek geleceğimizden vazgeçmektir. Bu da çok önemli bir savaş ve biz bu savaşı kazanmak zorundayız."

Sözünü keserek biraz sitemle "Ne yazık ki günümüz gençleri kitap okumak yerine, neredeyse tüm zamanlarını bilgisayar ve televizyonun başında geçirmeyi tercih ediyorlar. " dediğimde Leyla Aksay birikimini ortaya koyacak biçimde " Ben bu konuda gençleri suçlayamıyorum" dedi. "Gençler çevrenin, eğitim sisteminin, belki de bilinçli yapılan dış etkenlerin etkisi altındalar. İşte burada bizlere çok iş düşüyor. Onlara iyiyi, güzeli, doğruyu anlatmalıyız. Israrla, bıkmadan, yorulmadan, usanmadan çocuklarımızdan vazgeçmemeliyiz. Çocuklardan vazgeçmek, geleceğimizden vazgeçmektir. Mücadeleden vazgeçmektir. Bence bu da çok önemli bir savaş ve biz bu savaşı kazanmak zorundayız. Olaya "benim çocuğum" diye bakmamalıyız. Ülkesini seven herkesin, ülkesinde yaşayan her çocuğa karşı sorumluluk duyması gerekir. Sadece ders kitapları okuyarak, diploma alarak yaşamın içinde yer alınmaz. Ders kitapları dışında hiçbir şey okumazsak hayata ara vermiş oluruz. Çevremizde olan bitenin farkına varabilmemiz için okumamız, daha çok okumamız gerekli. Şimdi çevremizdeki okumayan, bilgisayar başından kalkmayan gençlere bakarak geleceğimizden endişe duymamalıyız."

Leyla Aksay, tezgâhın üzerinde

sıralı kitaplara uzanarak Turgut Özakman'ın "Diriliş" kitabını eline aldı. "Bu kitabı okumuşsunuzdur" dedi. "Ya da 'Çılgın Türkler'i okumuşsunuzdur. Son yıllarda beni en çok etkileyen kitaplar bunlar. Bu kitaplar gösteriyor ki umudumuzu asla yitirmemeliyiz. Şimdi ne kadar eleştirsek, dünyadan bihaber yaşıyorlar desek de, bu gençler Kurtuluş Savaşını ne zorlu mücadelelerle kazanmış bir ülkenin çocukları. Bizler onlara vatan sevgisini, aile sevgisini, ülke sevgisini verdik. Bizim öğrettiklerimizin onda birini alsalar bile yeter. Babalarımız da bizleri eleştiriyorlardı. Bizler çocuklarımızı eleştireceğiz, çocuklarımız da gelecekte kendi çocuklarını eleştirecekler. Ama şuna yürekten inanıyorum ki, yeri ve zamanı geldiğinde bu gençlik sorumluluk almasını da bilir, ülkesine, Cumhuriyete sımsıkı sahip çıkar. Geçmişe baktığımızda yüzyıllardan bu yana belirli dönemlerde aksamaların olduğunu hatta durağan dönemler yaşandığını görebiliriz. Ben bir akarsuya benzetiyorum bu dönemleri. Bir set çekersiniz durdurursunuz akarsuyu ama bir süre sonra set yıkılır ve su akmaya devam eder. Yeter ki umudumuzu asla yitirmeyelim."

"Ama şuna yürekten inanıyorum ki yeri ve zamanı geldiğinde bu gençlik sorumluluk almasını da bilir, ülkesine Cumhuriyete sımsıkı sahip çıkar."

Leyla Aksay'la konuşmak benim yüreğime su serpti, umutlarımı tazeledi. Bir kilo incir alayım derken bir yürek dolusu sevgiyle karşılaştım. Belki de uzun yıllar sürecek bir dostluğa "Merhaba" dedik karşılıklı. Leyla Aksay'a "Hoşçakal" demeden önce sizlere iletmemi istediği bir mesajı olup olmadığını sordum. O sıcacık gülümsemesiyle "Var elbette, olmaz mı !" dedi. "Sevgili anne-babalar, öğretmenler, bir çocuk yetiştirirken, ülkemizin geleceğinin temelini attığımızı da asla unutmayalım lütfen.

Ve siz sevgili gençlerimiz, hayatı 'farkında' olarak yaşayın. Farkında olmak bazen mutsuzluk nedeni olabilir ama farkında olmadan yaşanılan mutluluklar sahte mutluluklardır. Eğer aydınlığa doğru yol almak, çocuklarımıza güzel bir gelecek bırakmak istiyorsak, hayatı, çevremizde olan bitenin farkında olarak yaşamak zorundayız. Bu da ancak okumakla, ufkumuzu genişletmekle olur. Okuyun, okuyun, okuyun..." •

TIP DÜNYASINDAN KISA KISA

Prof. Dr. Yürük İyriboz

Aspirin ve mideniz

•Alkoll veya anti depressanlarla aspirin kullanmak mide kanamasi riskini arttirir.

Kola ve fosfor

•Kola gibi meşrubatlari sık tüketmenin kemik kırılmalarına yol açtığı saptanmıştır. Koladaki yüksek fosfor içeriği kemik kaybına neden olur ve fosfor böbrek yollarını tahriş ettiğinden idrar yolları iltihaplarına yol açar.

Kronik sinüzit

•Kronik sinüzite genellikle mantarlar neden olur.

Kene ve sarmısak

•Günde 1-1.5 gr sarmısak yemek kenelerden korunmada çok etkilidir.

Daha uzun ömür

•Sosyal faaliyetlerin ve toplum sorunları ile ilgilenmenin ömrü uzatmada sürekli egzersiz kadar etkili olduğu saptanmıştır.

Göğüs kanseri

•Hergün sıkı ve yoğun egzersiz göğüs kanserini önler.

Doğum kontrolu!

•Doğum kontrolünde kullanılan rahim içi araçlar sağlığa doğum kontrolü haplarından çok daha az zararlı ve daha ucuzdur.

Sigara ve ülser

Sigara içenlerin çocuklarında mide ülserlerine çok daha sık rastlanır.

Parkinson ve kahve

•Günde bir-iki büyük fincan kahve içmenin Parkinsonu önlemede etkili olduğu saptanmıştır.

Yoğurdun faydaları!

•Yoğurt yemek ishali, allerjiyi, üst solunum yolları enfeksiyonlarını, barsakta kanser yapan maddeleri önler, kolesterolu azaltır ve bağışıklığı güçlendirir.

Spor ve kan basıncı

•Sabah egzersiz kan basıncını tüm gün önemli oranda azaltır

Sonbaharı özlemek

Sıcaklığın gölgede kırk dereceyi bulduğu, aşırı nemin insanı nefes alamayacak hale getirdiği kavurucu yaz, bedenimin dayanma gücünü zorlamaya başlayınca tüm yüreğimle gri sonbahar ikindilerinde camlara vuran yağmurun sesini, Boğaziçi korularında esen kuzey rüzgârlarının huzur verici ninnisini özlerim.

Mehmet Ünver

Kedilerin bile ortalıktan çekildiği bunaltıcı Ağustos öğlelerinde gözlerimi kapayıp, tepelerin ardından kopup gelen yüklü bulutların görüntüsünü düşlemek rahatlatır beni. Hani Ekim sonlarında daha erken saatlerde hava birden kararır, martılar telaşla alçaktan uçmaya başlarlar, insanlar yaklaşan fırtınanın telaşıyla bir an önce kendilerini bir çatı altına atmak isterler. İşte öylesi görüntülerdir içimi ferahlatan. Küresel ısınma her geçen sene daha bir çekilmez hale geldikçe yaz mevsiminin göz açıp kapayıncaya kadar bitip, yerini çınar yapraklarının koca konfetiler gibi kaldırım kenarlarına, köşe başlarında döküldüğü romantik sonbaharın almasını beklemeye başlarım. Sırf bu özlem yüzünden çöpçülerin ıslak sabahlarda o sararmış yığınları toplayıp götürmeleri üzer beni. Basra Körfezinden gelen Temmuz sıcaklarının kavurduğu yüreğimin biraz olsun serinlemesi için o yaprakların döküldükleri yol kenarlarında kalmalarını arzularım. İnsanın içine tatlı bir ürperti veren böylesi sabahlarda beden enerjim ve yaşama sevincim o sıcak, esrik yaz günlerine kıyasla birkaç kat artar, yüreğim nedenini anlayamadığım çocuksu bir umutla dolar. Durduğum yerde nasıl becerdiğimi kendim bile anlayamadan anında ağzımdan dökülen uyduruk sözlerle dolu neşeli şarkılar söyleyip, kıpır kıpır kıpırdanmaya başlarım.

Çocukluğumdan bu yana insanların sonbaharda sevdikleriyle aynı çatı altında yaşamanın tadını daha fazla çıkarttıklarını

gözlemledim. Kavurucu yaz günlerinden kurtulup, havaların giderek serinlediği Eylül, Ekim sabahlarına kavuştuğumuzda çevremdekilerin bir tür içgüdüyle birbirleriyle daha fazla dayanışma ve paylaşma yapma eğilimine girdiklerini sevinçle izledim. Top top beyaz bulutların duman grisine döndüğü, akşam karanlığının her geçen gün biraz daha erken indiği bu mevsimde sanki herkes birbirinin kıymeti yeniden anlamış gibidir. Kısacası eve, aileye dönüş zamanıdır sonbahar benim için. Öte yandan yaz aylarının kişileri yalnızlaştırmak, birbirinden uzaklaştırmak, aileleri dört bir yana dağıtmak için fazlasıyla nedeni olduğuna inanmışımdır hep. Hatta daha da ileri giderek bu kuru, sıcak mevsimin insanları bencilleştirdiğini düşünürüm.

O boğucu nemli havalarda sanki herkes bir köşeye çekilmiş, sadece kendi hayatını yaşıyormuş gibi gelir bana. Sanki herkes: "Aman bana dokunmayın" dermiş gibidir yaz boyunca. Haziran girer girmez dostların, akrabaların çoğunun dört bir yana dağılmasıyla tatsız bir yalnızlık hissi sarar yüreğimi. Temmuz, Ağustos aylarının uzun, kavurucu günlerinde sevdiklerimi arayıp da uzaklarda olduklarını öğrendiğimde ister istemez içim burulmuştur hep. Oysa sonbahar yeniden buluşma zamanıdır hepimiz için. Tüm o dostlar, akrabalar yine eskisi gibi hep birlikte yaşamaya, mahallelerini, sokaklarını, evlerini, odalarını, mutfaklarını paylaşmaya dönerler yeniden. Yaşam bir anda daha bir renklenir, hareketlenir.

Benim doğduğum şirin Boğaziçi semtinde sonbaharla birlikte parke taşlı yokuşlarda sıralanmış kimi ahşap, kimi kâgir evlerin önlerine kamyonlarla kışlık odunları getirilmeye başlanır, konu komşu el birliğiyle taşırlardı. Kaldırımın kenarına yığılmış meşe odunlarını görenler siz yardım talep etmeden kendiliklerinden koşarlardı. Aradan onca yıl geçmesine karşın mahallemizde hala kışın demir döküm sobasıyla ısınan evler var. Ve hala Ekim ayı başlarında kapımıza odun kamyonu geldiğinde çevrede oturan, çocuklar dâhil hemen herkes bir el atıp, taşınmasına yardım ederler. Bu güzel geleneğin günümüzde devam edebilmesini sonbaharın tatlı sürprizlerinden biri olarak kabul ederim. Evlerde sandıkların açılıp, neredeyse unuttuğumuz kışlıkların çıkarılması, raflardaki turşu kavanozlarının yıkanıp, önümüzdeki günler için hazırlanmaları, aile fertlerinin yağmurların artık sıkça ıslattığı caddelere bakan salonlarında birlikte daha fazla zaman geçirmeye başlamaları da bu hoş sürprizlerdendir. Zaten giderek serinleyen günlerle birlikte semt pazarlarına başka kokular ve renkler hâkim olmaya başlamıştır. Bu

yeni renkler ve kokular sırf benim için değil, tanıdığım pek çok sonbahar aşığı için de doğal bir yaşam enerjisi kaynağıdırlar.

Sonbahar kışa dönerken havaların giderek daha erken kararmasının çoğu kimsede ruhsal sıkıntı ve karamsarlık yarattığı söylenir. Bense tam tersini düşünürüm. Aylar süren sıcak yaz günlerinde mümkün olduğu kadar evlerinin dışında kalmaya çalışan, her fırsatta kendilerini sahillere, korulara atan insanlar, erken inmeye başlayan akşamlar ve havaların serinlemesiyle birlikte bu kez iş yerlerinden çıkar çıkmaz bulabildikleri ilk vasıtayla bir an önce evlerine dönmek arzusundadırlar. Çünkü artık plajlar, parklar, sahil boyları değil, aileleriyle paylaştıkları sıcacık evleri daha cazip gelmektedir onlara. Dünyanın en lüks yerlerinde kalsa bile insana yine de kendini özleten o huzurlu çatılarının altında sevdikleriyle birlikte yenen akşam yemeğinin ardından içilen kahveler ve şundan bundan yapılan sohbetlerin tek eksiği mutfaktaki işlerle boğuşan titiz annelerdir. Sonunda onlar da ortamın cazibesine daha fazla dayanamaz ve salondaki kanepelere sıralanmış ailesiyle televizyon izleme keyfini kaçırmamak için bulaşıkları ertesi sabaha bırakma kararını verip, telaşla atıştırmalık meyve, çerez hazırlama çabasına girerler. İşte sonbaharın en sevdiğim yanlarından biri de serinliği, ıslaklığı ve griliğine zıt bir şekilde sevenlerin bir araya gelmelerine zemin hazırlamasıdır. Kimsenin dışarıda gözü yoktur artık. Evleri adeta kendine çeker onları.

Çocukluğumun bir kısmını aile reisimizin memuriyet görevi nedeniyle atandığı bir Anadolu köyünde geçirdim. Yaşamı tamamen tarıma dayalı olan bu küçük yerleşim yaz aylarında neredeyse terk edilmiş bir görünüme bürünürdü. Tozlu sokaklarda, cami meydanında in cin top oynardı adeta. Çünkü köy halkı geçimlerini sağlamak için çok yaşlı ve hastalar hariç sabahın erken saatlerinden gece karanlıklarına kadar

ovadaki tarlalarında çalışmak zorundaydılar. Öyle ki, ürünlerini hasada yetiştirmek için kimi zaman ellerinde fenerlerle geceleri bile çalışıyorlardı. Yaşıtımız olan çocuklar da ailelerinin geçim derdine katkı sağlamak için onlarla birlikte tarlalarda kan ter içersinde koştururlardı. Bu durumda köy içinde oynayacak, iki laf edecek bir Allah'ın kulunu bulamaz, sıkıntıdan bunalırdık. Sonbahar geldiğindeyse yaşamımız tam anlamıyla şenlenirdi. Çünkü köy halkı artık hasadını yapmış, topladığı ürününü satmış, bunun sonucu olarak da kış için gereken tüm erzakını evlerinin bir köşesine yığmıştır. Artık sağlık ve huzur dışında bir kaygıları olmadan ilkbahara kadar deyim yerindeyse hayatlarını yaşayacaklardır. Ekim ayı başlarında kapı kapı gece ziyaretleri başlardı.

Sonbahar iyice yerleştiğinde o insanların yaz boyunca bellerini büken yorucu işlerden kurtulmanın sevinciyle hemen her gece köy içinde konu komşu gezip, sabahlara kadar süren eş, dost akraba ziyaretleri yapmalarını hiç unutamam. Bizim evimiz de bu ziyaretlerden nasibini fazlasıyla alırdı. Ertesi gün yapacak bir işi, gitmesi gereken okul derdi olmayan komşularımız ellerinde fenerlerle köy meydanında toplanıp, cümbür cemaat bize gelirler, sobada kestaneler pişirilir, çaylar demlenir, kestaneler kapışılıp, yenildiğinde bu kez avuç avuç mısır patlatılır ve sohbet hiç bitmezdi. Neler anlatılmazdı ki: Odamızı neredeyse üst üste oturacak şekilde dolduran komşular köyün eski günlerinde yaşanan ilginç olaylardan başlayıp, o küçücük yerleşimin tarihinde yetişmiş kayda değer kişiliklerle devam edip, gecenin ilerleyen saatlerinde kaçınılmaz olarak cin, peri, hortlak, hayalet hikâyeleriyle bu sohbeti koyulaştırırlardı. Topu topu birkaç yüz kişiyi geçmeyen nüfusu olan köyde yaşandığı ve halen de yaşanmakta olduğu iddia edilen bu ürkütücü hikâyeleri gözlerimiz fal taşı gibi açılmış olarak dinler, ertesi sabah çok erken saatte okula gideceğimizi bile unuturduk. Neler yaşanmamıştı ki? Köy halkının neredeyse tamamı tarlada, bağda, bahçede cinlerle, şeytanlarla karşılaşmış, çarpılmaktan zor kurtulmuşlardı. Geçmişte kendini bu ecinnilerden kurtaramayıp çarpılanlar, ömrünün geri kalanını bir meczup gibi yaşamış olanlar bile vardı. O zamanlar henüz çocuk denecek yaşlarda olduğumuz için köylülerin esrarengiz yüz ifadeleri takınarak anlattıkları bu hikâyeler bizi derinden etkiler, bir kelimesini bile kaçırmamak için uykumuzdan feda eder, ağırlaşan göz kapaklarımızı açık tutmak için büyük bir enerji sarf ederdik. Bu sohbet gecelerinde en çok ertesi sabah hiçbir işleri olmadığı için geç saatlere kadar rengârenk kilimler, yumuşacık

döşekler, rahat sedirlerle döşeli sıcacık odalarında uyuma şansları olan bu komşularımızı kıskanırdık. Kardeşimle sabahın köründe yataktan kalkıp, beş kilometre uzaktaki kasaba ortaokuluna yürümek zorunda olduğumuzu bildiğimizden şansımıza küser, sonunda uykuya teslim olup yorganlarımızı koyduğumuz yüklüğün içinde kıvrılıp uyurduk. Sonbahar gecesi sohbetlerinin hiç kesilmeden sabahın erken saatlerine kadar sürdüğünü, annemin misafirlerimiz için birbiri ardına çaylar demlediğini uykumuz arasında duyduğumuz sesler ve gülüşmeler sayesinde anlardık.

Aradan neredeyse kırk yıla yakın bir zaman geçtikten sonra o köyü tekrar ziyaret ettim. Çocukluğumuzun sohbet dolu gecelerini renklendirenlerin kimi iyice yaşlanmış, kimi bu dünyadan göçüp, ceviz ve çınar ağaçlarıyla süslü şirin mezarlıkta sonsuz istirahatına çekilmiş, kimiyse başka diyarlara gitmişti. Öte yandan yeni nesiller tarla, bağ, bahçe, hasat işlerinin en yoğun olduğu bunaltıcı yaz mevsiminin ardından birkaç aylık dinlenme döneminin başladığı sonbaharda keyifli gece misafirliklerini ve ocak başlarında sabahlara kadar süren sohbet geleneğini ısrarla sürdürüyorlardı. Gençler kimi sabahlar köyü çevreleyen yeşil tepelere inen bulutların peşinden elma, armut, ceviz, kestane ağaçlarının tablo gibi görüntüler sunduğu bahçelere gidip akşamki sohbet için gerekli meyve ve çerezi topluyorlar, gece indiğindeyse tıpkı kırk yıl önce olduğu gibi sokağa çıkıp, gözlerine kestirdikleri komşusunun kapısına dayanıveriyordu. Ondan sonra gelsin çaylar, kahveler, kestaneler, ocak üstünde pişen lokma tatlıları ve gece geç saatlere kadar süren sohbetler.

İnsanları içgüdüsel olarak bir araya gelmeye teşvik eden serin sonbahar gecelerinin sabahlarında hiçbirinin erken kalkıp, tarlaya, bahçeye, işe güce gitme derdi yoktu ne de olsa. •

Derleyen: Birsen Erkutun

1001 Güzel Söz

İnsan hak ve ahlak unsurlarını kendi tarafına kazandığı zaman, her türlü ayaklanmayı bastırabilir. Aksi takdirde top ve tüfek kullansa bile zafer kaybeder.

F.W.Forester

Hepimiz yaşamın kısalığından söz ederiz de, boş geçen zamanlarımızı nasıl kullanacağımızı bilmeyiz.

Seneca

Her gün birbirini görmenin tadı başka, ayrılıp kavuşmanın tadı başka...

Montaigne

Yalanı rastladığın yerde doğrula, yalanlar doğrulanmak içindir.

Thomas Carlyle

Kalp denize benzer. Fırtınaları, sakin zamanları ve taşkınlıkları vardır. Bazen de derinliklerinde inciler gizlidir.

Heine

Cesaret gerektiren yaşamaktır, ölmek değil...

M. Antionette

Kitaplarım, bana yetecek denli büyük bir krallıktır.

W. Shakespeare

Suçu bağışlayan asildir; ancak özür dileyen daha asildir.

Alphons Daudet

Eğer elinizde bir çekiç varsa, herşey gözünüze bir çivi gibi görünmeye başlar.

Abraham Muslow

Değişiklikten başka hiçbir şey devamlı değildir.

Montaigne

Bozulduğu zaman, insandan daha korkunç bir yaratık yoktur.

Sophokles

Felaketlerin başlıca kaynağı, ölçüsüz arzularımızdır.

Diyojen

Her zaman yaptığın şeyleri yapmaya devam ettiğin sürece, her zaman elde ettiğin şeyleri elde edersin.

H. J. Brown

Bir, çiçeğin kokusu ne ise, bir insanın şahsiyeti de odur.

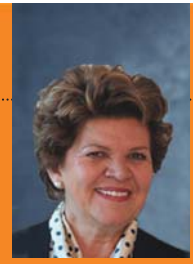
C. W. Schwab

Şeref, erdemin parmağına taktığı bir pırlanta yüzüktür.

Voltaire

Yazan: SEVİM YÜCESAN

1981
DÜNYA ATATÜRK YILI

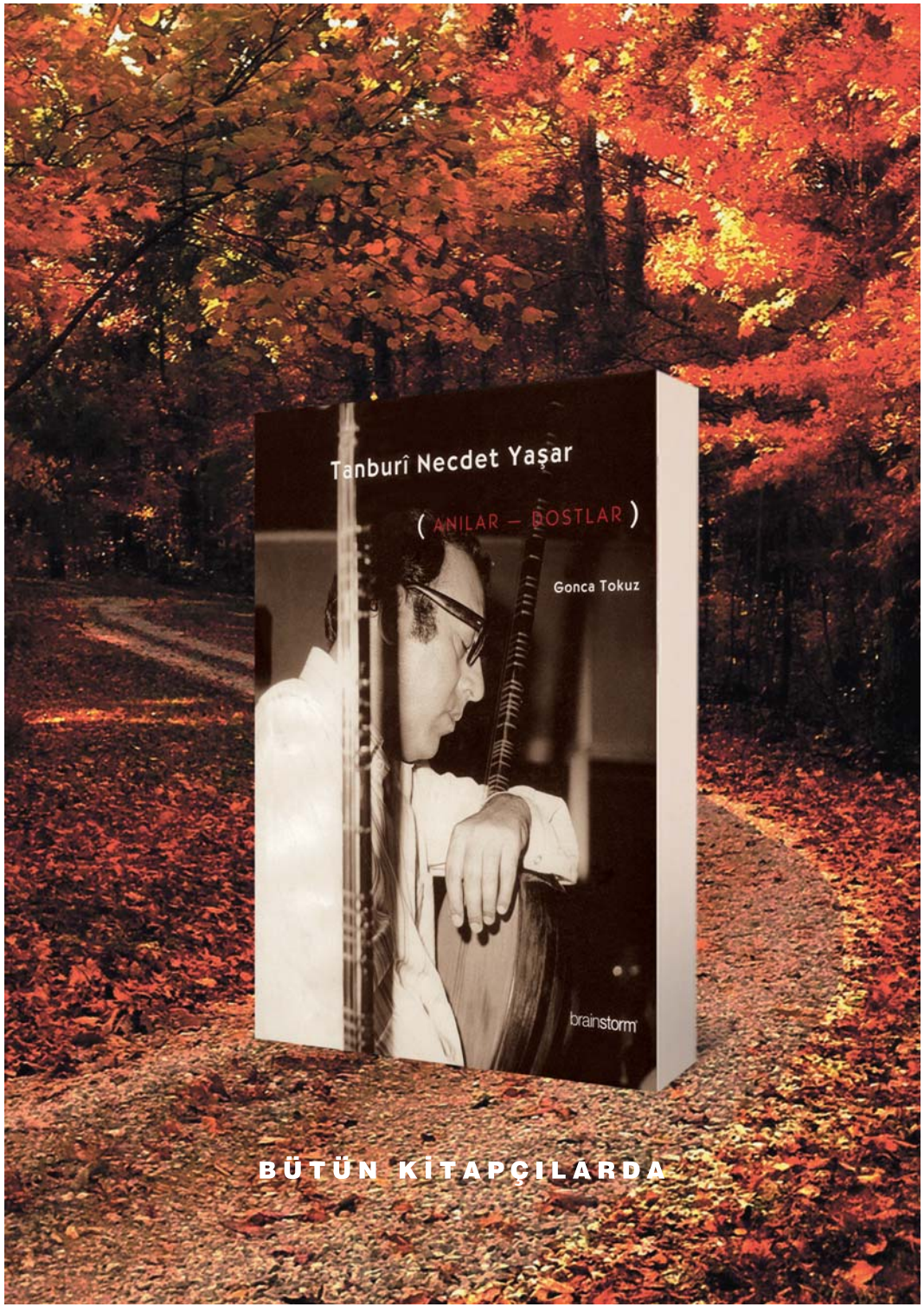
Bir coşku, bir sorumluluk, bir istek tüm öğrencilerde, tüm öğretmenlerde... Atatürk'ün doğumunun 100. yılı. UNESCO, ilk kez bir önderin doğum gününü kutlamak amacıyla 1981'i "Dünya Atatürk Yılı" ilan etti. O'na yaraşır olmanın etkinlikleri sürecek yıl boyunca. Öğretmenler Kurulunda derslerde, eğitsel kol çalışmalarında yapılacaklar görüşüldü ve görevler dağıtıldı. 10 Kasım Atatürk'ü Anma Programını ben hazırlayacaktım. O an binlerce kuş yüreğimde sanki. Çırpınıyor da çırpınıyor içim. Gönül bahçemde özlem çiçekleri açtı. Görevim onurlu, sorumluluğum büyüktü. Öylesine kusursuz olmalıydı ki her şey, Atatürk'üm bana gülümsemeliydi. Talat Tekin'in söylediği gibi:

" Baktı ki okul yenidir
Siz yenisiniz, düşünceler yeni
Atatürk gülümsedi öğretmenim
Saklayamadı sevincini."

Neler yapmalı, nasıl hazırlanmalıydım? Günler yetmiyor, düşlerimde de O'nu görüyorum. "Öğretmenler, yeni nesil sizin eseriniz olacaktır. " diyor sürekli.

Ben böyleyim; ama tüm öğrencilerim de Mustafa Kemal sanki. Programın ayrıntılarını birlikte saptadık. Öğretmenim, sunucular olsun, onunla birlikte tüm salon görev alsın dediler, gözlerinde ve yüreklerinde ona yaraşır olmanın çabasını duyan öğrencilerim.

Karar verdik, özdeyişleri sunucu okuyacak, arkasından salondaki yerlerinden belirlenen sınıflar yineleyecek. Müzik öğretmenleri, resim öğretmenleri candan hazır göreve. Atatürk köşeleri, duvar gazeteleri, afişler, resimler, korolar her şey düşünüldü. Atatürk Oratoryosu, Türk Beşlerinin müzikleri eşliğinde şiirler, konuşmalar saptandı. Günlerce ön çalışma yaptık, giysilerden sunum kartlarına dek. Program spor salonunda yapılacak. Sahne var, ses düzeni yok. Yirmi sekiz yıl önceyi anlatıyorum. İnanç güçlü, koşullar yetersiz. Bu coşku olmazsa başarı hiç ama hiç olmaz. Ankara'da ses düzeni yapan ünlü kuruluşa gittim, nasıl heyecanla anlattım bilmiyorum. Siz yeter ki bunları yapın, ses düzeni bizim armağanımız olacak dediler. Hâlâ unutmadım, unutamam bu davranışı. •

Yazan: ZÜHAL ÇETİNKANAT

Tüm Olup Bitenin Farkında Benim Annem

Annem, Adapazarı'nın şirin ilçesi Pamukovalı'dır, bu yıl 95 yaşına girdi. Kurtuluş Savaşı'nı gören, o yılları yaşayan, eziyetini çeken ve sonunda hürriyeti, bağımsızlığı doya doya soluyan bir Cumhuriyet kadını. Yokluğu bildiği için hâlâ naylon torbaları yıkadıktan sonra kurutup kullanmaktan yana olan, eski giysilerini onarıp giymeye çalışan, haberleri büyük bir özveriyle, dinlediği zaman yadırgayıp "Pes doğrusu" bu da haber mi şeklinde yorum yapan, dünya tatlısı bir insan. Yıllar önce anlattığı olayları, yeni anlatıyormuş gibi, heyecanla anlatır, bizde hevesini kırmamak için, ilk kez dinliyormuş gibi yaparız. Çayı şeker yerine üzümle içtiklerini, düşmanı kovalayan kahraman çetelerimizin beslenmelerini üstlendiklerini, ilçenin tüm erkeklerinin savaşa gittiğini kadınların tüm işleri erkekler varmışcasına yaptıklarını anlatır.

Savaş sonrasında bir gün, Atatürk Pamukova'ya inmek ve teşekkür etmek istemiş. Anneciğim o zaman 7 ya da 8 yaşındaymış, sevimli ve akıllı *(her iki yakıştırma anneme ait)* olduğu için kısa bir şiir ezberletmişler: "Hoş geldiniz Muhterem Rehberimiz" diye başlayan. Gün gelmiş heyecan dorukta büyük kurtarıcı bekleniyor, herkes hazır, muhtar *(eski CHP Maliye Bakanlarından İsmail Rüştü Aksal' ın babası)* da hazır. Ve Mustafa Kemal Atatürk trenden iniyor, halkı selamlıyor, der-

Üç yıl kaldığı Almanya'dan döndükten sonra spikerlik sınavını kazanarak TRT'de önce spiker, sonra yapımcı ve fizyoterapist olarak 28 yıl hizmet veren Zühal Çetinkanat, birkaç yıldan buyana emeklilik döneminde hem mesleği fizyoterapistliği sürdürmekte, hem de " Güzel Dilimizi Konuşma Teknikleri" konusunda çeşitli kuruluşlarda konuşmalar yapmakta, eğitim çalışmaları düzenlemekte ve yönetmektedir. Onun yazdığı satırlarda birçok okurumuz, hiç kuşkumuz yok, kendi annelerini göreceklerdir.

ken muhtar, "Büyük kurtarıcımız, sen milleti kurtardın, vatan sana minnettardır!" gibi sözlere girişince ulu önder kızıyor, " Vatanı ve milleti ben kurtarmadım, Mehmetçik kurtarmıştır, Yaşasın Mehmetçik!" demiş. Elbette kıyamet kopmuş, herkes kendi çapında duygularını dile getirmiş, bu arada anneciğimin şiiri unutulmuş. Atatürk trene binmiş ve ayrılmış. O gün bugün annem muhtarı unutmaz.

1957 yılında annemle birlikte

Bize der ki: "Düşman mezalimi altında kalsaydık sizler kim bilir neyin nesi olarak dünyaya gelirdiniz." Bugünlerimizin değerini bilmemizi, bol keseden yaşamamamızı öğütler. Haberleri hiç kaçırmaz, yorumunu mutlaka yapar, bakanlara yol gösterir, iyi şeyler yaptıklarında takdir eder, "Aferin" der. Son günlerde Kuvayi Milliye, Ergenekon ilişkisine kafası takıldı. İlki sayesinde vatan kurtarıldı, ikincisi ilkinin devamı ise bu durum neden? (savcının ilk iddianamesinde bu ilişki var) Eskiden kulaklarımızı radyoya dayar haberleri öyle dinlerdik, bir şey kaçırmayalım diye. Annem de öyle televizyon dinliyor. Geçen gün gözleri yaşlı "Bu adamcağız iyi biriydi, hastaları iyi ediyor, irfan yuvaları kuruyordu, vah vah, bazıları vatan için gözünü budaktan sakınmadı, bazıları hakikati söylemekten çekinmedi vah vah, bunlar vatan evladı" dedi.

Sağlığını düşündüğüm için haber saatlerinde başka şeylerle dikkatini dağıtmaya çalıştım. Ama yaşıtı olan birkaç arkadaşıyla durum değerlendirmesi yapıp sonuç bildirgesi sunuyor her akşam.

Geçen akşam dedi ki: "Bak kızım bir şeye seviniyorum, ömrüm bağımsız, istediğimi söyleyebilecek kadar demokrat, sizleri de kendim gibi yetiştirebilecek denli güzel geçti. Gerçek dostlarım oldu. Mutluyum, ama gözüm arkada gideceğim. Bir zamanlar İnönü'yü masada yenemeyenlerin torunları, bizim mirasyedi torunlarımızı baştan çıkarttı. Gündem diye bir şey icat ettiler, ne yazık kendileri de inanır oldu. Söylemeye dilim varmıyor ama geleceğinizden kuşkuluyum. Hak ve Adaleti kaybedersek kişiliğimiz gider. Allah yardımcımız olsun"

Benim annem 95 yaşında; çok şükür her şeyin farkında... Ya biz ? •

MEMLEKET ÖZLEMİ

İlyas Halil

YOSHIO HOCA VE KALE OYUNU

Ekim sonu. Sabah uyandım. Montreal'de mevsim değişmiş. Kapımızın önü bir metre kış. Katı bir sis. Kar pencereme burnunu dayamış.

Apansız gelen kar. Şimdi aheste yağar. Özel bir anım, öğrenci yıllarımdan kapım çalar.

Sokağın iki yanı çarşıya kadar, evler elektrik direkleri silinmiş, yok şimdi. Pencereden baktım. Okul bahçesi. Okul günlerim.

Konak bir tepenin başında Ali dağa karşı. Kayseri garında bir öğreci. Nuh nebi urbalı. Pantalon çuha. Ceketin kolları 1944 kısa.

Yolunu şaşırmış. Yüzlerce mevsim yürümüş. Şimdi kapım önünde durur yüzüme bakar.

*****

Altmış yıl önce aynı okul sırasında oturduğum çocuğu aradım. Bana benzeyeceğini umuyordum. O antik yılda bana yol göstermişti. Ondört yaşındaydı. Ondört yaşındaydım.

Üç Eylül sabahı Toros posta treninden Kayseri garına ağzımda ıslıkla inmiştim. Yeni "Amapola" nağmesini üflüyor, çalıyordum. Nihayet üç yıl sonra, okulda komi olmak bitmiş, "Abi" olarak dönüyordum.

O gün, sabah saat 9' da varması gereken Toros, dört yılda ilk olarak gara vaktinde varmıştı. Toros dağlarını karanlıkta geçmiştik. Kara tünellerde öksürmüştük dumandan. 1944 yılı. 1944 Türkiyesi idi zaman.

Kayseri'ye o tren Pazar günü varacağına pazartesi varmıştı.

Lokomotif makinistinin elini sıktım. Bana zamanı öğrettiği için teşekkür ettim.

*

Kayhan Saglamer, Ismet Hallac, atlı bir araba tuttuk. Arabacıya "Talas" dedik. Iki bin yıl önce kurulmuş eski adı "Kayseriyye" yani Sezar'ın kenti o sabah güz giyinmiş, çevenkokuyordu.

*

Talas o eylül elma kızıl boyalı, ayva duruyordu. Okul bahçesinde esinti Erciyes'ten, güneşten habersiz esiyordu.

*

Son yılda bana benzeyen çocukla az çok anlaşıyorduk.İIkimiz güneşin eli boş, soru bulmadan doğmasını istemiyorduk. Her taşın altında mor bir karınca, gül kokan bir ot olsun diyorduk.

Sınıfta kimseden daha iyi olmamıza gerek yoktu. Geri de kalmak istemiyorduk. Nehirde akan su gibi herkes ile beraber olmak uygun olacaktı.

Yatakhaneye çıktım. Yatağımın yerini seçtim. Ikinci katta defter kalemkitap satan ofise uğradım. Hocamız Bayan Nilson gülümsüyordu. Hoş geldiniz dedi. Yarın dersler başlıyor hangi kitapları okuyacağınızı biliyor musun?

*

Okulun bahçesinde. Dal aralarında daha önce dikkat etmediğim bir boşluk. Yazın yaprak olan yerde bir acı uzak sığınmıştı. Daha vazıhtı. Daha da çok ürkütüyordu.

Asmaların arasında göçmeyi unutmuş iki kuş. Birbirlerine şaşkın bakıyordu. Anlamadıkları bir şeye seviniyorlardı.

*

Okula yeni bir hoca gelmişti. Okul müdürü yeni hocanın Japon asıllı Amerikalı olduğunu söyledi. Çocuk bir yüzü. Bilge sessizliği gözlerinde. Öğrencilerle çabuk arkadaş oldu. Adı Mr. Yoshio Fukuyama. Kısaca Yoşiyo hoca.

Bize hiç duymadığımız bir dilde düşünmeyi öğretiyordu.

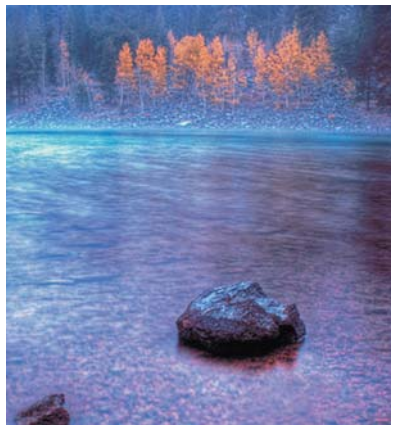
Bir gün, "Balık gölden başını kaldırdı. Geçen ak bulutlara baktı. Hem şaşırdı, hem şaşırmadı" dedi.

Çözmekte heyecan duyduğum bir gerçeğe uyandırdı beni.

*

Yoshio hoca sınıfa her gün yeni bir bilgi ile geldi. "Bakmayı bırakın görmeyi öğrenin" dedi. Sonra şu öyküyü anlattı:

"Göl kıyısında bir köyde bahar. Damlara yuva kurmuş leylekler, genç kadınların kucağında bebek

görmeyince, 'bu köye gelen bahar değil' deyip köyü bırakıp uçup gitmişler."

***

Kehribar sonbahar gitmiş. Yine kar. Toprağın kahvesi yer yer yama sanki bağlarda. Her uyandığım gün bir şey öğrenmemiş gibi sorularım çoğalıyordu.

Yanıt bulmadan. Yeni sorular yakama yapışıyordu. Yine de sevinci oyun etmiş. Göğün mavisini ota, otun yeşili ile göğü boyuyordum. Gerçeği bulamadığım yerde güzel arıyordum.

*

O akşam "Kale oyunu" oynayacaktık. Bir hafta önce Mr. Nilson, son ve ikinci sınıf öğrecilerine yeni bir oyun öğreteceğini söylemişti. Son sınıf öğrencileri, ikinci sınıf öğrencilerine karşı "Kale" oyunu oynayacaklardı. İyi bir leşker, kurnaz kurmay olmamız isteniyordu. Günü gelince köyümüzü savunacaktık. Bizim gibi giyinmeyenleri köyümüzden uzak tutmalıydık.

*

Mr. Nilson bize "Kale oyunu"nu açıkladı. Son sınıf öğrencileri okulun dışına çıkacak. Karanlıkta Kaleye gizlice girip çanı ele geçirip çalacaktı. İkinci sınıf öğrencileri kaleyi ve çanı savunacaklardı.

*

Yoshio hoca, "oyunu daha ilginç yapabilirsiniz" dedi. Kaleyi ikinci sınıf öğrencilerinin elinden gasp edeceğinize, Napolyon olmağa özeneceğinize. Bu gece kendinizi tanıyın. Bu geceyi "Gerçek" arama gecesi yapın. Kale çanını değil kendinizi ele geçirin.

*

Bu akşam karanlık basınca mağara ışıksızlığında kendinizi arayın. 'Ben kimim?' deyin. Kim olmak istediğinizi bulun.

Boş bir defter sayfası olun. Safyaya kim olmak istediğinizi yazın. Yazdığınıza inanırsanız, olmayı becerirsiniz. Olursunuz.

İşte dostlar, kendinizi tanımak, bilmek için beş saatiniz var. Yolunuz açık olsun.

*

Seksen yaşında olduğunuz gün ondört yaşında kim olduğunuzu bulduğunuz için sevineceksiniz.

Not Mr. Yoshio Fukuyama, Amerikalı ünlü iktisat yazarı ve siyaset bilimcisi Mr. Francis Fukuyama'nın babasıdır•.

Vahşi bir fil Yakalamak

Fil avcıları, vahşi filleri canlı yakalamak ve amaçları doğrultusunda kullanmak için şu yöntemi uygularlar.

Önce bir çukur kazıp üstünü örterek, çukuru gizlerler. Fil bu çukura düşünce çıkamaz. Orada çektirildiği acıyla yetinilmez, siyah giysili kötü bir adam arada bir gelip, fili sopayla döver, çeşitli işkenceler yapar, gider.

Birkaç gün sonra beyazlar giymiş bir adam belirir çukurun başında. Sanki siyah adamdan korkuyor da saklanıyor gibi davranarak, arada bir gelip fili sever, yiyecek getirir, 0nunla dost olur. Bu iyi adam birkaç gün sonra çukurun kenarına toprak doldurarak, yokuş bir yol yapar. Bundan sonraki aşama, file yardımcı olarak onu kuyudan çıkarmaktır.

Vahşi fil kuyudan çıkınca, kendisini oradan kurtaran o iyi adamın arkasından ayrılmaz. Kendisine yiyecek getiren, çukura yol yapıp kendisini oradan kurtaran ve iyi olduğunu sandığı bu adamın kölesi olmuştur artık. O nereye giderse kendisi de arkasından gidecek, o ne yaparsa, kendisi de onu yapacaktır.

Beyaz giysiler içindeki adam, filin seyisidir artık. Onu, istediği her yere götürebilmektedir, ona istediği her şeyi yaptırabilmektedir.

Fil, bir siyah giysili kötü adamı, bir de beyaz giysili iyi adamı tanımakta, yalnızca bu iki adamı bilmektedir. Asıl sahibinin kim olduğunu ise hiçbir zaman bilmemektedir ve hiçbir zaman da bilemeyecektir.

Onun hiçbir zaman bilemeyeceği iki gerçek daha vardır.

Biri, iki adamın ikisinin de aslında birbirinden daha kötü olduğudur; öteki ise, ikisinin de daha kötü üçüncü bir adam için çalıştıklarıdır.

Derleyen: ERAY DİNÇER

KASIM AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

"Sudokunun Yanıtları"

5	6	2	3	8	4	1	9	7
9	7	1	2	6	5	3	4	8
8	4	3	9	7	1	6	2	5
3	9	6	4	1	7	8	5	2
4	1	5	8	2	6	9	7	3
7	2	8	5	9	3	4	1	6
1	8	7	6	5	9	2	3	4
2	3	9	7	4	8	5	6	1
6	5	4	1	3	2	7	8	9

Sudoku yapamayanlar için

4	5	7	2	3	8	1	9	6
2	8	3	6	1	9	4	7	5
6	1	9	7	4	5	3	2	8
3	9	8	4	5	6	2	1	7
1	4	5	3	2	7	8	6	9
7	2	6	8	9	1	5	4	3
5	6	2	1	7	3	9	8	4
9	7	4	5	8	2	6	3	1
8	3	1	9	6	4	7	5	2

Sudokusuz yapamayanlar için

"Bilginizi Denetleyin"

YANITLAR

1-(d) Hollandalı ozan ve oyun yazarı
2-(a) Anthony Hope Hawkins
3-(c) Petrol araştırma gemimizin eski adı
4-(b) Adıyaman
5-(a) Karadeniz
6-(a) Belli belirsiz akan su
7-(b) Ikta
8-(c) Rıfat Ilgaz
9-(d) Dipte yaşayan bir balık
10-(c) Kemal Ilıcak
11-(a) New Deal
12-(b) Beşinci kol
13-(c) Ira
14-(d) Gözde
15-(c) Nüfus sayısı ile ulusal gelir ilişkisini açıklar
16-(c) IMF
17-(a) Kanuni Sultan Süleyman
18-(c) Kuzey-batı Kafkas dili

Satranç Çözümleri

PROBLEM:
1.Va1 Şg8 2. Ae6+# 1.. .Şh7 2.Af5+#

OYUN SONU:
1. Fa5! At tutsak 1…Şf8
2.Fd8 Şe8 3.e7 Şd7 4.Şf2+-

Kareler ve Rakamlar

877 - 466 = 411
543 - 311 = 232
334 - 155 = 179

912 - 534 = 378
483 - 317 = 166
429 - 217 = 212

İlk dersimiz Türkçe

1-**(c)** 2-**(a)** 3-**(b)** 4-**(a)** 5-**(d)** 6-**(b)**- 7-**(a)** 8-**(c)**
9-**(b)** 10-**(b)** 11-**(c)** 12-**(c)** 13-**(d)** 14-**(a)** 15-**(b)**

Mantık Bilmecesi

Yazar	Kitap	Tür	Tarih
Erkan K.	S□	Serüven	Ocak 2000
Ali S.	Dost	Masal	Nisan 2005
Yavuz Aka	Çekim	Roman	Mart 2004
Deniz M.	Y□1953	Bilim Kurgu	May□ 2007
Zeki Can	Büyük Kap□	Polisiye	Şubat 2000

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	A	Y	K	U	T	O	R	A	Y		F	E	M	U	R
2	H	A	İ	N		R		M		A	R	M	A	D	A
3	M		N		E	F	T	E	L	Y	A		R	İ	M
4	E	K	A	R	T	E		L	A		K	İ	M		İ
5	T	A	Y	İ	N		T	İ	F	O		R	A	N	
6	M		E		İ	L	K	E		S	A	İ	R		A
7	İ	N		E	K		İ		F	A	N		A	A	R
8	S	A	R	S		B		F	A	K	A	T		Y	A
9	K		E	R	G	E	N	E		A	D	A	N	A	
10	İ	O		E	R	G	A	N	İ		O	B	A	M	A
11	O	N	S		İ		İ		S	A	L	A	C	A	K
12	Ğ		İ	R		İ	M	Z	A		U		İ	M	A
13	L	U	T		A	B	A		B	E		O		A	
14	U	R		E	K	E		H	E	D	İ	Y	E		E
15		F	İ	R	A	R	İ		Y	A	T	A	L	A	K
16	K	A	R	U	N		B	İ		T					
17	A		A	H		K	A	M	A						
18	V	A	N		A	U	R	A		A					
19	A	L		E	D	R	E	M	İ	T					
20	L	A	B	A	D	A		E	M	İ					

ANNE VE BABALARDAN NİNE VE DEDELERDEN

Gönderi adresi:
Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3,
Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
e-posta: butundunya@butundunya.com.tr

(e-posta ile göndereceğiniz fotografların 150 KB'den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Irmak Aksoy, *Ankara*

Melike Sıla Kurnaz, *İzmir*

Alper Çakır, *Milas*

Aleyna Tuncel, *Aksaray*

Dilara Herdem, Tokat

Hicran Gülce, *Adana*

Damla Akyol, *Almanya*

Barış Şimdi, *Tekirdağ*

Cemre Demirtaş, *Ankara*

Kaan Can Süne, *İzmir*

Nilay Şehirli, *Mersin*

Fulden Bozok, *İstanbul*

Şeydanur Yılmaz, *Sakarya*

Eliz Hazal Zimmermann, Bonn, *Almanya*

Buse Başak Öztürk, *Mersin*

Ekin Kıraç, Kırklareli

Dilara Türker, Aylin Türker, Pelin Türker, *İstanbul*

Fatmanur Konuk, Zonguldak

Ali Şakar ve Hale Çeliker, *Manisa*

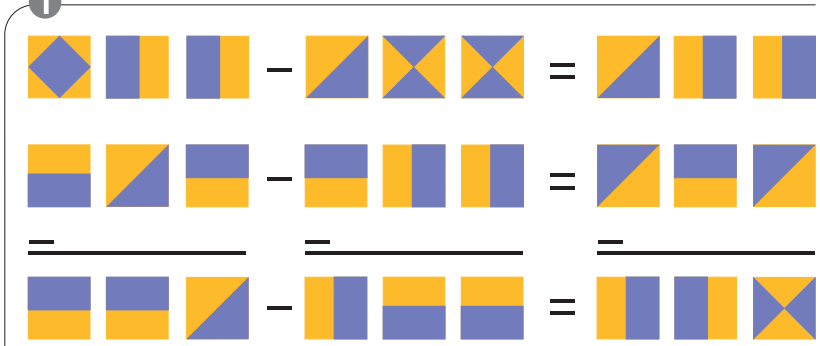

KARELER VE RAKAMLAR

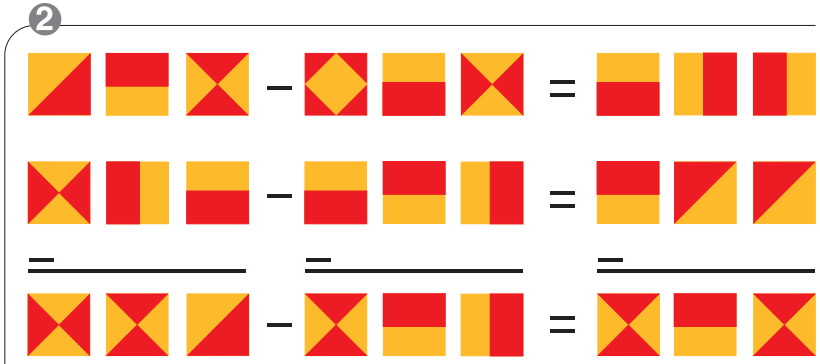
Cahit Batum

•Sıfırdan, dokuza kadar olan rakamları kullanarak aşağıdaki işlemleri çözünüz.
•Her farklı şekil bir rakamı göstermektedir.
•0-9 arasındaki rakamlar her iki grupta farklı şekillerle simgelenmektedir.

1

2

Çözümler 149. sayfadadır.

MANTIK BİLMECESİ

Prof. Dr. Yüksel Bozer

Beş yazar değişik yıllarda ve türlerde kitaplar yazmıştır.

Aşağıdaki ipuçlarına dayanarak bu beş kişinin ve yazdığı kitabın ismini, türünü ve hangi yılda yazdığını bulunuz.

İPUÇLARI:

1- Serüven, Polisiye'den hemen önce yazılmıştı. Yavuz Aka'dan hemen sonra Ali S. kitabını bitirmişti. Bahsedilen ilk iki kitabın basım tarihleri arasındaki süre sonraki iki kitabın basım tarihleri arasındaki süreden daha kısaydı.

2- Deniz M. kitabını Roman'dan sonra piyasaya sürmüştü. Ancak hemen sonra değildi ve bu bir masal kitabı da değildi.

3- Polisiye türündeki kitap Çekim'den hemen önce yayınlanmıştı.

4-Serüven türündeki Sır isimli kitabın yazarı Zeki Can değildi.

5- Büyük Kapı isimli kitap Erhan K.'nın kitabından hemen sonra yazılmıştı.

6- Yıl 1953 isimli kitap Bilim Kurgu üzerineydi.

	Yıl 1953	Büyük Kapı	Sır	Çekim	Dost	Roman	Bilim kurgu	Masal	Serüven	Polisiye	Ocak 2000	Şubat 2000	Mart 2004	Nisan 2005	Mayıs 2007
Erkan K.															
Ali S.															
Yavuz Aka															
Deniz M.															
Zeki Can															
Ocak 2000															
Şubat 2000															
Mart 2004															
Nisan 2005															
Mayıs 2007															
Roman															
Bilim Kurgu															
Masal															
Serüven															
Polisiye															

Yazar	Kitap	Tür	Tarih

yukselbozer@butundunya.com.tr

Çözümler 149. sayfadadır.

SATRANÇ
Mustafa Yıldız

ÜNLÜ SATRANÇ USTALARI: 4
William STEINITZ

William Steinitz

14.05.1836'da Prag'da doğdu. 1886 yılında Zukertort'a karşı oynadığı maçtan sonra ilk resmi Dünya Şampiyonu olmuştur. Steinitz, konumsal oyunu bilimsel olarak ilk açıklayan satranç ustasıdır. Çok sayıda takipçisinin en ünlüsü Dr. Zigmund Tarrasch'tır. Steinitz, uzun süren hastalıktan sonra 12.12.1900'de ölmüştür.

Steinitz-Bardeleben, Hastings, 1895

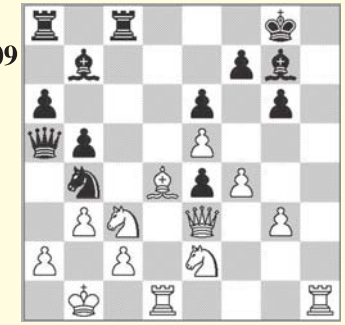
1.e4 e5 2.Af3 Ac6 3.Fc4 Fc5 4.c3 Af6 5.d4 exd4 6.cxd4 Fb4+ 7.Ac3 7.Fd2 daha iyi. **7...d5 8.exd5 Axd5 9.O-O Fe6 10.Fg5 Fe7** Görünürde siyahın pozisyonu sağlam, ancak bir seri değişmeden sonra beyaz, siyah şahın merkezde kalmasını sağlıyor, kendi atağını canlandırıyor. **11.Fxd5 Fxd5 12.Axd5 Vxd5 13.Fxe7 Axe7 14.Ke1 f6** "dolaylı rok" amacıyla e6'yı zayıflatıyor. **15.Ve2 Vd7 16.Kac1 c6 17.d5! cxd5 18.Ad4 Şf7 19.Ae6 Khc8** 20.Kc7'den korunuyor. **20.Vg4 g6 21.Ag5+ Şe8** (D) **22.Kxe7+** Kalenin alınması imkansız! 23.Kxc8+ veya 22...Şxe7 23.Ke1+ Şd6 24.Vb4+ Şc7 25.Ae6+ Şb8 26.Vf4+ Kc7 27.Axc7 Vxc7 28.Ke8+# **22...Şf8 23.Kf7+! Şg8 24.Kg7+! Şh8 25.Kxh7+** Steinitz'in rakibi yenilgiyi kabul edip salonu terk etti.

İSTANBUL SATRANÇ FESTİVALİNDEN

Turhan,YILMAZ - Barış KUMKUMOGLU, İstanbul, 2009

27…Axc2!! Eski Türkiye Şampiyonu, deneyimli oyuncu Turhan Yılmaz genç rakibinin fedasını hesaba katmıyor. Ama Kumkumoğlu çok kararlı. 28.Şxc2 Vxa2+ 29.Şc1 b4 Tünelin ötesi buradan göründü. Otuz hamle daha süren oyun siyahın üstünlüğüyle sona erdi.

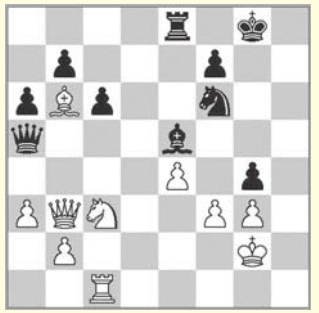
DEMİR BABA ÖLDÜ

Türk satrancının efsane ismi, "Hocaların Hocası", Türk satrancına oyuncu ve eğitmen olarak çok emeği geçen, Demir Büyüközkaya 15 Ağustos 2009'da İstanbul'da vefat etti. Üç kez İstanbul birincisi olan Büyüközkaya, 1984 Selanik ve 2000 İstanbul satranç olimpiyatlarında Türk Milli Takım kaptanlığı yapmıştı. Büyüközkaya, 1971 Balkan Şampiyonası'nda aynı yıl Amerikalı Fischer'i yenen tek oyuncu olan Yugoslav Kovaçeviç karşısında kazandığı zaferle ünlenmişti. İşte o ünlü oyun:

Demir Büyüközkaya - Vlatko Kovaçeviç, 3. Balkan Şampiyonası, Atina,11/04/1971

1.d4 Af6 2.c4 e6 3.Ac3 FF4 4.Af3 d5 5.e3 O-O 6.Fd3 Ac6 7.O-O a6 8.Fd2 dxc4 9.Fxc4 Fd6 10.Ve2 h6 11.a3 Ke8 12.Kfd1 e5 13.dxe5 Axe5 14.Axe5 Fxe5 15.Fe1 Fd6 16.f3 Ve7 17.Ff2 c6 18.Kac1 Vc7 19.g3 h5 20.Kd4 Fe5 21.Kd2 Fh3 22.Ve1 Kad8 23.Ff1 Fxf1 24.Şxf1 Va5 25.e4 h4 26.Şg2 hxg3 27.hxg3 Kxd2 28.Vxd2 Kd8 29.Ve2 Ke8 30.Vc4 g5 31.VF3 g4 32.Fb6(D) gxf3+ 33.Şf1 Fxc3 34.Fxa5 Fxa5 35.Vxf3 Axe4 36.Vg4+ Şf8 37.Kc2 Ke6 38.Ke2 f5 39.Kxe4 fxg4 40.Kxe6 Fd2 41.b3

32.Fb6! Kovaçeviç'in veziri esir düşüyor. Salonda **"Bravo Türko"** sesleri!

PROBLEM
E.Kuk

2#

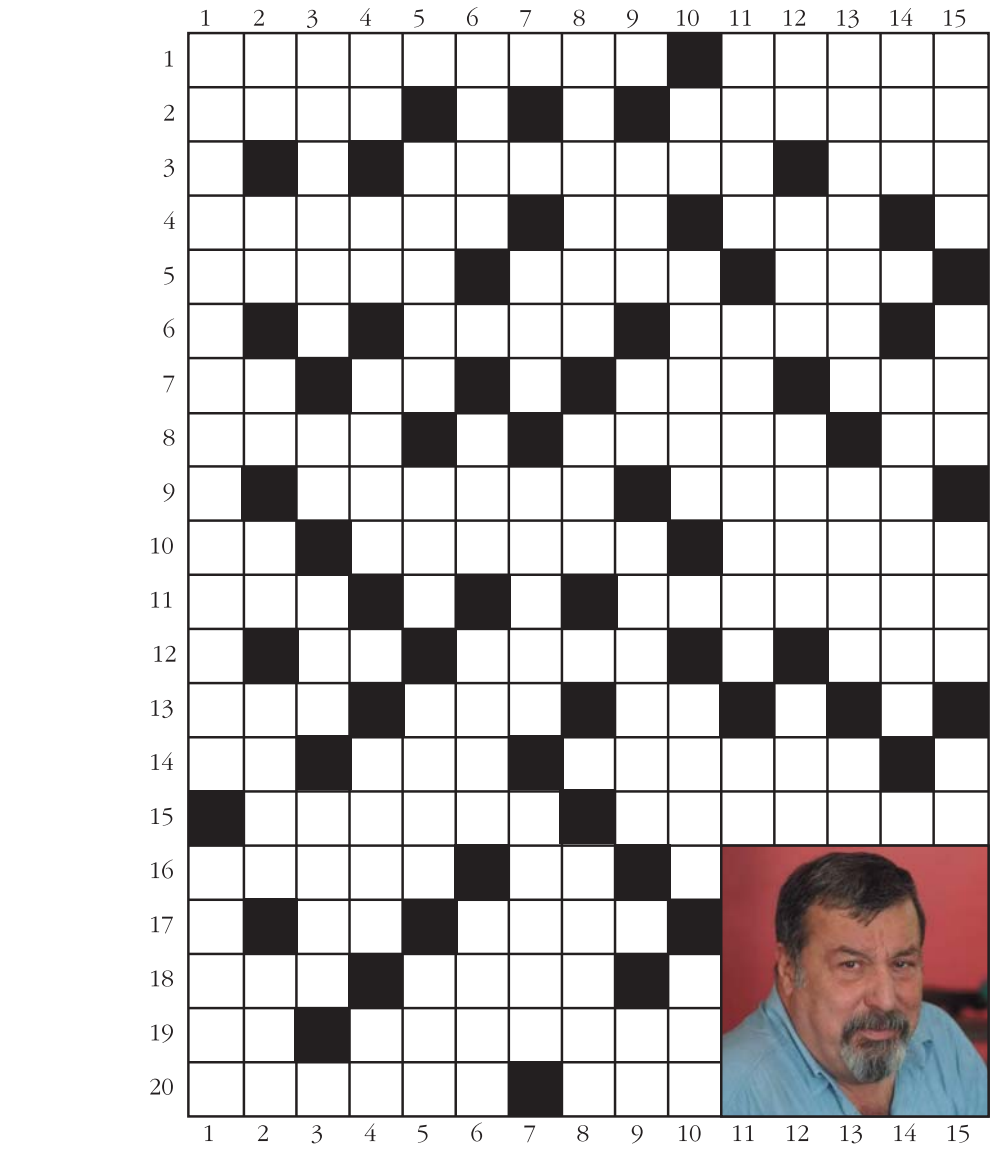
mustafayildiz@butundunya.com.tr

OYUN SONU
Keres-Lilenthal, Parnu, 1955

Beyaz Kazanır

Çözümler 149. sayfadadır.

Bulmacanın çözümü 149. sayfadadır.

BULMACA

Filiz Leloğlu Oskay

SOLDAN SAĞA: 1- Fotografta görülen, geçtiğimiz aylarda yitirdiğimiz tiyatro sanatçımız. - Uyluk kemiği. **2-** Hıyanet eden.- Donanma. **3-** "Denizkızı ……" (Türk müziğini icra eden ilk kadın sanatçılardan) .- Osmanlılarda halk dilinde Roma kentine verilen ad. **4-** Saf dışı etmek.- Bir nota. - Bir soru sözü. **5-** Atama.- Karahumma. - Nazım Hikmet'in soyadı. **6-** Prensip. - Başka, öteki. **7-** Vahşi hayvan barınağı.- İlave. - Pervane kanadı, vantilatör. - İsviçre'de bir akarsu. **8-** Bulaşıcı ve öldürücü bir viral hastalık, şiddetli akut solunum sendromu..- Ama, lakin. - Şaşma belirten bir ünlem. **9-** Maden yeri. - Bir ilimiz. **10-** Jüpiter'in uydularından biri.- Diyarbakır iline bağlı ilçelerden biri. - ABD devlet başkanının soyadı. **11-** Yabancı bir ağırlık ölçüsü birimi. - Üstünde ölü yıkanılan kerevet. **12-** İridyumun simgesi. - Bir kimsenin herhangi bir belgeyi yazdığını, onayladığını belirtmek için her zaman aynı biçimde kullandığı işaret. - Dolaylı olarak anlatma. **13-** Ürdün ve İsrail arasındaki büyük bir gölün adı. - Yünün dövülmesiyle yapılan kalın ve kaba kumaş. - Berilyumun simgesi. **14-** Tümör. - Büyük kardeş, ağabey.- Armağan. **15-** Firar eden. - Felç, sakatlık gibi bir sebeple yataktan kalkamayan. **16-** Çok zengin kimse.- Bizmutun simgesi. **17-** Beddua. - Silah olarak kullanılan, iki ağzı da keskin uzun bıçak. **18-** Türkiye'nin en büyük gölü. - İnsanların sahip olduğuna inanılan bir tür hare.- **19-** Kırmızı.- . Balıkesir iline bağlı ilçelerden biri. **20-** Efelek. - Bir tembih sözü.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- Uzun yıllar Türk Dili Dergisi'ni çıkaran, "Sait Faik" ve "Yazınımız Dilimiz" adlı kitapları da bulunan yazarımız. - Üflemeli bir çalgı. **2-** "Ey, hey" anlamlarında bir seslenme sözü. - Eski Mısır inanışında yaşarken vücudumuzun içinde olan, ölümden sonra çıkan ve vücut mumyalama ile korunmazsa varlığını sürdüremeyen ruh.- Sodyumun simgesi..- Bir sayı. - Bir ilimiz. - Karışık renkli. **3-** Sitemli, dokunaklı söz. - Bir nota. - Tarih öncesinden günümü-ze kadar değişik çağların ve uygarlıkların kültür değerlerini temsil eden eser. - Bir komşu ülke. **4-** Hububat tozu. - Endonezya'nın uluslararası plaka işareti.- Eski yazımızda kısa 'ı' ve 'i'yi gösteren hareke. - Şiirt iline bağlı ilçelerden biri.- Sümerlerde su tanrısı. **5-** Kavimle ilgili, budunsal. - Bir renk. - Ekin yığınlarını yağmurdan korumak için yığının üst tarafına yapılan hilâl şeklindeki cetvel. - Atatürkçü Düşünce Derneği'ni simgeleyen harfler. **6-** "Siyah ….." (Marcel Camus'un 1958 yılında çektiği ünlü filmi).- Beş taş oyununda dokunulmaması gereken taş.- Avrupa'nın Afrika'ya en yakın olan yarımadası. - Çekiliş. **7-** Türkiye Kömür İşletmeleri'ni simgeleyen harfler. - Ünlü bir Osmanlı tarihçisi. - Bir düşünceyi anlatan bir ya da birkaç cümlelik söz. **8-** Jean Pierre Jeunet'in başrolünü Audrey Tautou'nin oynadığı filmi.- Fizik, kimya, matematik ve biyolojiye verilen ortak ad. - Tespihlerin baş tarafına geçirilen uzunca parça. **9-** Söz, lakırdı. - Bir nota. - Denizli'nin Çal ilçesinde bir yerleşim birimi.- İşaret. **10-** Dünyanın uydusu. - Japonya'nın en büyük ikinci kenti. - Tek başına anlamı olmayan, sonuna geldiği sözle cümledeki diğer kelimeler arasında ilişki kuran kelime türü. - Gelecek. **11-** Resmî törenlerde giyilen siyah erkek ceketi. - Ön Asya'nın bir parçası olarak Türkiye'nin Asya kıtasın-da bulunan toprağı. - Köpek. **12-** Eski dilde ilaç. - Büyükçe.- Bir renk. - İnce dantel. **13-** Bir bölgemiz. - "Fethi ….. (1898-1988 yılları arasında yaşamış ressamımız). - Bir organımız. **14-** Ud çalan. - İstanbul'da bir dere. **15-** İstanbul'un bir semti. - "….Güler" (Fotograf sanatçımız). - Ağabey, büyük kardeş- İlave.

filizoskay@butundunya.com.tr

BİZE GÖNDERİLEN KİTAPLARDAN

Çingene

Ahmet Mithat Efendi

Sel Yayıncılık

Çingene, tam 122 yıl önce Ahmet Mithat Efendi tarafından büyük bir ustalıkla kaleme alındıktan sonra ilk defa günümüz okuyucusuna kazandırılan ve ibretle okunması gereken bir yapıt. Rusçuk'ta devlet memuru iken Fransızca öğrenerek ünlü devlet adamı Tuna Valisi Mithat Paşa'nın takdirini kazanınca asıl adı olan Ahmet'in yanına Mithat'ı ekleyen yazar 140 yıl önce hamisi Mithat Paşa ile Bağdat'a gidip gazetecilik, ders kitabı yazarlığı yaptı. Ailevi nedenlerle döndüğü İstanbul'da kendi basımevini kurup yapıtlarını bastı. Türk edebiyatının gerçek anlamda ilk popüler yazarı oldu. ikiyüze yakın yapıt geride bıraktı. Hepsinden önemlisi Osmanlı basınının en uzun ömürlü ve tekili yayınlarından birini Tercüman-ı Hakikat gazetesini çıkardı. Her fırsatta halkını hümanist bir aydınlatma çabası içinde olan Ahmet Mithat Efendi 'Çingene' adlı bu yapıtında yine nahoş fakat dikkat çekilmesi gereken bir noktaya parmak basıyor: Irk ayrımcılığı. Toplumsal ayrışımın önüne sadece entellektüalizm ile geçilebileceğini mantıksal akıl yürütmelerle kanıtladığı bu yapıtında Ahmet Mithat Efendi, eşitlik kavramının ırk temeli üzerine kurulmasına isyan ediyor; İnsan denilen mahlukun yaradılışça birbirine denk olduğunu, uygar olmanın ise eğitim ve görgü ile olanaklı olabileceğini, dolayısıyla bireyler arasında eşitliğin değil ama farklılığın ancak bu açıdan gözetilebileceğini ortaya koyuyor.

Evlilik Okulu

Evlilikte Kişilerarası İlişkiler ve İletişim Becerileri

Haluk Yavuzer

Remzi Kitabevi

24 yıl önce "Akbank Aile ve Çocuk Konferansları" başlayan ve bugüne kadar 27 ilde 17 000 anababaya sunulan hizmet bu kitap ile her yere ulaşacak ve her isteyen ulaşabilecek. "Evlilik Okulu" projesinin amacı evliliğe aday gençlerle, evli bireylerin evlilik ilişkileri ve yaşamlarıyla ilgili farkındalık ve bilinç düzeyini artırmak olduğunu vurgulayan Prof. Dr. Haluk Yavuzer özellikle çağdaş anlayışla mutlu evlilikler, çocuklar yetiştirme konusunda yazdığı yapıtlara bir yenisini ekliyor. Geçmişte kalabalık aile ortamı ile ortaya çıkan sorunlar giderilirken giderek yalnızlaşan ve küçülen, çevresinde koruma güçlerini yitiren yeni tip aileyi kurmaya hazırlanan bireyler için kesinlikle okumaları gereken bir çalışma. Evlilik öncesi ilişkiler, Eş seçimi, Evlilik ilişkilerine farklı bir yaklaşım: Bağlanma kuramı, Evlilikte ilk yıllar, çatışmalar ve "güç" kavramı, Evlilik ve çocuk, Ebeveynliğe geçiş, Aile ilişkileri ve Çocuk, Eşler arası iletişim çatışmaları Kişilerarası ilişkiler ve iletişim becerileri, Boşanma, Aile içi ilişkiler için yönetim biliminden çıkarılabilecek dersler, Farklı kültürlerden gelen bireylerin evlilikleri, Büyükanne-Büyükbabalık; boş yuva sendromu, yaşlılık ve emeklilik...

Tüfek Omza

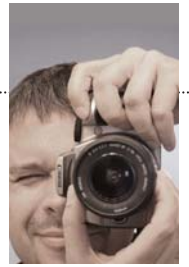
Balkan Savaşı'ndan Kurtuluş Savaşı'na Ateş Hattında Bir Ömür

Nurettin Peker

Doğan Kitap

31 Mart Vakası'nda Ali Kabuli Bey'in linç edilişine şahit oldu, Nurettin Peker. Balkan ve Çanakkale Savaşları'na katıldı. Irak Cephesi'ne gitti."Kemalist" olduğu gerekçesiyle Hindistan'daki esir kampına sürüldü. Esaretten işgal altındaki İstanbul'a döndü. Kurtuluş ve Sakarya savaşları'na katıldı. İnebolu'da, Adana'da, Halep'te ve sınır bölgelerinde görev yaptı. Gazi'nin güvenliğini sağladı. Askerliği bırakıp sivil memur olarak hizmete devam etti. İkinci Dünya Savaşı'nda Alman savaş pilotlarıyla ilk teması o kurdu. Sovyet donanmasından denizcilerle üç ay geçirdi. Sürgündeki Said-i Nursi'yle sık sık görüştü. Muharip Gazi Nurettin Peker'in fotoğraflarla görsel zenginlik katılan anıları yakın tarihe ışık tutuyor: "Sevgili öğrenci yavrularım, Atatürk daha sizin gibi okullarda okurken, ulusun içine düşürüldüğü kötü durumlarla yakından ilgilenmiş ve uçuruma hızla yuvarlandığını görmüştür: Alınan o yarım önlemlerle ulusun kurtarılmayacağına, kurtuluşun ancak halkla birlikte başarılabileceğine inanıyordu. Onun için Anadolu'ya geçti, halkı uyardı, önderlik etti. Halkla beraber kurtuluş Savaşı'nı kazandı. Türk ulusunu her yönüyle bağımsızlığa kavuşturdu. Atatürk eşsiz bir komutan ve ileriyi gören büyük bir devlet adamı olup Türk ulusunu özgürlüğe kavuşturmuştur. (...)

BİR FOTOĞRAF
BİN SÖZCÜĞE BEDELDİR
Gönderi: Kadri Aksöyler (Antalya)

Bütün Dünya'ya Bugün Abone Olun
Derginiz Yarın Kapınıza Gelsin

Abonet ile üyelik çok kolay

Tıklayın
abonet@abonet.net

veya arayın
0212 314 0 888

abonet
www.abonet.net

TÜRK RESSAMLARI: AVNİ ARBAŞ

MUSTAFA KEMAL

MUSTAFA KEMAL'İ GÖRDÜM DÜŞÜMDE
DAHA DİYORDU.
UĞRUNA ŞEHİT OLASIM GELDİ HEMEN,
SABAHA DİYORDU.
AL BİR KALPAK GİYMİŞTİ, AL BİR ATA BİNMİŞTİ,
ZAFER IRAK MI DEDİM
AHA DİYORDU.

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA

ISSN 1301-7608